

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ŞEMSi BELLi

BÜYÜK PAYDOS

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

BİRİNCİ BASKI

ŞEMSİ
BELLİ'NİN
YAYINLANMIŞ
ESERLERİ

KÖY AKŞAMLARI
BAHAR ŞARKISI
BAŞŞEHİR SOKAĞI
GÜZ ÇİÇEĞİ
ŞEYTAN DİYOR Kİ
BAHAR GÜNEŞİ
AĞABEYİM MUSTAFA KEMAL
YAVRU VATANDAN NOTLAR
UYKUSUZ TRENLER
BONCUK KUTUSU
KARPUZ DİLİMİ
İPEK KAPLI DEFTER
CANKUŞUM
GELİN TELLERİ
ÖPME BENİ BU AKŞAM
SATIRBAŞI
BÜYÜK PAYDOS
ŞİFRELI KOALİSYON
CUMHURİYETİN EŞİĞİNDE KIBRIS

ŞEMSİ BELLİ SERİSİ

3

**B Ü Y Ü K
P A Y D O S**

B i r i n c i B a s k ı

Ş E M S İ B E L L İ

Büyük Paydos

Birinci Cilt

Basan ve Yayan
İhsan Manavoğlu
İSTANBUL

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Bu kitap 1963 yılında İstanbulda Seri-Iş Matbaacılık Ortaklığında dizilmiş ve basılmıştır.

ÂSUMAN ERFIDAN BİLGE BÜYÜKATAMAN ERSİN
 BAŞAK İNCİ KESKİN MERÂL ALTINOK ARIFE YÜCEL
 İNCİ İNAL NURHAN BİRKAN BEYHAN SUVAT
 LEYLÂ TEZCAN FATMA ÖZÇELİK AYTEN OKTAY
 SEVTAP TEKİN SUMRU YENERAY AYLÂ
 UZGEL GÜLŞEN BİCAN SEVİM ERTÜRK
 EMİNE ELİBOYALI ŞENNUR ŞENBAŞ
 AYŞE BOZ NURTEN ÖZEREN HASENE
 BAKSI CAYDAN İTÜRKÖZ MUJGÂN
 KOÇER HANİFE ÇAKIR ŞÜKRAN TEKBAŞ OYA
 ÜNSAL NEFİSE ŞENOZ İNİFİT ALTINER ŞENGÜL
 YENEN SEVİL GÜNGÖR AYSEL ÇAKMAK YAŞAR
 MERTEL NİYMET BAŞARAN NURTEN YETİŞ EMEL ÖZDAYI
 CAHİDE ERTUNA EMİNE FİNDİK YILDIZ YALÇIN FATMA
 MIRZA SERPİL ERKUT MEHİR ERKAN GÜLAY YOLA
 ÜLKÜ MÖRÖYDOR PERİZAT DİYARBAKIRLI NEVZAT
 DİYARBAKIRLI OYA URAZ MÜJDE YÜKSEL TULAY
 TOKDEMİR MELEK DAĞDELEN NURAN CAN SEMÂ
 KİBAR YILDIZ ÖZBEK SEVGİ KIRNAZ AYLÂ TÜRK ENGİN
 GÖZLER BİLGİ SOLTAY SENİHA ŞENOĞLU ZİYNET
 YILDIRIM FÜGEN KANDEMİR GÜNAY ŞİRİN LERZAN
 AYDIN REZZAN AYDIN REYHAN AKSAL GÜNİZ AREL
 MUKADDİR ŞENEL.

BAŞLARKEN

ANILARIMIZIN ve yaşantımızın bir eser halinde yayınlanması ihtimalini hocamızdan duyduğumuz gün tatile üç gün vardı. Çoğumuz, bu ihtimalin bir umuttan ve dilekten öteye geçmiyeceğini sanıyorduk.

Şu anda elinizde bulunan 1. ciltten sonraki ciltlerin yayınlanabilmesi de bugün bizim için yine tatlı bir umut ve gerçekleşmesi güç bir dilekten ibaret. Fakat insanların ısrarla isteyip de yapamayacakları ne var ki?

Bu ciltteki notlar iki bölüm. Birinci bölümde bizim, ikinci bölümde ise Edebiyat Öğretmenimiz Şemsi Belli'nin sesini duyacaksınız.

Böyle bir kitabın yayınlanabileceğini eğer henüz dersyılı başında bilmemiz mümkün olsaydı derslerden arta kalan zamanlarımızda daha ilgi çekici notlar hazırlayabilir, şimdi de karşınıza daha güzel bir eserle çıkabilirdik. Kararlarını ve tasarılarını açıklamayı her zaman son dakikaya bırakan hocamız - herhalde derslerimize engel olmamak düşüncesiyle - bu konudaki niyetini de yukarda işaret ettiğimiz gibi pek geç haber verdi bize.

Büyük Paydos'un bu cildi, 4/D sınıfının çeşitli kompozisyon ödevlerinin, gezi ve yarışma notlarının ve tatile içinde ders kaygısı olmayan arkadaşlarımızdan derlenmiş özel anıların birleşiminden meydana geldi. İkinci bölüm ise hocamızın tatile girdiğimiz günkü son derste dokunmayı düşündüğü konuların özetleriyle dolu.

"Büyük Paydos", yalnız bizim, 4/D sınıfını dolduran 66 liseli kızın anılar dizisi değil. O, bir bakıma hepimizin, hepimizin, bütün toplumun öyküsü. 4/D nihayet bir senboldür. Siz bu satırları okuduğunuz zaman sınıflarımız, şubelerimiz, hattâ belki de okullarımız bile değişmiş olacak. Ama 4/D çatısı altında kaynaştırdığımız ve senbolleştirdiğimiz ruh, yaşayacak. Hem de yeni yeni varlıklarla beslenerek, süslenerek güçlenerek..

Tıpkı tatil içinde birbirimizden ayrı ve uzak kaldığımız halde özel haber bültenleri, sürekli yazışmalar, düzenli toplantı ve gezilerle bu birliği yaşattığımız gibi.

Her iyi teşebbüs, teşebbüs gücünden yoksun çev-

relerde olumsuz tepkiler yaratır. Bizim tertemiz duygularla ortaya koyduğumuz bu eserin de bâzı çevre ve topluluklarda tatsız yankılar yapacağını şimdiden tahmin edebiliyoruz.

Çabamızı ve amacımızı anlayabileceklerin dışında zâten kimseden takdir ve aferin beklediğimiz yok. Eksiklerimiz de var, kusurlarımız da. İlerde yayınlanacak ikinci ciltte gücümüzün yettiği kadar daha yeni, daha güzel ve daha kusursuz olmak en büyük isteğimiz.

Bu satırları yazarken gözümüzün önünde tanımadığımız bir insanın hayâli dolaşıyor.. Yarım yüzyıla yakın bir zaman bölümünün ötesinden, bulutlar ve sisler içinden bize gülümsiyen bir hâyâl bu. Siyah saten önlüklü, gıcır gıcır beyaz yakalıklı lîseli bir kızın hayâli!.. Okulumuzun formasının henüz beyaz - lâcivert olmadığı çok eski yıllarda, 1915 - 1916 ders yılında o da bizim gibi körpe heyecanlar içinde tırmanırdı bu okulun merdivenlerini.. Onun da koltuğunda ders kitapları, çantasında not defterleri ve genç kız yüreğinde domur domur umutlar vardı...

O zamanlar biz, Tanrının hangi tılsımlı evreni içindeydik bilmiyoruz ama, annelerimiz, babalarımız ve hattâ bugünkü hocalarımızın çoğu doğmamışlardı henüz...

İstanbul Kız Lisesi o sene ilk mezunlarını veriyordu: Naime, Lâtife Efser, Fethiye, Âtife, Müzeyyen, Saime, Veliye ve isimlerini tesbit edemediğimiz iki kişi daha olmak üzere tam on genç kız, ipek kurdelâlarla bağlı diplomalarını göğüslerine basarak bu taş merdivenleri bir kuş hafifliği içinde inmişler ve lise sıralarına vedâ etmişlerdi.

Eğer sağ ise ömrü daha çok uzun olsun, ölmüşse

Tanrı rahmet eylesin, şu anda 47 yılın ötesinden ellerini bize doğru uzatan sevimli hayâl, yukarda sıraladığımız isimlerden ilkidir: Naime Halid Yaşaroğlu!
, Gözlerimizi kapatıyoruz.. İçimizde analiz edilmesi güç duygulanışlar, dudaklarımızda acı bir bükülüş, onun sesini duyar gibi oluyoruz:

"— Hayatın yıkıcı, yıpratıcı bir takım endişelerin den uzak kalarak belki bunları hiç düşünmeyerek, sadece imtihanda muvaffak olmak, hocaların teveccühünü kazanmak arzusundan başka birşey düşünmediğimiz o tatlı ve heyecanlı günler, eminim ki hepimizin hayatında unutulmaz izler bırakmıştır.

"Ben kendi hesabıma üzerinden uzun seneler geçtiği halde hocalarımla karşılaştığım, okulun önünden geçtiğim veya herhangi bir sınıf arkadaşım ile buluşup konuştuğum zaman kalbimin hep aynı heyecanla çarpıştığını duyar ve hissederim!..

"Bugünkü rüyâlarım bile o günlerin heyecanı ile doludur. Yalnız bu tatlı hatıraları anarak mâziye baskarken tabiatın o önüne geçilmez ezeli kanununa baş eğerek ebediyyen aramızdan ayrılmış olan hocalarımızla bâzı arkadaşlarımız birden gözlerimin önünde canlanır ve gayri ihtiyarî gözlerimi yaşartır.

"İstanbul Kız Lisesinin aziz ve sevgili kızları!.. Sizlere hitap ediyorum!..

"Hiçbiriniz henüz dünyaya gelmemişken biz bugün sizin işgal ettiğiniz sıralarda ders okuyorduk. Bugün sizin duyduğunuz heyecanlı dakikaları yaşıyorduk!"

Uzak mesafelerden dalga dalga yayılarak 1963 yılının antenlerine kadar ulaşan bu ses, bu okulun ilk mezunu Naime Halid Yaşaroğlunun bu seslenişi, hepimizi yaşanmamış seneler yığınının ilerisine doğru sürüklüyor.. 1973 1983 1993 ve sonrası,

Kaynağı belirsiz korkular içinde sarsılıyoruz... Şimdi bu tahta sıraları dolduran beyaz - lâcivert formalı genç kızlar ordusu, daha değişik biçimler içinde resmi geçit yapıyor gözlerimizin önünde..

Saçlarımızın şekli, yüzlerimizin rengi değişiyor.. Omuzlarımızda tayyörler, mantolar; ayaklarımızda yüksek topuklu şık pabuçlar.. Kabul günleri, akşam çayları.. Ekmek kavgası, hayat mücadelesi.. Mutfaklar dolusu bulaşık.. Sepetler dolusu çamaşır.. Yürekler dolusu katı gerçekler...

Sonra... Sonra saçlarımıza düşen ilk ak.. Aynaların bize küsmeye başladığı yıllar. Yüzümüzdeki kırışıklıkları krem — pudra pomadı ile saklamaya çalıştığımız sıkıntılı dönemeçler...

Daha sonra.. Kimimizde romatizma, siyatik.. Kimimizde inatçı baş ağrıları.. Şekil şekil, biçim biçim tuvalet eşyasının yerini alan şekil şekil, biçim biçim ilaç şişeleri, reçeteler, iğneler, haplar... Bugünkü tozpenbe hayallerimiz içinde tasarılarımızın sınırlarına bile sokmadığımız, bilmediğimiz, beklemediğimiz binbir çeşit acılar, üzüntüler.. Saçlarımızı kabartsak da olur artık, kabartmasak da.. Çünkü yıllar elindeki korkunç fırça ile paletindeki bütün beyaz boyaları başımızda eritmektedir..

Çevremizdeki insanların bakışlarında ve seslenişlerinde bile alıştığımız tâzelik yok.. "Anne" diye eteklerimize sarılan dudaklar "Anneanne", "Babaanne" seslerini mırıldanan dudaklar yaratmıştır çevremizde!..

Umutlarımız mı?... Hepsi kaf dağının ardında!.. Okul pasomuz. ders kitaplarımız, hocalarımız, sıralarımız, herşey, herşey kaybolmuş yıllar kadar uzak bize!..

Gözlerimizin önündeki resmigeçit, bugünden ya-

rını fısıldıyor kulaklarımıza... Eğer yırtılmadan saklanabilmişse, eğer bir köşecikte unutulup kalmışsa en büyük paydosun eşiğinde "Büyük Paydos" bizim son tesellimiz olacak!.. Bu sayfalarda yeniden bugünlere döneceğiz!..

Hocamız bize, biz hocamıza söz verdik. And içtik. Yazma gücünü yitireceğimiz güne kadar yazacağız!.. "Büyük Paydos" her yıl biraz daha büyüyecek, biraz daha kabarcak yepyeni anılarımızla. Yollarımız ayrılrsa bile kaderimiz ve yaşantımız bu sayfalarda birleşecek. Bu kitap, bir bakıma 66 liseli kızın değil, bütün liseli kızların dünyası olacak!.. Okul sıralarında başlayıp, yazma ve yaşama güçlerini yitirecekleri güne kadar devam eden bir dünya!..

Üç cilt, beş cilt, belki on cilt olacak "Büyük Paydos". Belki - bu sayfalara göz gezdirenler bu sayfalarda aradıklarını bulamazlarsa bilmediğimiz bir noktada yarım kalacak!..

Ama ne çıkar.. Kim başladığını bitirebilmiş ki bu dünyada?.. Yarım da olsa, hattâ bu kadarlık bir cilt de olsa "Büyük Paydos" bizi geçmiş yıllara götüren en hızlı aracımız olacak.. Üç - beş dakikalık kısa bir zamanda bizi canımızın istediği yol kavşağına bırakan sihirli bir "Uçan Halı" gibi duracak elimizin altında...

Tılsımlı halımızla yılların ötesine sefer yapmak isteyen her okuyucu, en az bir 4/D li kadar bize yakın, en az bir 4/D li kadar bizden olacak!..

Bu yolları ve bu yılları bizimle beraber aşmak isteyen bütün yol arkadaşlarımıza yürekler dolusu selâmlar, sevgiler, teşekkürler!....

İstanbul : 28 Ağustos 1963

BÜYÜK PAYDOS

MASAL GİBİ ...

BİR varmış, bir yokmuş; herkesin dilini arı sokmuş.. Geçmiş zaman içinde.. Gözler duman içinde.. Milyonlarca kahraman bir tek roman içinde.. Ve hepsi teker teker aynı kervan içinde... Yokluğa doğru yol alırken.. bir Bahar Ülkesi varmış... Bu ülkede binbir çeşit umutlar, binbir çeşit hevesler ve 66 kız yaşarmış...

Yıldızlarla ateş böcekleri birbiriyle yarışır, güneşin yedi rengi bulutlara karışmış bu ülkede...

Ciciler, Inciler, Ağustosböcekleri dolmuş bahar ülkesinin bahçelerinde, Esperanzalar, Romantikler, İkizler toplanmış yol kavşaklarına.

Yakamozlar ışıkiandırmış tertemiz yüreklerini fosfor fosfor.. altın tozları, elmas tozları üflenmiş beyaz, lâcivert omuzlarına.. Ama onlar, yüreklerinde ışıdayan yakamozları unutmuşlar, omuzlarına üflenen elmas tozlarına omuz silkmışler.. Sıralarının gözlerinde, hocalarının sözlerinde kristalize olmuş yakamozlar daha çok sarmış usiarını..

Dalları kırık bâdem ağaçları, kanatları yaralı serçelere sığınak olmuş. Kadife yeşili yosunlar süt mâvisi deniz köpüklerine karışmış.. Ansımaların ve yansımaların mutsuzluğunda birliğin, beraberliğin ve ortak yaşantının mutluluğunu duymuşlar birer birer.

Öz birliği, söz birliği, gönül ve göz birliği yapmışlar.

Ve başlamışlar öykülerini anlatmaya:

BİRİNCİ BÖLÜM

4/D

Bu, bir sınıf...

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki kız liselerinden birinin sınıfı bu.

Kara tahtasıyle, beyaz — pembe tebeşirleriyle; pencerelerinin önünde yemyeşil dalları rüzgârda ırgalanan kocaman kocaman çınarları, üzeri pike örtülü öğretmen kürsüsüyle.. silgisi, sırası, sobası, kitaplığı, duvar gazetesiyle.. koridora açılan upuzun kapısı, kapının kenarındaki köşeye asılı takvimi, raptiyelerle duvara iliştilmiş röprödisksiyonları, bahçeye bakan pencereleri ile ılık, apaydınlık bir sınıf bu...

İLK GÜNLER

66 kişiydik bu sınıfta biz.

Avuçlarımızda tebeşir tozları, parmaklarımızda mürekkep lekeleri, sıralarımızın gözünde ders kitapları... Tam altmışaltı liseli kızdık.

Yaşlarımız, onbeşle yirmi arasındaki salıncakta sallanıyordu. Herbirimiz ayrı ayrı okullardan gelmiş, ayrı ayrı sınıflardan derlenmiş ve sonunda bu sınıfta toplanmıştık. (Siz, bu satırları okuduğunuz zaman çoğumuz bu sınıfa ve bu sıralara ebediyyen vedâ etmiş olacağız!..)

Sınıfımız her yönüyle bütün bir varlıktı. (Varlık sözünü canlılık anlamında kullanıyoruz. Diğer anlamlarda da öğretmenlerimizin, idarecilerimizin nazarında bir varlık olmayı nekadar isterdik!..)

Okulumuzun henüz açıldığı ilk sıralarda birbirimizi de, sınıfımızı da, hattâ oturduğumuz sıraları da biraz yadırgamıştık. Ama zaman geçince bütün sınıf bir tek kişi olmuştuk sanki: Adı 4, soyadı D olan bir tek kişi.

Başta idarecilerimiz ve öğretmenlerimiz olmak üzere okulumuzdaki canlı ve cansız her varlık bizi tamamlayan, bizim yapımıza ruh katan birer organdı. Demir parmaklıklı kapıda görevine düşkün bir gardiyan gibi bekleyen kır saçlı kapıcımızdan, kara tahtamıza kadar...

BİZ VE ONLAR ...

Birliğin, samimiyetin, öğrencilik ruhunun canlı bir örneği idi bu sınıf. Yalnız bizim değil, bütün okulumuzun ve öğretmenlerimizin övündüğü çalışkanlarımız vardı. (1184, kulakların çınlasın!) Not defterlerinde spor toto oynayan düzinelerle tembellerimiz vardı. (2146, senin de kulakların çınlasın!)

Terbiyenin ve ağırbaşlılığın sembolü olacak kadar olgun ruhlu arkadaşlarımız, afacanlığın ve yaramazlığın tadını çıkaran haylazlarımız, muziplikleri ile sınıfı kahkaha tufanına boğan neşelilerimiz, siz henüz dokunmadan gözyaşları parmaklarınızın ucuna dokunan içlilerimiz, en iyi bildiği dersin sorularını bile yazılı imtihanlarda kitaba bakmadan yazmıyacak kadar tiryaki kopyacılarımız, gökyüzünün süt mavisini ile çınar dallarının tatlı yeşilini bakışlarının paletinde eriten romantiko'larımız vardı.

Diğer sınıflar da belki öyleydi; belki onların daha üstün özellikleri vardı. Ama kuzguna yavrusu güzel görüldüğü gibi bizim samimiyetimiz ve canlılığımız da bize güzel geliyordu.

Öğretmenlerimizin hepsini ayrı ayrı severdik. En acısından en tatlısına varıncayadek. Hattâ, henüz ilk dersinde:

— Sizi hiç sevmedim!.. diyen ve dersyılı sonuna kadar en kırıcı küfürlerle bizi yaralayan öğretmenimizi bile korku ile saymamıza rağmen korkusuzca severdik. Nasıl sevmiyelim ki?

Anne ve babalarımızdan daha fazla ömrümüz öğretmenlerimizle geçiyordu. Hergün sabah karanlığında uykulu gözlerimizde yarım kalmış rüyâlarla sırtımıza okul formalarımızı geçirir, öğretmenlerimize ve okulumuza koşardık. Sevgi bir alışkanlıkmiş meğer. Birbirimize alıştığımız kadar hocalarımıza da alışmıştık.

Onlar... O, her biri ayrı ayrı hayat problemlerinin bıkkınlığı ve yorgunluğu içinde çırpınan o fedakâr, feragatkâr hocalarımız da kar demeden, kış demeden, yağmur ve çamur umursamadan, kafalarındaki bilgiden bir parçasını bizlere verebilmek için derslere nefes nefese yetişirlerdi.

Ya müdürümüz?...

Sesinden yürüyüşüne, bakışlarından hiç birzaman elinden bırakmadığı cetveline kadar, o sevimli, o babacan, o iyi kalbli, o ihtarlarıyla meşhur müdürümüz?..

O, okulda mı yatardı, yoksa henüz şehir uyanmadan görevinin başına mı koşardı bilmiyoruz ama, çok erken geldiğimiz sabahlarda bile onu elinde herzaman ki cetveli ile okulun koridorlarında, sınıflarda, her tarafta dolaşırken görürdük.

SINIFTAN PORTRELER

İlk sıralarda sınıfımızda samimi bir birlik yoktu. Olamazdı ki zâten. Herbirimiz ayrı ayrı semtlerden ve ve okullardan gelmiş bu sınıfta toplanmıştık. Yalnız okulumuzu ve sınıfımızı, hocalarımızı ve derslerimizi değ'İl birbirimizi bile yadırgıyorduk.

Çünkü tanımıyorduk, alışmamıştık. İsimlerimizi bile iyice öğrenememiştik. Ürkek, acemi, yabancı bakışlarla bakıyorduk çevremize.

Önce aynı sıralarda oturanlar arasında, sonra yavaş yavaş gruplar arasında tanışıklığın ve samimiyetin temelleri atılmaya başlandı.

Bu notları hazırlarken ilk zamanlardaki ikili, üçlü dörtlü gruplar gözümüzün önüne geliyor:

Pencere önündeki grubun ilk sırasında oturan Tülây — Müjde — Bilge üçlüsü, daha ilk haftalar içinde neş'eleri, canlılıkları, konuşkanlıkları ve sevimlilikleriyle sınıfın dikkatini çekmiye başlamıştı.

Aynı grubun arka kısımlarına isabet eden son sıralarda Bernâ — Güniz — Semâ üçlüsü vardı. Bilgi So'tayın da yer değiştirip onların yanına gitmesiyle dörtgen oldular.

Öndeki üçgenlerle arkadaki dörtgenler bütün derslerde fırsat buldukça kaynaşıp duruyorlardı. Teneffüs saatlerinde de en hareketli sohbetler, tartışmalar yine onların arasında cereyan ediyordu.

Pencereden bu tarafa ikinci grubun ön sırasında Aylâ Emel ikilisi oturuyordu. Aylâ, sınıfın yaşça en küçük öğrencisiydi. Ondördündeydi. "Ufaklık" diyorlarduk ama, onyedi - onsekiz yaşlarındaki kıdemli abalarına bile "Eyvallah!" detirtiyordu çok zaman..

Bir de 1338 — 2265 ikilisi vardı. Onlar yaramaz değildiler. Fakat giyimlerine, kuşamlarına pek düşkün idiler.

Sınıf mümessilimiz, uzun boylu (1.72 boyunda) sıhatli, şirin bir göçmen kıızıydı. Yalnız 4/D içinde değil, bütün okulda ağırbaşlılığı, dürüstlüğü ve çalışkanlığı ile idarecilerin ve öğretmenlerin takdirini kazanmıştı.

İsmi Gülşen'di; ama biz ona hep "Cici" derdik. Sevgiyle karışık bir saygı ve gıpta hissiyle severdik onu.

İkinci kata çıkan merdivenlerin yanbaşımda Cici'nin küçük ve yeşil boyalı bir köşkü vardı: Okul kooperatifi!..

Biz teneffüs saatlerinin tadını akla hayâle sığmaz yaramazlıklar, sohbetlerle çıkarırken Cici, hep minyatür köşküne çekilir öğrencilere kâğıt - kalem, kitap - defter satışı yapardı.

Gülşen'den sonra sınıfımızın en çalışkanı Sevtâptı. Pencere önündeki grubun ikinci sırasında oturuyordu.

Sessiz, kendi halinde, bir kızdı.

Çok engin ve zengin bir iç dünyası vardı Sevtapın. Ama belli etmezdi ruh yapısının derinliklerini. Onun durgun bakışlarının ardında bütün hayat problemlerinin bâzan lif lif ayrıldığı, bâzan da en küçük oluşların güçlü gözlemlerle izlendiği kolay kolay farkedilmezdi.

DEVAMSIZLAR

1338, 2265, 2146, 2224 ve 1 2 3 4...

Bunlar 4-D nin devamsız öğrencileriydi. Baştakilerin çeşitli mâzeretleri, sondakilerin ufak — tefek rahatsızlıkları, kendilerini günlük yoklama kâğıdının demirbaşları arasına sokmuştu.

1338 — 2265 ikilisi, daha dersyılı başında başlamışlardı devamsızlığa. Okula geldikleri gün sınıfta aynı sırada oturuyorlar, gelmedikleri gün de herhalde aynı anda rahatsız oluyorlardı. Ve zaten öyle olması lâzımdı; çünkü içtikleri su, yedikleri lokma ayrı gitmiyordu.

Ders kitaplarının henüz ilk formlarındaydık. Edebiyat Hocası, bir evvelki derste "Mecaz" bahsini anlatmış, ertesi gün müzakere yapacağını söylemişti. 1338 le 2265, bizim mecaz bahsini hocamızdan dinlediğimiz saatlerde Marmara sinamasında "Gladyatörlerin Aşkı" nı seyrediyorlardı.

Ertesi gün Edebiyatçı, yoklama kâğıdını imzalayıp gelmiyenleri defterine işaret ettikten sonra başını 1338 le 2265 in oturduğu sıraya çevirdi.

— Siz!.. dedi. Dünkü dersimde yoktunuz, niçin gelmediniz?

2265 başını önüne eğdi. 1338 ayağa kalktı:

— Hocam, dedi, rchatsızdık dün!.. Onun için gelemedik!..

Şemsi Bey, inanmış göründü. Biraz sonra müzakereye kaldırdığı arkadaşımıza:

— Tebeşir al, tahtaya geç!.. dedi. Bir cümle yazdıracağım. İçindeki san'atları bulup göstereceksin!.. Yaz bakalım: D E R S L E R İ A S T I L A R V E S O L U Ğ U M A R M A R A ' D A A L D I L A R !

Tahtadaki arkadaşımız. cümledeki mecazî kelimeleri bulmaya çalışırken 1338 ile 2265 kıpkırmızı kesilmişlerdi hayret ve şaşkınlıktan. Ama hayret edenler yalnız onlar değildi. Biz de hayret etmiştik: Onların sinemada oldukları saatte sınıfta bize ders veren hoca, tılsımlı bir aynadan mı görmüştü kaçakların nerede olduklarını?...

İ K İ Z L E R

Sınıfımızın maskotu olan “İ k i z l e r”, bir elmanın iki dilimi gibiydiler. Birinin adı Rezzan, diğerininki Lerzandı. Ama b’z tipleri kadar isimlerini de birbirine karıştırıyorduk.

Aynı biçim giyiniyorlar, aynı sırada oturuyorlar, bütün tavır ve hareketlerinde aynı özellikleri taşıyorlardı.

Hangisinin Lerzan, hangisinin Rezzan olduğunu belki evde anne - babaları bile ayırmakta güçlük çekiyordu.

Bu yüzden derslerde ve yoklamalarda da pek eğlenceli karışıklıklar, pek tatlı yanılmalar oluyordu.

Bâzı günler Rezzanın çorapları veya ayakkabıları Lerzanınkinden değişik oluyor ve biz ancak ozamanlar iki kardeşi kısa bir süre için birbirinden ayırabilmek imkânını bulabiliyorduk.

Ya öğretmenlerimiz?... Özellikle sözlü yoklamalarda okadar çok atladılar, o kadar çok yanıldılar ki!.

Belki ikizler, bunları yazışımıza kızacaklar içlerinden.

— Tanrı bize böyle bir benzerlik ve ikizlik imtiyazı vermiş, niçin açıklıyorsunuz bu özelliğimizi? diyecekler. Arabamızın tekerleğine neden taş koyuyorsunuz? diye sitem edecekler.

Haklılar tabii. Daha önlerinde bir sürü yıllar var. Bu süre içinde çok komik yanılmalar, çok önemli avantajlar olabilir.. Ama biz, onların birbirlerine çok benzeyişlerinin ve aynı örnek giyimdeki dikkatlerinin kolay kolay çakılamıyacağına emin olduğumuz için kendilerini bu sayfalarda anmakta bir sakınca görmedik.

Edebiyat Hocası, ev ödevi olarak Halk Edebiyatı, Divan Edebiyatı ve Modern Türk Edebiyatından birer şiir ezberlememzi söylemişti.

Ertesi hafta not defterinden gelişigüzel birkaç kişiyi kaldırıp ödevlerini yapıp yapmadıklarını kontrol ettikten sonra "ikizler" den Lerzanın numarasını okudu.

Okulun ilk açıldığı aylardı. Hocamız hepimizi isimleriyle teker teker tanı mıyordu henüz.

Ikizlerden biri (Hangisi olduğunu biz de kolay kolay tayin edemiyorduk ozamanlar) arka sıralardaki yerinden kalkarak tahtaya geçti.

— Hazırladın mı ödevini?

— Hazırladım efendim!..

— Hangi parçayı ezberledin?

— Bek'r Sıt'a Erdoğan'ın "Marya" şiirini ezberledim!..

— Peki. oku bakalım!..

Arkadaşımız başladı okumaya.. Şiir bittikten sonra ödevini yapmış insanların gönül rahatlığı içinde yeri-

ne oturdu.

Sıra Rezzanın numarasına gelmişti. Hoca onu da kaldırdı. Ama ikinci ikizin tahtaya geçmesiyle beraber şaşırması bir oldu:

— Şimdi oturan sen değil miydin? dedi.

— Hayır efendim, kardeşimdi o!..

Hoca gözlerini arka sıraya çevirdi. Diğer ikiz de oturduğu yerden ayağa kalkmış:

— Bendim efendim! diyordu.

Halbuki biraz evvel kalkan da, şimdi tahtada boy gösteren de hep aynı kızdı. Öteki kardeşi şiir ezberlemeye zaman bulamadığı için onun yerine de kendisi ezberinde bulunan bir başka şiiri okuyacaktı.

Yalnız hocalar değil, bizim büyük bir çoğunluğumuz da ikizleri birbirinden ayırmakta zorluk çekiyorduk.

Ikizlerin sözlüye kalktığı her yoklamada sınıfta pek eğlenceli hikâyeler anlatılıyordu:

Güya ikizler dersleri aralarında taksim etmişlerdi. Fen derslerini biri hazırlıyor, geriye kalan öteki dersleri diğeri hazırlıyordu. Biri diğerinin yerine kalkmak suretiyle vaziyeti idare edip gidiyorlardı.

Gerçekten böyle miydi Bilmiyoruz ve sanmıyoruz ama şunu iyice hatırlıyoruz ki, arkadaşlarımız da, hocalarımız da onları kolay kolay ayırabilmek gücüne sahip değildiler!...

BİYOLOJİK ŞENNUR

Şennur Şenbaş, en ön sırada otururdu. Öğretmenler ders defterini ve yoklama kâğıdını imzalayacakları sırada onlara kalem yetiştirmekte usta'ydı. Adındaki ve soyadındaki şenlik, ruhunda da vardı. Dudaklarında gülüş, gözlerinde parıltı eksik olmazdı.

Bütün sınıfta olduğu gibi onda bir "Biyoloji" fobisi vardı. Hangi derse kalkarsa kalksın gözünün önünde hep Biyoloji kitabının sayfaları uçuşur, dudaklarından hep Biyolojik bilgiler dökülürdü. Fakat Biyoloji dersine kalktığı zaman korku, heyecan ve şaşkınlıktan kitabın kapağını bile imgelelendiremezdi kafasında.

Birinci dönemde Edebiyat yazılısında sorulara verdiği cevaplar bile Biyolojiyle ilgiliydi,

Hocamızın sorduğu üç edebiyat sorusundan biri "Nefes ile Koşma arasındaki fark" idi.

Şennur, bu sorunun karşılığında tasavvufi Halk Edebiyatı şiir türü olan "Nefes"i "Sclunum" sistemini anlatmakla açıklamaya çalışmış, "Koşma" yerine de "Konuşma" nın biyolojik yönlerini yazmıştı.

Edebiyat Hocamız, Şennur'un yazılı kâğıdına fiyakalı bir sıfır kondurmuş, ders yılı sonunda sınıfımız için yazdığı manzumede de arkadaşlarımızı ayrı ayrı tanıtırken bu olaya şu mısralarla dokunmuştu:

*Pek şen cevaplar verir Şennur yazılarda
"Nefes" alıp "konuşur", kalemi kalmaz darda!..*

Öyle oldu sonunda gerçekten. Kalemi de, kendisi de darda kalmadı Şennur'un.

BEŞ KURUŞ YÜZÜNDEN

Sınıfımız evimiz sayılırdı bizim. Herzaman temiz ve düzenli tutmak istiyorduk. Duvarlara resimler asıyor, kitaplığımızın tozunu alıyor, her sabah yeni birşeyler öğrenmek için koştüğümüz bu kutsal yuvayı güzelleştirmek için çabalıyorduk.

Sobamız eskimiş, kürsümüzün boyası dökülmüştü. Temizlik koluna seçilmiş olan arkadaşlarımızdan Tülây, herkesten beşer kuruş toplayarak bu işi sağlamıya çalışıyordu:

— Aylâ, beş kuruş verir misin?

— N'olacak?..

— Sobayı boyatacağız!..

— Herşey boyandı da sobaya mı sıra geldi, boş ver!..

— Leylâ, beş kuruş versene şekerim!..

— Ne c dilencilığe mi başladın?

— Dilencilik olur mu Kürsüyü, sobayı boyatacağız!..

— Ne olacak boyanırsa?

— Güzelleşecek, tertemiz olacak!.

— Sen kendin güzelleşmiye bak, sobayı n'âpıcaksın?..

— Bernâ, beş kuruş rica edeceğim!..

— Niçin?

— Soba ve kürsü için.. boyatacağız da...

— Ne renge boyatacaksınız?

— Ne biliyim şekerim, hele paraları toplayalım da...

— Yağlı boya mı, sulu boya mı?...

— Hayır kremalı boya!....

Tülây, yalnız âilesinin Biricik" çocuğu değildi. 4/D nin de "Biricik" kızıydı. Sevimliliği, tatlı yaramazlığı ve çocuksu halleriyle hepimiz seviyorduk onu...

Ama arkadaşlar, - biraz da bu sevgiden - ona istediği beş kuruşluğu vermekte naz ediyorlar, onu üz-mekten hoşlanıyorlardı.

Bir gün (15 Kasım 1962 günü) artık Tülâyın canına tak dedi. Edebiyat dersinde ürkek adımlarla sırasından çıktı, kürsüye yaklaştı:

— Hocam!... dedi. Sobayı ve kürsüyü boyatacağız. Temizlik kolu için arkadaşlar beşer kuruş vermiyorlar!..

Şemsî Bey, imzalamakta olduğu ders defterinden başını kaldırdı:

— Niçin üzüyorsunuz Tülâyı?... dedi. Verin beşer kuruş!..

Hep bir ağızdan:

— Veririz hocam!.. dedik.

Dedik ama Tülây bize inanmıyordu. O tatlı ve çocuksu sesi ile:

— Sizin yanınızda veririz diyorlar ama sonra yine vermezler! dedi.

Edebiyat hocamız işi kestirmeden halletmek istedi:

— Pekiy, dedi, arkadaşlarınızın yerine ben vereceğim boya masrafını, ne kadar paraya ihtiyacınız var?

Başta Tülây olmak üzere hepimiz hocanın bu teklifini uğultu halinde reddettik. Parayı mutlaka sınıftan toplayacağımızı vâdettik.

Edebiyatçı, uzun süredenberi kendi eserlerinden

edinmek istiyen birçok arkadaşlarımız olduğunu bildiğinden:

— Başka bir çaresini bulacağım, dedi. Sen üzülme!.. Kitaplarımdan beş adedini temizlik koluna teber ru ediyorum. Arzu edenler gelip senden alsınlar. Sen de kitapların parasıyla dilediğin yerleri dilediğin şekilde boyatıver!..

Ertesi gün Temizlik Kolu bütçesi ihtiyaçtan daha fazlasına sahipti. Birkaç kişi hocamızın eserlerini derhal aldılar ve kitapların geliri ile hem Tülây beşer kuruş toplamaktan kurtuldu, hem de boya işi çabucak hallediliverdi.

Fakat... Bu küçük okul hâtırası burada bitmemişti. Şemsi Beyin eserlerini tesadüfen arkadaşlarımızın elinde gören bir bayan öğretmenimiz, soluğu idarede alacak ve bu önemli (!) havadisi ilgililerin kulaklarına fısıldamaktan özel bir memnuniyet duyacaktı.

Hassas yaratılışlı bir insan olan edebiyatçımızın bu ders yılı içindeki ilk incinmesi galiba bu beş kuruşluk olayın değerlendirme tarzındandı.

Beş kuruş, başta hocamız olmak üzere bizi en az beş gün boşu boşuna üzmüştü.

ÇİVİDEKİ ÇORAP TEKİ

Sınıfımızın bütün tatlı yaramazları ön sıraları işgal etmişlerdi. Peki tatsız yaramazlar?.. Tatsız yaramaz yoktu ki dört delilerin içinde!..

Pencere önündeki grubun ilk sırasında Müjde, Tü-

lây, Bilge triosu.. beri taraftaki grubun en ön sırasında Aylâ ve Emel ikilisi, 4/D nin profesyonel "Tatlı — Yaramaz" larının başında geliyorlardı.

Bu satırları okuyan 4/D liler, Aylânın tebeşir tahrifatını herhalde tatlı bir tebessümle hatırlıyacaklardır.

Tebeşire karşı bir kızgınlığı mı vardı, yoksa başkalarından alamadığı hıncını tebeşirden mi almak isterdi. Her gün son ders zili çalınca onun ilk işi eline geçirdiği bütün tebeşirleri topuklarının altında ezmek, toz haline getirip savurmaktı. Tabii ertesi sabah da hemen arkadaşlarından tebeşir parası toplamayı ihmal etmiyordu.

Tülây - Müjde - Bilge üçlüsünün yaramazlıkları biraz fantestik, biraz müzikal; biraz da figür ve muziplik doluydu.

Takvimler Aralık ayının 17 sini gösteriyordu. Der-simiz boştu. Ertesi gün Kimyadan müzakere olacağımız için bir kısmımız harıl harıl Kimya çalışıyorduk. Bâzıları da bir sonraki coğrafya dersine hazırlanıyorlardı.

Sınıfta bir kaynaşma oldu birdenbire.

Sıralardan bir çenber yapılmıştı.

Müjde Tülây, ortada bir Rumeli köçekçesi kurmuşlardı. Uykudan saat dokuzda uyanmanın verdiği mahmurluk içinde Baby etrafını süzmekle yetiniyor hareket etmiye bile üşeniyordu. Cici, öğretmen kürsüsüne dayanmış hayret dolu bakışlarla olanları seyre diyordu.

İnci, Esperanza, Karagöz (*) çalgıcılık yapıyorlar, bir başka grup da yarım daire olmuş el çırpıyorlardı. Oya Serpille, Cavidan Ayşe ile kendi âlemleri içindeydiler.

(*) Esperanza: 747 Bilge, Karagöz: 2379 Güniz.

Sonraki Dersimiz Coğrafyaydı. Gürültü ayyûka çıkıyordu. tahtadaki harita âdeta alaycı bakışlarla bizi süzerken kürsünün üzerindeki lahana kafalı kürre teriekkür içindeydi.

Kitaplığın üstündeki sakısa kurumakta olan çiçeği bahane eden Afacan Aylâ, elinde bir kapla su taşıyordu.

Cici ikidebir:

— Arkadaşlar!.. Lütfen susalım!.. diye bağıırıyordu. Ama sesini herhalde ancak kendisi duyabiliyordu bu gürültü arasında.

Birden Esperanza, Müjdeyi kovalamaya başladı. Saha açıldıkça açıldı. El ve parmak orkestrası daha oynak çigan havaları çalmaya başladı.

Biraz sonra gözlerimizi karatahtaya çevirdiğimizde bir ayakkabı tekinin bir çorap tekiyle beraber üst çivide sallandığını gördük.

Müjde, Esperanzayı yakalamaya çalışırken birden kapı ardına kadar açıldı. Müdür Bey, elinde her zamanki cetveli olduğu halde bütün heybetiyle karşımızdaydı. O anda yer yarılrsa da içine girsek daha iyi olur diye düşünüyorduk.

Müzde, Tülây ve Esperanza hemencecik ön sıralara ilişivermişler, bütün sınıfı ayaklandıran yaramazlar şirketi sanki gürültüyü yapanlar kendileri değilmiş gibi başlarını birer kitap sayfasına dikmişler uslu uslu çalışıyorlardı (!).

Müdür Bey, kızgın bakışlarla bir mümessile, bir de sınıfa baktı:

— Yazzzzz!.. diye gürledi.

Cici:

— Kimi yazayım efendim? diyordu yalvarış dolu bir sesle.

— Yazzz!.. Kimi yazarsan yaz!.. Gürültü yapan-

ları sen daha iyi bilirsin!.. Yaz şu arka sıralarda oturanları!..

Elindeki cetvelle havada bir yarım daire çizdikten sonra gelip Esperanzanın önünde durdu:

— Sen!.. diye bağırdı. Kalk ve gel!... Cemiyete iyi adam olmak lazım!..

Bir taraftan da kapıya doğru yürüyordu. Tekrar mümessile (Ciciye) döndü:

— Yazsana;.. dedi. Niye yazmıyorsun?...

Sonra Esperanzayı işaret etti:

— Sen gelsene biraz!..

Esperanza bir ayağı hem çorapsız, hem ayakkabısız; olduğu yerde çivilenip kalmıştı. Bir türlü Müdür Beyin emrini yerine getiremiyordu. Üçüncü defa çağrılınca tek ayağının bütün maskaralığına rağmen sıradan çıkıp Müdür Beye doğru yürümeye başladı. Müdür Bey, gözleriyle arka sıraları tarayarak numarasını yazdıracak başka gürültücü aramakla meşgul olduğu için Bilgenin ayaklarının ne halde olduğunu farketmemişti.

Bu sırada Tülây, sessizce yerinden kalktı. Tavşan adımlarıyla tahtaya gidip çivideki ayakkabı ve çorap tekini çöp sepetine — kâğıt atıyormuş gibi — bıraktı. Onun arkasından Müjde Müdür Beyin arka sıralarla meşgul olmasını fırsat bilerek çöp sepetinden aldığı ayakkabı tekini yavaşca götürüp Bilgenin ayağının ucuna koyuverdi. Bütün bu olup bitenler kaşla göz arasında okadar süratle olmuştu ki arkadaşların bile bir kısmı Müdür Beyin kızgın gözlerine bakmaktan olanları dikkatle tâkip edememişlerdi.

Ama Müjdenin ve Tülâyın sıralarından kalktıkları ve çöp sepetine doğru gittikleri Müdür Beyin gözünden kaçmamıştı:

— Sen ne arıyorsun orada?

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

— Efendim kağıt atıyordum!..

— Sen ne arıyorsun?

— Ben de kâğıt atacaktım efendim!..

— Yaz mümessil!.. Bunları da yaz!..

Emel, Coğrafya kitabını açmış Topraklar bahsini okuyordu. Ama ne okuma!.. Bir taraftan gözlerini k'itaba dikmiş, öte taraftan Bîlgeye işittirebilecek bir sesle:

— Bu topraklar seni kabul etmiyecek Bilge!.. diye söyleniyordu.

Sınıfın iki numaralı yaramazı Emelin arkadaşına laf atışını duymayan Müdür Bey, onun k'itaba eğilmiş bakışlarını süzdükten sonra:

— Bakın arkadaşınıza!.. diye bağırdı. Örnek talebe böyle olur!. Ne güzel kitabını okuyor!..

Mümessil Müdür Beyin emriyle elindeki kâğıdı yaramazların numarasıyla doldurmuştu. Tabii bu arada arka sıralarda oturan ve gürültüyle hiç ilgileri olmayan bir çok kimselerin numaraları da Müdür Beyin emriyle listeye eklenmişti.

En azından birer ihtar vardı bu işin sonunda.

Kapı ikinci sefer açıldığında Coğrafya Hocası Behire Hanım içer' girdi. Herzamanki kibar ve müşfik bakış'larıyla etrafı bir kolaçan ettikten sonra camları buğulanmış gözlüğünü çıkardı, kürsünün yanındaki mümessile yaklaşarak:

— Ne oluyor Gülşen?... dedi.

— Neler olmuyor ki Hocam!.. Disiplin kuruluna gidiyoruz!..

Behire Hanım neler olduğunu anlayamadan Müdür Bey mümessile:

— Yazdın mı? diye bağırdı. Kendi numaranı da yaz onların altına!.. Ver!...

Cici, imdât bekliyen gözlerle Behire hanıma baktı:

— Ver kızım, diyordu Coğrafyacı. Ver, ben sonra hallederim!..

DETEKTİFLER SUÇLU PEŞİNDE

— Kızım Gülşeni göndersene bana!..

— Gülşeni bana gönderin!..

— Söyleyin Gülşene hemen bana gelsin!..

Mümessil mizin Başmuavin tarafından çağrılış şekli ayrı ayrı anlamlar taşırdı bizim için. İdaredeki havanın basıncını ölçen bir barometreydi bu çağırışlardaki ifade özelliği.

Sabahki olayın etkisi henüz silinmeden Suat Hanım, öğle teneffüsünde Ciciyi çağırtmıştı:

— Çabuk Gülşeni bulun, hemen bana gelsin!..

Havanın hiç de iyi olmadığını anlamak için meteoroloji uzmanı olmaya lüzum yoktu. Mutlaka sabahki olay için çağırıyordu mümessil.

Cici, bahçede koşmaca oynuyordu. Merâl, yıldırım hızıyla aşağı indi:

— Koş Cici, Suat Hanım seni çağırıyor!..

Merdivenler eziliyordu Gülşenin ayakları altında. Hem koşuyor, hem de sağına, soluna çekidüzen veriyordu. Nefes nefese Başmuav'nin odasından içeri girdi.

Suat Hanım, başını önündeki defterden kaldırdıktan sonra:

— Neredeydin? dedi.

— Nerede olabilirim Hocam yemek yiyordum aşağıda!..

— Peki sınıfta olanlardan haberin var mı?

Sabahki olaylar, Esperanzanın çorap ve ayakkabı teki, Müdür Bey'in kızgın bakışları birden Gülşenin görüş ufukları içinde dolaşmaya başladı. Kıpırmızı olmuştu.

— Var efendim!.. dedi mahcup bir sesle.

Suat Hanım hayret etmişti.

— Bak terbiyesiz!.. dedi. Bir de var efendim d yor!..

— Ama Hocam....

— Aması filân yok, söyle bakalım kimler işaretleşmiş karşıdaki çocuklarla?...

Hayret etme sırası bu defa Gülşene geçmişti.

— Ne karşısı Hocam?

— Canım pencereden çocuklara kim işaret verdi?

— Bilmiyorum Hocam, böyle bir şeyden haberim benim!..

— Nasıl bilmezsin, demin biliyordun?...

— Hangi çocuklarla efendim?

— Hangi çocuklarla mı?.. Daha başkaları da mı var? Düzineyle demek?...

— Hayır efendim, herhalde demek istediğimi anlatamadım!..

— Sus!.. Bir de anlatacakmış!.. Git ve hemen numaralarını tesbit et!.. Sen burada sağanbaşı değilsin!.. O delilerin başısın!.. Onlardan sorumlusun!.. Senin de, ötekilerin de kulaklarını koparırım!..

Gülşen sınıfa geldiği zaman ağzını bıçak açmıyordu. Gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Hepimiz etrafını alıp onu soru yağmuruna tuttuk. Anlattıklarını işitince bizim de canımız sıkılmıştı. İmkânsızdı bu!..

4/D ye isnat edilen hareketi içimizden bir kişi bile yapacak karakterde değildi. Olsaydı zâten barınmazdı içimizde. İdareden evvel cezasını biz verirdik,

biz islah ederdik onu.

Hepimizin surati bir karış asılmıştı.

— Olmaz Cici!.. diye bağırıyorduk Gülşene. Sınıfın ismine en ufak bir gölge düşürülmesine mücadele edemeyiz!.. Bu isnadın tamamen yanlış olduğunu isbat etmeli, kendimizi temize çıkarmalıyız!..

Herkes gruplaşmaya başlamıştı. Dedikodunun esas kaynağını ve eğer yanlış bir yansıma varsa bu yanlışlığın nereden geldiğini araştırmak ve bulmak için aramızdan birçoğunu görevlendirdik.

4/D nin özel dedektifleri koridorlara yayılmışlar, aynı koridor üzerindeki diğer sınıflarda hemen gizliiden gizliye incelemelere başlamışlardı.

Bitişliğimizdeki sınıfın pencere önündeki kızlarını cnlara hissettirmeden göz hapsine almıştık.

Fazla değil sadece beş - on dakika sonra esas suçluları tesbit ettiğimiz zaman âdeta Şarlok Holmes gururu ve sevinci içindeydik.

Bitişliğimizdeki sınıfın bâzı öğrencileri alay olsun diye pencerelerinin karşısında bulunan uzaktaki binalara çeşitli işaretler yapıyorlardı.

Bunu gözlerimizle tesbit etmeyi yeterli bulmadık. Aramızdan birini onlara çaktırmadan muavinlerimizden birine yolladık. Ve herşey tamam olunca grup halinde yanlarına yaklaşıp:

— Ayıp!.. Çok ayıp!.. diye söylendik. Bakın siz yapıp ediyorsunuz, bizim üstümüzde kalıyor!.. Okul sizi bu kadar sıkıyorsa gidin evinizin penceresi önünde oturun, ne yaparsanız orada yapın!.. Burada yalnız kendinizi değil, okulunuzu da lekeliyorsunuz!.. Üstelik sizin hafiflikleriniz yanlışlıkla bize yükleniyor!..

Bitişik sınıfın mümessilleri hem suçlu hem güçlü insanlara mahsus bir cesaretle:

— Siz kendinize bakın!.. diye haykırıyordu. Her-

gün azar ışıtiyorsunuz hocalardan!.. Hem dün bizim sınıftan aşırđığınız yumuşak tebeşirlerimizi de geri verin!..

Münakaşa kızışmıştı. O sırada pusuda beklemekte olan kat muavinimiz Saadet Hanım, uzun boylu 4/D lilerin gerisindeki siperden çıkararak bize doğru yaklaştı:

— Aferin 4/D liler!.. dedi. Sınıfınıza sürülen lekeyi temizlediniz. Bravo birliğinize!..

Ve sonra başını asıl suçlulara çevirerek:

— Siz!.. Pencere önündekiler!... Düşün bakalım önüme, Başmuavine gidiyoruz!.. dedi. Ben halinizi gözlerimle gördüm, siz de ne haliniz varsa görün!..

KAHVENİZ NASIL OLSUN ?

Her öğretmenimizin ayrı bir sınıf disiplini vardı. Kimi, ders esnasında öğrencilerini bir yığın mezar taşı sessizliğinde; kimi de hareket, canlılık ve hayatın yet içinde görmek isterdi.

Ufacık bir fısıltıyı en sert ihtarlarla karşılayan öğretmenlerimize karşılık yumuşak ikazlarla geçıştirenler de vardı. Bâzı öğretmenlerimiz, büyük gürültülere bile ses çıkarmadığı için birçok zamanlar okul idarecileri içerde hocanın bulunmadığını sanarak ders esnasında sınıfa bile girerlerdi.

Edebiyatçımız, ders esnasında sükûneti sözle değil daha çok gözle sağlama metodunu uyguluyordu. Fısıltı halinde de olsa sınıfın herhangi bir köşesinde

hafif bir kaynaşma hissetti mi derhal bakışlarını o noktaya diker, bir tek kelime söylemeden uzun uzun bakardı. Bu bakışlar, çok zaman sözlü ihtarlardan daha fazla etkisini gösterirdi.

Edebiyatcının önemle dikkat ettiği bir başka şey de öğrencilerin sıralarında oturuş şekliydi. Rahatına pek düşkün (Soltayın kulakları çınlasın!..) tek tük arkadaşlar ilk sıralarda sırtlarını duvara, ellerini çenelerine dayayarak âdeta bir kır kahvesinde istirahat eder gibi ders dinlerlerdi.

Aynı şey birgün edebiyat dersinde de oldu. Öğretmenin dikkatini çeken arkadaş onun bakışlarının sebebini anlayamadığı için oturuş şeklini düzelimeyi aklından bile geçirmedi. İşte o zaman edebiyatçı bir sınıfa her zaman gözle hâkim olmanın mümkün olmadığını anlamış olacak ki:

— Kahveniz nasıl olsun dedi. Orta şekerli mi, az şekerli mi?

Ve otomatik bir şekilde derhal toparlanan arkadaş a bir daha bakmadan derse devam etti...

TEŞHİS Mİ, İNTAK Mİ ?

4 Aralık 1962 Salı günüydü. Son dersten çıkmamıza birkaç saniye kalmıştı. Edebiyat Hocası, zilin çalmak üzere olduğunu anlayınca müzakereye kaldırdığı arkadaşları yerlerine oturttu ve not defterini kapadı.

Tam o sırada sınıf içinde acaip bir ses duyuldu. Kedi miyavlamasını andıran garip bir ses.

Edebiyatçı, hafifçe gülümsiyerek gözlerini bütün

sınıfın üzerinde hızla dolaşırdı:

— Geçen dersimizde okumuştuk, gayet iyi bildiğinizi sanıyorum, dedi. Insandan başka yaratıkları insan gibi konuşturma sanatına edebiyatta "İntak" diyoruz. Fakat insanların başka yaratıklar gibi sesler çıkarmasına ne san'atı dendiğini bilmiyorum. Bu sanatta usta olan arkadaşınız zahmet buyurur da öğretirse memnun olacağım!..

Hocanın dudaklarındaki tebessüm hepimizin durdularına yayılmıştı. Sessiz kahkahalarla gülme sanatı başlamıştı bu defa.

ARKADAŞA FENALIK BASTI!

Matematikçi Remzi Bey, zil çalmadan evvel derse damlardı. Hele yazılılarda daha da aceleliydi.

— Hazır mısınız? derdi.

Ama bizler;

— Aman hocam, pazartesiye yapın da bâri pazara ders çalışalım biraz!.. diye sızlanırdık. Fakat nâfile.

— Hepsini bir geceye mi sığdıracaksınız diye cevap verirdi. Bu iş c'ddilik ister!.. Hadi bakalım kitaplar içeriye!..

O gün de öyle oldu yine. Kitaplar içeriye girer girmez hoca tarafından sıralar arasında taksimat yapıldı. A, B, C, grupları ayrıldı. Ve nihayet sorular başladı:

— Üçgenin iç açıları toplamı 180 derecedir. Üçgenin üç yüksekliği bir noktada kesişir.....

Bundan sonra da kâğıt imzalama faslı başlamıştı.

Fırsat kolluyan ordinaryüs kopyacılar hocanın kâğıtları imzaladığı sırada derhal harekete geçtiler. Fakat Remzi Beyin kulak antenleri okadar kuvvetliydi ki en ufak bir fısıltıyı bile hemen tesbit ederdi. Bu tesbitten sonra da fısıltının kaynak noktası devamlı göz ablukası altında kalırdı. Aynı fısıltı bir defa daha tekerrür etti mi, parolayı bilmiyen yabancıya gece devriyesinin seslenişi gibi hocanın sesi duyulurdu:

— Kıpırdama!..

Sıranın gözünde açık defter mi var, yoksa arkaya fısıldanan bilgilerin tesbit edildiği özel kopya kâğıtları mı, artık Allah ne vermişse hepsi derhal yakalanırdı. Ve ondan sonra da diğer yazılarda bu kimse-ler ayrı bir muameleye tâbi olurlardı.

O gün Remzi Bey, sıralar arasındaki dolaşmasını bitirdikten sonra yan boşluklarda gezinmeye başlamıştı. Bu esnada arka sıralarda bir kıpırdanma oldu ve Şükran sınıf kürsüsüne oturtuldu.

Ertesi ders yazılılar okunurken birlerin, sıfırların, ikilerin yanında Şükranın 9 u herkesin hayranlığını celbedecekti. Ve ondan sonraki bütün yazılarda da Şükran kürsüye oturacak ve notu 9 dan aşağı düşmeyecekti.

Sonraki dersimiz Cebirdi. Şu fonksiyonlar gerçekten iflahımızı kesmişti. Henüz evvelki yazılının heyecanından ve tepkisinden kendimizi kurtaramadan Cebirden müzakere başlamıştı.

Bu defa ön sıralarda bir kıpırdanma oldu.

— Efendim. mücade eder misiniz, arkadaşta fenalık geldi, dışarı çıkaralım biraz?...

Remzi Bey:

— Peki, dedi. Çıkın bir dolaştırın, yüzünü yıkayın!..

Birkaç kişinin refaketinde dışarı çıkanlara gün doğmuştu. Aslında onlar dışarı çıkar çıkmaz ferahla-

mışlardı amma eşas fenalık bizim üstümüze basmıştı.

Ders'in bittiğini bildiren zil sesi, belki hiçbir müzisyenin notaya alamayacağı kutsal bir müzik parçasıydı bizim için!...

EMEL'İN SÜVETERİ

Fizikten laboratuvara gittiğimiz günler de pek eğlenceli geçirdi..

Sınıf ve laboratuvar kısmı olmak üzere burası iki odalı bir yerdi. Hoca, deneyleri hazırlamak için içeri girince tahtaya kalkanlara radyo düfizyon postaları ile sinyaller göndermek pek okadar güç o'lmazdı.

Emel, fizikç'ye asistanlık yapıyordu. (Hem asistanlık edip hem de fizikten kalmak olur şey mi?!..)

Okulda renkli süveter giymek yasaktı. Zarif ve ahenkli yürüyüşünden dolayı kendisine bâzı son sınıf öğrencilerinin "Mambo" ismini taktıkları bir öğretmenimiz vardı ki, projektör gibi bakışlarını bütün öğrencilerin üstünde dolaştırır, renkli bir şeye rastladı mı yakasına yapıştırdı.

Ders bittikten sonra Emel, herkesten evvel çıkmıştı. Çıkmasıyla beraber o sırada okul pavyonundan gelmekte olan Mambo ile karşılaşması bir olmuştu.

Eğer yakalansaydı muhakkak:

- Hangi sınıftansın?
- Numaran kaç?
- Niye bunu giydin?
- Beni niçin dinlemiyorsunuz?

Gibi birçok sorularla karşılaşacak ve üstelik çok fena haşlanacaktı.

Mambo'nun bize dersi olmadığı için Emeli şahsen tanınması mümkün değildi. Bu noktayı bir avantaj bilen Emel, hocayla karşılaşınca derhal koşmaya başlamıştı. Hoca da onun arkasından koşuyordu. Baktı ki olacak gibi değil, bu defa Emelin arkasından bir talebeyi koşturmaya başladı. Bu arada Emel soluğu tuvalette almış, süeteri çıkarıp beline bağlamış, saçlarının şeklini değiştirmiş, bir de gözlük takıp tekrar hiç bir şey olmamış gibi laboratuvara dönmüştü.

Bu sırada bütün arkadaşlar Meral'in üstüne koşarak ondaki sarı süeteri de çıkardılar. Çünkü Emeli yakalayamayan hoca, Meral'e karşılaşmış olsaydı biraz evvel kovalamaca oynadığı kızın Meral olmadığını kendisine izah etmemiz ve inandırmamız gerektiğigüç olacaktı.

Haklı olarak renkli giyimde hassasiyet gösteren idareci ve hocalarımızı üzmemek için o günden sonra uzun süre sarıya da, kırmızıya da vedâ ettik.

BUZLU FİZİK DERSİ

Yine Fizik laboratuvarında olduğumuz bir gündü. Ergime deneylerini yapmak için buza ihtiyaç vardı. Vardı ama kimse de buz getirmemişti. Buz olmayınca deney yapılamaz, deney yapılamayınca da mutiaka müzakere yapılırdı. Ve ondan sonra gelsin sıfırlar, birler, ikiler...

Ne yapıp yapıp buz bulmalıydık. Okulun yemekhanesine koştuk:

— Ne olursunuz bir parçacık buz?..

— Yok!..

Büfeye koştuk:

— Amca ne olursun birazcık buz verir misin?

— Yok!..

Okul içinde nereye başvurduksa "Yok" la karşılaştık. Tek çare okul dışına taşmaktı. Fakat kapıcıyı nasıl atlatacaktık. Demir parmaklıklı kapıdan nasıl çıkacaktık sokağa?..

Leylâ ile Merâl bir koşuda bahçeye geçip demir parmaklıklı kapıya dayandılar.

Kapıcı:

— Nereye diye gürledi. Yasak dışarı çıkmak!..

— Buz almaya gidiyoruz, buz!..

— Ne yapacaksınız buzu?

— Bayılan var ayol, nerdeyse kızcağız ölecek, hocalar istedi!..

Hem konuşuyor, hem de telaşlanıyorlardı. Onların bu telaşına kapıcı da şaşırmıştı. Bu şaşkınlık ânından faydalanan kendilerini dışarı attılar.

Ders zili çalmak üzereydi. Hepimiz merakla Emelle Merali bekliyorduk. Acaba dışarda bulabilecekler miydi?... Biraz sonra muhafazası ile beraber bir kalıp buz ellerinde geliverdiler. Bir pastahaneden binbir rica ile temin etmişlerdi.

Sevincimizden uçuyorduk.

Bir küçük kalıp buz, müzakereye kalkma ihtimali karşısında not defteriyle aramızdaki bütün buz dağlarını o ders için eritmişti....

SUN'I SİS

Kimya derslerinden haftada bir saati laboratuvar da geçirirdik. Kopya imkânı biraz daha az olduğu için hocamız yazılıları da burada yapardı.

Okulumuzun laboratuvarı oldukça aydınlıktı. Beyaz, kolalı önlüğü ile kimyacımız laboratuvar da bir öğretmenden ziyade bir doktora veya kimyagere benzerdi.

Laboratuvar da olduğumuz bir gündü. HNO_3 (Nitrik asit) deneylerini yapıyorduk.

Dersyılı başındanberi haftada bir defa laboratuvara inmemize rağmen çoğumuz, henüz havagazı düğmesini açıp kapamayı öğrenememiştik. Bu yüzden hocamız çok kızılıyordu.

— Cehenneme gidesiciler!.. diye haykırıyordu. Size daha bir havagazını açıp kapamayı öğretemedim.

Öğrenciler arasından kendisine yardımcı seçtiği asistanlarını sık sık cehenneme havale edip yeni arkadaşlar çağır an kimyacımız havagazı düğmesi konusunda gerçekten çok haklıydı.

Daha önce bir erkek lisesinde öğretmenken çalış kan bir asistanı varmış. Deney yaparlarken çocukçağı 7 yanlışlıkla havagazının ana musluğunu açık bırakmış. Biraz sonra göz gözü görmiyecek kadar hertaraf duman olmuş. Talebeler te'aş ve korku ile laboratuvar terketmiş, sağa sola kaçışmışlar. Musluğu açık bi-

rakan öğrenci fenalık geçirmiş. Tabii bu arada kimyacıların etekleri de tutuşmuş. (Gerçek anlamda değil mecazı anlamda tabii) İş idareye aksetmiş. Idareciler gelmişler.

Kimyacı durumu kendine mahsus ustalığı ve becerikliliği ile o dakikada halledivermiş:

— Endişe edecek birşey yok, demiş. Sun'isi deney yaptık!..

Günün birinde bizim de başımıza bir "Sun'isi Sis" deneyi çıkmaması için haklı olarak kızıyor, f.til oluyordu Kimyacı.

Asitler, bazlar ayrı ayrı kaplarda olmasına rağmen labratuvarda aynı dolapta duruyordu.

— Kızım HNO_3 indir!.. dedi kimyacı.

Arkadaşımız NaOH indirdi.. Aman Allahım, sen misin indiren..

— Otur yerine, hiçbir şey bilmiyorsun, bari bunları ayırmasını öğrenseydin!..

Ve açtı kara kaplı defteri. Başladı müzakereye. İşte ozaman bizde şafak atmış ve sislerin sun'isi değil, en tabiisi, en koyusu kafamızın ortasına yığılıvermişti.

KOKMUŞ BEYİN

Labratuvar hikâyelerine başlamışken bir de Biyoloji labratuvarı ile olan bir hâtıramızı nakledelim.

Biyoloji öğretmenimiz Neyyirânım;

— Gelecek dersi labratuvarda yapacağız, dedi, deney için beyin ve yürek getirin!..

Biyolojide beyine ve yüreğe hakikaten büyük bir ihtiyaç olduğunu çok iyi anlamıştık!..

Hemen sınıftan para topladık. Ertesi gün de hocamızın istediği beyni ve yüreği paketleyip getirdik okula. Getirdik ama hoca ortalarda yok!.. Bir sonraki gün yine Biyoloji dersi vardı ama şu beyni ve yüreği ne yapacaktık. Kim alıp evine götürececek, bir gün sonra yine tekrar okula getirecekti?..

Düşündük, taşındık beyinle yüreği okul içinde bir dolaba koyuverdik. Bir gün daha geçti, Biyolojici yine ortalarda yok. Bir gün, bir gün daha derken tam bir hafta geçti fakat Neyyirânım okula uğramadı. Biz de beyinle yüreğin semtine uğramadık.

Ertesi hafta hocanın çıkageldi!.. Biz de sakladığımız yüreği ve beyni elimize alıp Neyyirânım'la birlikte labratuvara girdik

Aman Allahım, o ne kokuydu o!... Burun kanatlarımız çatlayacak gibiydi. Yürek de, beyin de bir hafta içinde müthiş kokmuştu. Koku, önce bizi, sonra da hocamızın kafasını bozdu.

— Zaten hiçbir şey beceremiyorsunuz!.. diye haykırdı. Kim aldı 'bu kokmuş beyinle yüreği?

Kendisine durumu anlattık. Beyinle yüreğin bir haftadanberi denemeye hazır olduğunu, fakat ne yazık ki kendis'ni bulamadığımızı söyledik. Sakinleşti.

Artık azarlanma sıramız geçmiş, kokmuş beyinle yüreğin incelenmesine sıra gelmişti.

KİMYA İLE BERABER NOTLAR DA KAYNADI

Pazartesi günleri üçüncü dersimiz İngilizceydi. 21 Ocak 1963 günü üçüncü derste yine İngilizce kitaplarımızı açmış Neclâ Hanımı bekliyorduk. Birden kapı açıldı ve Neclâ Hanımın yerine Şemsi Bey girdi derse.

— Sizi son defa yazılı yapabilmek için geldim, dedi, İngilizce öğretmeninizden rica ettim ve dersini aldım. Derhal kâğıtlarınızı ve kalemlerinizi hazırlayın!..

Şaşkınlığımız geçer gekmez hemen kâğıtlarımızı çıkardık. Soruları yazdık ve cevaplarını düşünmeye başladık.

Dikkatimizi binbir güçlkle soruların cevapları üzerinde topladığımız bir anda sınıfın kapısı açıldı ve Kimya Öğretmeni adımını içeri attı:

— Nasıl olur, dedi, bu ders kimya!..

— Kimya olduğunu bilmiyorum, dedi Şemsi Bey. Programa göre bu saat İngilizce olması lâzım. Neclâ Hanımın müsalesini alarak çocukları yazılı yapmak için geldim. Isterseniz buyrun, ama hepsi soruların cevaplarına başladılar bile!..

Kimyacı, kızgın kızgın söylenerek gitti. Zihnimiz yeniden darmadağın olmuştu. Tekrar başımızı yazılı kâğıtlarına çevirerek cevapları düşünmeye ve kafamızda toparlamaya başladık. Biraz sonra kapı tekrar açıldı:

Ge'en yine Kimyacıydı.

— Sizin yanışınız var, dedi. Program değışmiş, fakat öğretmenler odasına henüz asılmadığı için yanılmışsınız. Bu ders Kimya, Talebelerin şimdi labratuvarda olması lâzımdı.

Şemsi Bey de sinirlenmişti. Soğukkanlı olmaya çalışarak:

— Olabilir, dedi. Bir yanlışlık olmuş. Girecekseniz buyrun girin derse; girmiyeceksiniz müade edin de çocuklar rahatça yazılarını yazsınlar!

Kimyacı, yine çekti gitti. Beş on dakika sonra Başmuav'n geldi. Hoca ile kapıda konuşmalar, o da gitti. Ve bütün bu olup bitenlerden sonra biz de kendimizi yeniden kafamızdaki bilgilerin kırıntılarına verdik ve oradan derleyip toparlayabildiklerimizi kâğıda geçirmeye çalıştık.

Yazılının sonucunu mu merak ediyorsunuz?

Düzinelerle ikiler, üçler, dörtler...

O ders, labratuvarda kaynatamadığımız kimyayı sınıfta kaynatmıştık... Ama bizim edebiyat notları da beraber kaynayıp buhar olmuştu!

LERZAN MI, REZZAN MI ?

Ders bakımından çok yüklü geçen günlerden biriydi. Fizik yazılı, geometri sözlü, edebiyat sözlü, kimya yazılı, hattâ resim dersi bile bir sürü ödevle doluydu.

Gülşen, öğretmen zili çalmadan önce yoklamayı yaptı: 793, 2170, 2373 gelmemişler. Yoklama kâğıdına numaralarını yazdı. Fakat hayret ettiği bir nokta vardı: 2373 "İkizler" den bir tekiydi. Rezzan ve Lerzan kardeşler okadar beraber, okadar aynı idiler ki birinin gelip diğerinin evde kalması olacak şey değildi.

2373 Lerzanın numarasıydı. O halde bugün sınıfta bulunan Rezzandı. Onların tiplerini ve isimlerini başka türlü ayırmaya imkân olmadığını çok iyi bilen

mümeşsil, bir yanlışlık yapmadığından iyice emin olduktan sonra yerine geçip oturdu.

İlk ders Kimya idi. Safurânım, kırmızı güllerle kaplı not defterini çıkarınca hepimizde yürek Selânikti. Nîçin olmasındı?... Güvenilir kaynaklardan aldığımız haberlere göre o gün Kimyadan yazılı olacaktık. Okula gelirken de yazılıya hazır öğrencilerin ruh güvenliği içinde "Komple" gelmiştik.

Birçoklarının elinde minicik fihristler dolaşıyordu. Bir kibrit kutusu büyüklüğünde kâğıt parçalarına yazılmış mini mini özel fihristler: Kimyasal Enerji, Oksijen, Katalizörler, Ozon, Hidrojen - Sağ cepte.. Eriyiklerin nevileri, Nitrikasit, Kristalleşme, Hidrojen Peroksit — Sol cepte.. Daltonun Atom Teorisi, Denklemler, İyonlaşma ve Elektroliz — Sıranın gözünde sağdaki defterin arasında... Asitler, Klor, Tuz çeşitleri — Sıranın gözünde soldaki kitabın arasında...

Kimyacı, güllü not defterini çıkarınca müzakere yapacak diye ödümüz kopmuştu. Bukadar hazırlık boşamı gidecekti?...

Hoca, gelmiyenleri işaretledikten sonra, sınıfı bölümlere ayırdı ve o keskin bakışlarını hepimizin üzerinde bir defa daha dolaştırdıktan sonra yazılı sorularını söylemeye başladı.

Soruların cevaplarının nerede olduğu daha sorular yazılırken bu işin erbâbı tarafından fihristlere bakılıp tesbit ediliyordu. Artık ondan sonrası da biraz cesaret, biraz şans, biraz da tecrübe işiydi!..

Kimya yazılısı hâdisesiz geçti. Hocanın dikkati daha fazla ellerinde minik fihristler bulundurmaya lüzum görmeyen kimseler tarafından belirli noktalara çekilmiş, "Fihristçi" takım rahatça çalışabilmek fırsatını bulabilmişti!

İkinci ders Fizikti. Kimya yazılısının heyecan barometresi düşmeden Fizikçimiz içeri girdi. Yoklama fişine baktı, sınıfı saydı, tamam! Hemen müzakereye başladı.

İlk postada 2146, 2216 kalktı. Dersi su gibi ezberledikleri (!) için kalkmaları ile oturmaları bir oldu. Onlardan sonra 2373 ün numarasını okudu Nahide Hanım. Gülşen ve bâzı arkadaşlar tam "Yok!" demiye hazırlandıkları sırada ikizlerin teki sırasından doğru!du ve ağır ağır tahtaya doğru yürümeye başladı.

Kimseden çıt çıkmıyordu. Nahide Hanım da yoklama kâğıdındaki gelmiyenlerin arasında 2373 rakamını unutup gitmişti herhalde. Rezzan, o saatte evde oturan Lerzan'ın yerine sözlü sorularını cevaplandırıp 5 numaralık bir olaganüstü başarıyla (Fizikten 5 almak olaganüstü bir başarıydı bizim için!..) yerine oturduğu zaman bütün 4/D liler hayret ve hayranlık içinde kalmışlardı.

Sonraki dersimiz Geometriydi. Remzi Beyin, kırmızı kaplı defteri açmasıyla 2373 demesi bir oldu. Yoklama kâğıdını imzaladığı sırada Rezzan kara tahtaya geçmiş hocanın sorularını bekliyordu.

Hepimiz içimizden:

— Vah zavallı!.. diyorduk. Kardeşin'in cezasını çekiyor!.. Ne yapsın ikiz olmak da kolay değil hani!..

Bütün dersler bitti. Akşamüstü paydos zili çalıp da hepimiz dağılmaya başlayınca bâzılarımız Rezzan'ı cesaretinden dolayı kutlamak istemiştik.

— Aşkolsun Rezzan!.. diyorduk. Brovo cesareti-ne!.. Vaziyeti nasıl da idare ettin?... Kimbilir bugün aldığın iyi notlar için Lerzan nekadardır sev'necektir!..

O söylediklerimizden hiçbirşey anlamamış gibiydi.

Şaşkın şaşkın yüzümüze bakıyor:

— Neden? diyordu. Neden kutluyorsunuz beni

— Kardeş'in yerine derse kalktın ya!..

— Ne zaman?

— Ne zamanı var mı, bugün!.. Hocalara yaptığın numarayı bize de mi yapacaksın?..

Rezzan sevimli bir kahkaha attı:

— Yanılmışsınız, dedi, benim adım Rezzan değil, Lerzanım ben!.. Kendi yerime kalktım!.. Rezzan rahatsız o'duğu için gelmedi bugün!..

— Hadi be sende, işletme bizi!..

— Vallahi ben Lerzanım!..

Birimiz hemen yoklama kâğıdına sarıldık:

— 2373 değil mi numaran?

— Evet!

— Bak bakalım kâğıda!..

Eğildi, yoklama fişine baktı. Başını mümessile çevirdi:

— Kardeşimin yerine beni yok yazmışsın Cici!.. dedi.

Gülşen de dah'l hepimiz şaşırmıştık. Şaşkınlığımız bütün dersylı boyunca devam etti. Ve biz hiçbir zaman ikizleri birbirinden ayırabilmek imkânını kolay kolay bulamadık!..

BAY KURU KAFA

Uzun teneffüs zili bütün çingır - çingırlığı ile koridorlardan sınıflara dolarken bütün 4/D liler ikişer - üçer Biyoloji labaratuvarına inmeye başladılar.

O günkü dersimizde insan vücudundaki kemikleri

işleyecektik. Gülşen, iskeletlerin bulunduğu camlı dolaba yaklaştı. Tiksine tiksine iki tane uzun boylu insan kalıntısını yerlerinden aldı, tahtaya götürüp bıraktı.

Ne de soğuk şeylerdi bunlar. Uzun boylu iki iskeletti. Ne zaman yaşamışlardı dünya üzerinde?.. Kadın mı, erkek mi idiler?... Nerede doğmuş, nerede büyümüşlerdi?.. Onlar da okula gitmiş miydiler?.. Biyolojiden iyi not alamadıkları için kahırlarından mı öldüler yoksa?.. Onlar da bizim gibi böyle insan iskeletlerini incelediler mi?.. Bâzılarımız herhalde böyle şeyler düşünürken Gülşen'in elinden kayan iskeletler küt diye masaya kapanıverediler. Zavallı Gülşen kan, ter içinde cınları binb'ir güçlkle tahtaya ilıştırıverdi.

Neyyirânım, henüz gelmemişti. Müjde, lâbratuvarın en dip köşesine çekilmiş, camlı dolabın önünde, başını önüne eğmiş dikkatle birşeyler yapıyordu. Birkaç kişi merak edip yanına gittiğimizde gördüğümüz manzara şuydu: Dolaptaki kuru kafalardan birini kucığına almış, elindeki resim kalemiyle oyuk göz çukurlarının çevresine güzel bir gözlük, burunla dudak arasındaki boşluğa simsiyah bir bıyık çizmişti. Biz gittiğimiz zaman Müjde kuru kafanın bıyıklarını son rötuştan geçiriyordu.

Başını Gülşene çevirdi:

— Beğenmedim mi Cici? dedi. Galiba bıyıkları biraz kısa, biraz da küt oldu. Halbuki bu kafayı taşıyan iri yarı erkeğin bıyıkları daha irice ve koç boynuzu şeklinde olmalıydı, değil mi?...

Bize başımızla söyleneni tasdik etmekten ve bir de hoca ders anlatırken kurukafayı istemesin diye Tanrıya yalvarmaktan başka şey kalmıyordu.

Müjde kuru kafanın makyajını tamamladıktan sonra tekrar cam dolaba koyup yerine geçti. Gözlüklü, siyah burma bıyıklı, yanağında iri bir beni olan Ku-

rukafa Hazretleri camlı dolaptan pis pis sırtıyordu.

Bu sırada kapı açıldı ve Biyoloji hocası fırtına gibi giriverdi içeri.

Yoklama faslından sonra gözlüklerini takıp ders anlatmaya başladı. Sıra kafatası ile ilgili bir noktaya gelmişti.

— Gülşen!.. dedi Neyyirânım, kalk kuru kafanın tam olanını getir!.. Eklem yerleri daha iyi görünür orda!..

— Evet!.. diye derse devam etti.

Gülşen gidip küçük kafayı getirdi. Ötekini getirmeye cesaret edememişti.

Hoca:

— Daha büyüğü var, onu getir!.. dedi.

Gülşen için bütün sokaklar çıkmazdı artık. Çâresiz gidip Müjdenin kalemiyle donanmış Bay Kuru Kafayı alıp getirdi. Hoca şekil çizmek için tahtaya dönmüştü. Kafanın halini görmedi. Ama bütün 4/D liler önce güclükle zaptettikleri kahkahalarını artık tamamen başıboş bırakmışlardı. Katılıyorlardı gülmekten.

Neyyirânım, ille kahkahalardan sinirlenmiş olmalı ki, tebeşiri bıraktı ve üstüste iki defa "Evvvvet!... Eveeeeeeeet!..." çektikten sonra Kurukafanın başına geçti. Eliyle tam kemikleri işaret edecekti ki, şimdiye kadar hiç alışmadığımız, ummadığımız, beklemediğimiz bir olay oldu: Hocanın dudaklarında minik bir gülümseme vardı!.. Bu minik gülümseyiş asabî bir bakış da olsa netice değişmiyecekti!.. Değişemezdi!.. Bu durumda gülmek değil, belki gülmemek biyoloji ve psikoloji kurallarına aykırı bir hal olurdu. Nitekim hocanın dudağındaki minik gülümseyiş de biraz sonra kahkaha hal'ni aldı.

— Yaaaa... evet... evet.. bunu da böyle bıyıklamışlar... eveet! Burnu iki parçaya ayıran sapan ke-

miği.....

Ders devam etti.

Ya Müjde Müjdenin hâlini hiç sormayın!...

EDEBİYATÇIYA NASIL KÜSTÜK ?

Edebiyat öğretmenimiz, Tevfik Fikret'ten söz açtığı derslerin birinde bizi Âşîyan'a götüreceğini müjdelemişti.

Tarihi belli olmayan bu geziyi dört gözle bekliyorduk. Çünkü, hem ünlü şairimiz Fikret'in canlı hâtıralarını saklayan bir edebiyat müzesini yakından görmüş olacak, hem de hep aynı hava içinde geçen günlerimize bir damlacık renk katmış olacaktık.

Âşîyan'a gitmek için havaların ısınması gerektiğini biliyorduk. Fakat bu yıl İstanbul'da saltanat süren korkunç kış bir türlü gitmek bilmiyordu. Kar, fırtına, soğuk birbirini kovalıyordu.

Mart ayının son haftasıydı.

Güneşli bir Çarşamba günüydü. Edebiyatçı, birkaç 4/D liyi öğretmen odasının kapısına çağırmış:

— Sorun bakalım, demişti. Arkadaşlarınız bugün Âşîyan'a gitmek isterler mi? Böyle güzel havayı kolay kolay bulamayız her zaman!..

Ne havadan ne de Âşîyana gideceğimizden habersiz olmadığımız için velilerimizden izin almamıştık. Hocamız, arkadaşların büyük çoğunluğunun kararsız oluşunu anlaşıncaya ne düşünmüşse düşünmüş bir başka sınıfını götürmeyi uygun bulmuştu.

4/C li kızlar harıl harıl hazırlık yapıyorlar, son dersten çıkmak ve bizim yerimize Âşiyana gitmek için âdeta sabırsızlanıyorlardı.

Hepimiz büyük bir hayâl kırıklığına uğramıştık. Hislerimiz buz gibi kaskatı kesilmişti. Gözlerimize ve kulaklarımıza inanamıyorduk. Nasıl olurdu?.. En çok bizim sınıfı seven, en önce bizi götüreceğini vâdeden, çok sevdiğimiz, güvendiğimiz hccamız, Neclâ Hanımın deyimi ile koruyucu meleğimiz b'zi bırakır da başka bir sınıfı nasıl götürebilirdi?... Hem götürdüğü sınıf, dersyılı ortasında aldığı bir sınıftı. B'zden aylarca sonra tanıdığı, çoklarının isimlerini bile bilmediği bir sınıftı.

O günkü üzüntümüzü ve bu üzüntünün devamını sınıf mümessilimiz Gülşen, hâtıra defterine şu satırlarla geçirecekti:

27 Mart 1963, Çarşamba
Gece, Saat 24

Bugün ben ve 62 kişi kalbimiz kırık bir vaziyette okulu terkettik. Bütün sınıf üzgündü bugün. Yuvasını terkeden bir ağabeyin, bir babanın arkasından mahzun bakan öksüz yavrulara benziyordu bugün bütün 4/D liler. Gözlerimizi herkesten kaçırıyorduk.

Sebep?... Sebep, yegâne koruyucumuz olarak bildiğimiz, bir ağabey kadar çok sevdiğimiz öğretmenimizin ummadığımız davranışydı. O, bize söz verdiği halde bir başka sınıfla gitmişti Âşiyana'ya.

— Yalvarın, sizi de götürürsün!... diyordu başka sınıfın kızları.

Yalvarmak ve sızlanmak... Bunun küçük hareketler olduğunu yine O öğretmişti bize.

28 Mart 1963 Perşembe
Saat : 18.45

Bütün sınıfta bir durgunluk vardı bugün. (Boş dersimizde bile çıt çıkmıyordu. Çünkü kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Müdür Bey sınıfa girseydi eğer boş dersimizde, numarasını alacak bir tek kız bulamazdı.

Hergün elindeki mandolinle İngilizcecinin arkasından seranad yapan Şumru bile bugün mandolinsiz dolıyaşyordu.

29 Mart 1963, Cuma
Gece Saat 23

Bugün bütün sınıfı öpesim geldi.

Demek ki hepsi en az benim kadar kırgındı. Herkeste surat bir karıştı Edebiyat dersinde. O, canlılık ve hayatıyet dolu 4/D nefes almaktan bile çekinecek kadar üzgün ve donuktu.

Hepimizin müşterek duygusunu ifade eden birkaç şerir, kara tahtayı boydan boya dolduruyordu:

ZAYI İLÂNİ

YENİ OLAN 4/C SINIFI İLK PLÂNA ALINDIĞINDAN
ESKİYEN 4/D NİN HÜKMÜ YOKTUR !

Üzüntümüz de, tahtaya tebeşirle yazdığımız cümleler de yapmacık değildi. Gerçektendi, içtendi. Arka sıralardan tek - tük hıçkırıklar duyuyorduk.

Şemsi Bey, tahtadaki yazıyı okuyunca vaziyeti anlamıştı. Zâten daha derse girmeden bizim küskün ve kırgın olduğumuzu duymuş olduğunu sanıyorduk.

— Biliyorum, dedi. Bana küskünsünüz. Ama hiç

bir şeyin sebebini bilmiyorsunuz. Üniversite gençliğinin hergün öğle sonu mitingler yaptığı şu günlerde çok sevdiğim bir sınıfı sokakların mahşerî kalabalığı içine dökemezdim, bu bir!.. Havanın oğün güzel olacağını bilmediğiniz için velilerinizden izin almamıştınız, iki!.. Öğretmenler odasının kapısına çağırdığım bir - iki arkadaşınız vasıtasıyla fikrinizi sordum ve kararsız olduğunuzu öğrendim, üç!.. Aşiyana gidiş dönüş vasıtalarını ve bunların hareket saatlerini bir başka sınıfla yapacağımız gezide iyice öğrendikten sonra sizinle daha düzenli bir gezi yapmamızın daha muvafık olacağını düşündüm, dört!.. Sizi temin ederim ki bu sebeplerin dışında hiçbir sebep mevcut değildir!.. Sınıfınızı nekadark çok sevdiğimi zaman size daha iyi gösterecektir!.. İstemeyerek sizi üzdüğüm için çok müteessir'im!..

Sınıftan çıt çıkmıyordu. Olumlu, ya da olumsuz en ufak bir tepki göstermiyordu sınıf. Sadece susuyordu. Ağlamamak için, taşmamak için büyük bir çaba göstererek susuyordu bütün kızlar.

Hoca, evvelce kaldığımız yerden derse devam etti. Zil çalıp da Edebiyatçı sınıfı terkettiği zaman 4/D liler'n küskünlüğü belki geçmişti ama çok hisli birçok arkadaşlarımızın üzüntüsü henüz geçmemişti.

AŞIYAN YOLLARINDA

Aşiyan gezisine 3 Nisan 1963 Çarşamba günü öğleden sonra gitmiye karar vermiştik. Velilerimizden ve okul idaresinden gerekli izin, hattâ bizim ayrıca Rumeli

Hisarını da gezmemiz için okul müdürlüğünden ilgililere bir de yazı alınmıştı.

Gerçekten çok şanssızdı bizim 4/D liler. Geçen Çarşanbanın günlük güneşlik havasına karşılık bu çarşanba hava inadına kapalıydı.

Âşîyan gezisine Edebiyat hocamızla beraber iki öğretmen daha katılıyordu: Kimyagerimiz, (Nitrik asitimiz) Safure Dağlar ve İngilizce öğretmeni (Sarı Menekşemiz) Ayfer Abla!..

O sabah havanın bütün kötülüğüne rağmen hepimiz sevinçle yatağımızdan kalkmıştık.

1348 Yaşar Mertel, o sabaha ait duygularını şöyle anlatıyordu:

"Sabah, saat: 6,30... Yatağımda, gözlerim kapalı, geçireceğimiz tatlı günü ve göreceğimiz yer'leri düşünüyorum. Kalkıyorum bir aralık, perdeyi aralıyorum Hava hiç de iyi haberler vermiyor. Fakat henüz yağış yok".

1186 Sevim Ertürk ise şöyle d'yordu:

"Uyanır uyanmaz ilk işim gökyüzüne bakmak oldu. Hava simsiyah bulutlarla kapalıydı. Ama neş'emden hiçbirşey kaybetmedim. Öğleye kadar inşallah açar hava diyordum kendi kendime. Annem "Bu neşen uzun sürmez Sevim, diye cevap veriyordu. Bu havado b'ir yere gidemezsiniz!.."

1184 Gülşen Bican da 3 N'san sabahına ait intibalarını şöyle naklediyordu:

"Bir rüzgâr, bir tufan, dağ gibi dalgalar üzerime geliyorlar!.. Korunay'm diyorum, ejderlerin gözlerine benziyen fenerler gözlerimin. beynim'n içini dolduruyor!..

Bu bir rüyâ, gezi heyecanının yarattığı ve yaşattığı bir rüyâ bu!.. Biz bugün Âşîyana gidecektik hanî?...

diye söyleniyorum yatağımın üstünde.

Okula kadar nasıl geldim sevincimden.. kimbilir ne dalgınlıklar yaptım bilmiyorum!.. Yalnız farkında olduğum bir dalgınlığım akşamdanberi başımda olan bigodilerin bir tanesinin okulda da başımda oluşuydu. Demek okula kadar böyle gelmiştim. Kimbilir el âlem de ne süsüne düşkün kız diye düşünmüşlerdir. Oysa ki..

Sarışın okulum bugün bana gülüyor... Herkeste aynı sevinç, aynı neşe .''

ÇABUK OLUN, VAPURU KAÇIRACAĞIZ !

Sarışın okulumuz, yalnız Gülşene değil hepimize gülümsüyordu o gün. Velilerimizden izin almış, okul formalarımızın altında (Öğle sonu okul resmen tâtıl olduğu için) gezi elbiselerimizi giymiş, her bakımdan hazırlanmıştık. Ama şu hava yok mu, işte o bizi korkutuyordu. Korkumuz havanın yağışlı geçmesi ihtimalinden değildi. İçimiz tozpenbe bahar olduktan sonra varsın hava istediği kadar bozsundu. Korkumuz havanın kötülüğü dolayısıyla hocamızın geziyi tehir etmesi ihtimalindendi.

Teneffüs saatinde bâzı arkadaşları Edebiyatçımıza yollayarak ağız yoklaması yaptırdık.

— Kar da yağsa, fırtına da olsa gideceğiz!.. di-yordu hocamız. Karardan vazgeçmek yok!.. Yalnız mantolarınızı, şemsiyelerinizi, süeter ve eldivenlerinizi almayı ihmâl etmeyin!

Hocamızın kararı bizi daha çok sevindirmişti. Hani seçeler bâzan nasıl heyecan ve sevinçten çırpır, işte öylesine coşmuştuk. Son ders zili çaldığı zaman herkeste büyük bir kaynaşma vardı. Kimi ayaküstü bir kaç lokma atıştırmak için okulun büfesine koşuyor, kimi sınıfın bedava kuvaforü 1186 Sevimin yakasına yapışıp:

— Ne olur şu saçlarımı yapıver!.. diye yalvarıyordu.

Beş on dakika içinde biraz evvelki lâcivert - beyaz formalı liseli kızların sıralarını rengârenk elbise ve mantolarıyla bir başka genç kızlar sürüsü doldurmuştu.

Saat bire doğru sınıfın kapısı açıldı, kolunda imperteksi ile Şemsi Bey içeri girdi.

Kafilenin baş ve son kısımlarını yürüyüş halindeyken idare edecek arkadaşlara vazifelerini bildirdi.

Ve hep birlikte yola revân olduk..

Öğretmenlerimizle beraber tam 61 kişiydik. Gezi boyunca edebiyat hocası - herhangi bir düzensizliğe meydan vermemek için - bu 61 kişiyi belki 61 defa saydı!..

Arkadaşlardan birinin veya ikisinin şehrin kalabalığı içinde kafileyi gözden kaybetmesi veya geride kalması kuşkusunu duyuyordu hocamız. Hattâ bu konuda ki dikkati yüzünden bizi çok güldüren komik olaylar da oldu.

13.20 de Sirkeçiden kalkacak olan vapura yetişmek üzere Bâb-îlî yokuşunu iniyorduk. Hocamız bâzan ön kısımla, bazan da son kısımla ilgileniyor, grubun dağılmamasına çalışıyordu.

Bir aralık iki gençkızın kafilenin biraz gerisinde yavaş yavaş yürüdüklerini gördü; ön taraftan ortalara

doğru yürüyerek herikisine birden:

— Biraz çabuk olun!.. diye seslendi. Vapuru karıracamız!..

Başımızı geriye çevirdiğimiz zaman iki yabancı gençkızın biraz hayret, biraz da şaşkınlıkla Şemsi Be-ye baktıklarını gördük. Hepimiz kahkahalarla gülüyorduk. Bizden olmayan kızlar da, onları uzaktan öğrenci zanneden hocamız da gülüyorlardı.

*

İskeleye geldiğimiz zaman vapurun halatları sökülmeğe üzereydi. Nerdeyse kalkacaktı. Hocamızın talimatı üzerine hepimiz birden girdik içeri. O da biletlerimizi toptan aldıktan sonra son saniyede vapura yetişti.

.... GİDER İKEN ALDI BİR YAĞMUR ...

Eirafımızı rahatsız etmekten çekinerek yerlerimize yerleştik. Yeşil deri ceketiyle pek şık görünen Gülşen bir taraftan bilet paralarını toplarken Müjde ve Tülây beraberinde getirdikleri minik pikapla bize müzik dinletiyorlardı.

Daha sonra Sumru, mandolininin tellerine dokunmaya başladı.

Kimyacı:

— Kara treni çal kızım, kara treni!.. dedi.

Ve Sumru ilk önce - edebiyat hocamızın deyişiyle - Safurözasit Dağlardıoksit'in "Kara Tren"ini

harekete geçirdi. Arkasından gelsin bakalım ısmarla-
ma parçalar!...

Vapurumuz Rumelihisarı'na yanaştığı zaman yağ-
mur inceden inceye başlamıştı.

Altın rengi saçları yağmur damlaları ile ıslanan
Ayfer Ablamızın dudaklarındaki bitmeyen gülücükler,
Şemsi Beyin espri ve nükteleri, sınıfta pek çabuk ok-
sitlendiği halde o gün elindeki kırmızı şemsiyesi ile
Tanganika Kraliçesine benzeyen kimyacımızın kalen-
derliği, olgunluğu bize havanın berbatlığını unuttur-
muştu.

Toplu olarak Rumelihisarı'nın antresinden içeri gir-
dik. Daracık merdivenlerden birer, ikişer hisarın burç-
larına doğru tırmanmaya başladık.

Hisarın en üstüne çıktığımız zaman Boğaz, bütün
ihtişamiyle karşımızdaydı.

Kimyacımız, gittikçe şiddetini artıran yağmurdan
kırmızı şemsiyesi ile korunmaya çalışırken:

— Akli olmayan bu havada geziye çıkar!.. di-
yordu. Nasıl uydum da size geldim?.. Ve nasıl uydum
da tâ buralara kadar, hisarın tepesine kadar çıktım
sizinle!.. Hele şu yüksekliğe bakın, insanın başı dönü-
yor burada!...

Şemsi Bey, derhal başını Kimyacıya çevirdi.

— Hayatta işgal edeceğiniz en yüksek mevki
burasıdır! diye cevap verdi. Üzülmeyin bu kadar yük-
seklığe çıktığınız için!.. Hem biz arkadaşlarla merdi-
venleri tırmanarak çıktık buraya; halbuki siz, asansör-
le havalanıverdiniz!..

Rumelihisarından ayrılıp Âşîyanın yolunu tuttuğur-
muz zaman yağmurla beraber bir de rüzgâr çıkmıştı.
Nitrikasit'in kırmızı (kimyacı deyişiyle pur pur kırmı-

zısı) şemsiyesi rüzgârda tersine dönüyor, bazân telleri kopuyor, bâzan da el'inden uçuveriyordu.

Sanki yağmur bizim üstümüze değil başka iklimlere yağıyordu. Sanki caddelerdeki küçük gölcüklere bata - çıka ilerliyen biz değil, gölgelerimizdi. Hiçbir şeyin farkında değildik. Mutluyduk çünkü. Hem çok mutluyduk. Kimyacımızın kırmızı şemsiyesi bile b'zi neşelendirmiyeye yetiyordu.

Hep bir ağızdan Kâtibim türküsüne başlamıştık. Ama yaşadığımız saate monte ederek söylüyorduk türküyü:

*"Âşiyana gider iken aldı bir yağmur
Kimyacının şemsiyesi kırık, eteği çamur"*

YAHYA KEMALİN MEZARINDA

*Ölüm âsude bahar ülkesidir her rinde
Gönlü her yerde buhurdan gibi tüter
Ve serin serviler altında kalan kabrinde
Her seher bir gül açar, her gece bir bülbül öter*

Kolumuzdaki saatler'n akreple yelkovanı 15.30 u gösterirken Âşiyân Gazinosunun yanındaki köşeden sola kıvrılmış Âşiyân'a giden dik yokuşa yönelmiştik.

Edebiyat hocamız, giderken Yahya Kemal'in kabrini de z'iyaret edeceğimizi söyleyerek kâfilenin başındakileri sol tarafa çevirdi.

Kimimiz şiir, kimimiz fatiha okuduk Yahya Kemal'in mezarı başında. Belki içimizde onun bestelenmiş şarkılarını mırıldananlar da vardı kendi kendine...

Sonra tekrar Âşiyana doğru tırmanmaya başladık yokuşu. Yolun her iki tarafı yeni çiçek açmış ağaçlarla doluydu. Biraz romantik, biraz şâirâne, bir hayli çetin bir yoldu bu yokuş.

Bizim cıvı cıvı neşemiz bahar dalları ile süslü ağaçların doldurduğu bu yokuşu daha da güzelleştirmişti o gün.

Her ders: .

— Miskinler!... Sersem!... Cehenneme gideseciler!.. diye bize bağırp çağırın kimyacımız ikide bir:

— Ben bu 4/D lileri çok sevdim!.. diyordu. Ne samimi kızlarmış bunlar!..

Edebiyatçımız, kafilenin neresinde olursa olsun bu sözleri duyunca kimyacıya doğru yaklaşıyor:

— Hocanım!.. diyordu. Bu çocukları biraz daha tanıyınca daha çok seveceksiniz!...

Sevinçliyorduk hocalarımızın bu konuşmalarına. Bizim hocamız olmadığı halde Ayfer Abla bile hepimizle ayrı ayrı ilgileniyor, ayrı ayrı yakınlık gösteriyordu.

Ne kadar mutluyduk!.. Ders bakımından kendilerini memnun edemesek bile bizi de bir damlacık anlıyan ve seven hocalarımızın bulunuşu bizi hem okulumıza, hem derslerimize hem de hocalarımıza birkat daha bağlıyordu. Onların sevgisine lâayık olamamak kuşkusunu duyuyorduk içimizde...

FİKRET VE HÂMİDE KARŞI KARŞIYA

Âşîyan'ın bahçesine girdiğimiz zaman yağmurdan sıırıslıklam olmuştuk. Ama içimizde halinden şikâyetçi olan, neş'esini ve canlılığını kaybetmiş bulunan bir tek kişi yoktu.

Kalabalık olduğumuz için iki gruba ayrıldık. Grubun biri üstkatı gezerken, ikinci grup alt katta incelemeler yapacaktı.

Alt katın bir odası şâir Nigâr Hanımın eserleri ile doldurulmuştu. Diğer odalarda da edebiyatımızda yaşadığı çağın "Şâ'riâzam"ı sayılan Abdülhak Hâmide ait tablolar ve hâtıralar yer almıştı.

Kapıdan girince sol tarafta bulunan yağlıboya büyük boy tablo son Osmanlı halifesi tarafından yapılarak Hâmide hediye edilmişti. Diğer tarafta hanımının resimleri, kendisine ait çeşitli eşyalar vardı.

Hâmidin eşi Lüsyen'n saçları bile hâtıra değeri taşıdığı için ortada bulunan bir camekânın içinde muhafaza edilmekteydi.

Üst kat Fikret'e tahsis edilmişti. Tam karşı cephe- de yine son Osmanlı halifesinin fırçasından çıkan bir büyük tablo vardı. Uzaktan bakılınca sisler altında İstanbulun silüeti hayâl meyâl ancak seçilebiliyordu. Fikret'in Sis ve Rücu isimli şiirlerinden ilham alınarak yapılmıştı. Orta kısımdaki cam vitrinlerin içinde Tevfik Fikret'in şiirleri, el yazısı ile çeşitli müsveddeleri ve şair notları bulunmaktaydı.

Fikretin yalnız şair değil aynı zamanda usta bir

ressam olduğunu Âşiyandaki tablolarını gördükten sonra anlamıştık.

Yan taraftaki bir odada yattığı yatak, kullandığı eşyalar muhafaza ediliyordu. Karşıda 7.20 de duran - fanus iç nde - bir saat vardı.

Bu odanın pencerelerini örfen pancurlar açıldığı zaman dünyanın en güzel manzarası görünüyordu. Alabildiğine uzanan masmavi Boğaz ve sahilleri bir dantel gibi nakışlıyan her tonda yeş'ller..

Ölümlle hayat arasındaki bir köprübaşından seyre-di-yorduk sanki herşeyi... Büyük Hâmid duvardaki tab-lodan taşıyor, Lüsyenle beraber mevsimlerin ve zama-nın ötesine doğru adımlıyordu hayatı.

Lüsyen... Yukarı kalkık zar'f burnu, sapsarı dal-galı saçları, etli dudakları ve güzel alıyla Hâmidin bilmem kaç'ncı aşkı Lüsyen, şâiriâzamın "Âhir-i ömrü-mün baharı" dediği Lüsyen, o da bir zamanlar bizim gibi bir gençkızdı.. Belki onun da okul elbisesi, gezi elbisesi ve giyinmekten çok zevk duyduğu birçok el-biseleri vardı.. Umutları, hayalleri, üzüntüleri, sevgi-leri, mutlulukları vardı.. Bütün varları şimdi bir tek "Yok" un içinde arıyorduk.

İfadesi güç duygularla Âşiyân binasından bahçe-ye çıktığımız zaman bambaş'ka bir iklimden gelmiş gibiydik.

Yağmur olanca hızıyla devam ediyordu. Fikretin bahçedeki beyaz mermer mezarının başında hem Fik-reti hem de Rıza Tefviki beraber andık. Ona feylosof şâirin mıs'râlarıyla seslendik:

*Dediler ki ıssız kalan türbende
Vahşi güller açmış görmiye geldim.
O cennet bağının hâkine ben de
Hasretle yüzümü sürmiye geldim.*

KARA TREN GELMEZ OLA !...

Ruhumuza geçmiş yılların debdebe ve ihtişamından sinen altın tozlarını bir silkinişte hâfızamızın derinliklerine bıraktıktan sonra tekrar aynı şen ve şakrak kâfilemizle Âşîyan yokuşundan inmiye başladık.

Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Edebiyat hocamız hasta olmamızdan korkarak bizi bir an evvel çatısı altına sığınabileceğimiz bir yere götürmiye çalışıyordu. İmperteks'in başlığını en çok ıslanan arkadaşlarımızdan birine verdi.

Ayfer Abla bir kısım talebeyle beraber önde, Safurânım rüzgârın darmadağın ettiği telleri kopuk kırmızı şemsiyesi altına barınan kızlarla onların arkasında, Şemsi Bey de kafilenin ortalarında idi.

Gerilerde bulunan Sumru'nun mandolini duyuldu bir ara:

*Kara tren gelmez m'ola
Düdüğünü çalmaz m'ola*

Mandolinle beraber arkadaşların bâzılarının da bu türküye başlaması en öndeki grupların hemen fren yapmalarına sebep oldu. Nitrikasitimiz ve çevresindekiler oldukları yerde durmuşlar âdeta millî bir marş dinler gibi "Kara Tren"i dinliyorlardı.

Kimyacımız ne çok seviyordu bu türküyü. "Kara

Tren'i duymayagörsün iki eli kanda olsa esas vaziyete geçip dinliyordu. Hem yalnız kulaklarıyla değil, belki de ruhunun antenleriyle dinliyordu bu türküyü.

Kısa bir yürüyüşten sonra vapur saatine kadar biraz ısınmak ve birer çay içmek üzere kapağı Âşiyân gazinosuna attık.

Daha içeri girer girmez sıcak bir hava bütün varlığımızı sardı. Sığınacak bir kapalı yer bulmaktan biz ne kadar sevindikse bu yağmurlu havada bu kadar kalabalık bir müşteri kaflesini birdenbire gören gazino sahipleri de herhalde okadar sevinmişlerdi.

Birer bardak sıcak çay ve onun yanında sıcacık puf börekleri önce gözbebeklerimizi, sonra da mide-lerimizi ısıttı.

Sıra ruhlarımızı ısıtmaya gelmişti. İngilizce Öğretmeni Ayfer Abla, edebiyatçımızın "Gelin Telleri" şiiriyle yüreklerimizin o anda muhtaç olduğu bu ılık havayı vermekte tereddüt etmedi. Dudaklarından dökülen kelimeler kulaklarımızda dalga dalga yayılıyor, sonra ılık bir bahar havası gibi içimize, ruhumuza siniyordu:

*Bütün yılanların gözlerinde acı,
Sen gittiğin için!
Bütün kadehlerde içkiler yarım,
Bir daha gelmiyeceksin diye.*

“BEBEKLİ KIZ”

Ayfer Abla, “Gelin Telleri”ni okurken Nitrikasidimiz bol bol objektif karşısında poz veriyordu. Her resim çektiğinde:

— Amaaaaaaan çocuklar, yorulduğum artık!... demesine rağmen gezimizi adım adım izliyen Karlıova onu yeniden yormakta bir sakınca görmüyordu.

Saat 17.45 de Koruyucu Meleğimiz hepimizi ayaklandırdı. Vapura yetişmemiz lâzımdı..

Âşîyan Gazinosu ile iskele arasını âdeta koşar adımlarla aldık. Yağmur bütün şiddetiyle hâlâ devam ediyordu.

İstemiye istemiye vapura bindik. Mutlu bir günün bitimi dudaklarımızdaki gülüşleri bir ânda silivermişti. Yine vapurun alt salonuna dolduk. Zamanımızı kahkahalarla değerlendirmeye çalışıyorduk ama olmuyordu. Artık hepimizin yüzünde belli belirsiz bir hüznün gölgeleri vardı.

Hele ertesi günkü (. . .) dersini düşündükçe tüylerimiz diken diken oluyordu. Bir kelimeyle bütün bunları burnumuzdan getirebilirdi. Fakat artık o izzetinefis kırıcı ağır sözlerle aldirış etmiyorduk. Her ders okadar çok tekrarlanıyordu ki söylene söylene hakaretler bile anlamını kaybetmişti.

Vapur Bebek önlerinden geçerken birisi merdivenleri yıkarcasına çıktı.

Gelirken yine Bebek önlerinden geçmiştik. Ayfer

Abla, edebiyat hocamıza beyaz bir yalıyı göstererek:

— Şemsi Ağabey, demişti. Hatırladınız mı?

Ayfer Ablanın gösterdiği yalının hocamızın meşhur "Bebekli Kız" şiirinin kahramanına ait olduğunu anladığımız için kendisinden o şiiri okumasını rica etmiştik. O da "Dönüşte!" demişti.

İşte dönüyorduk. Bâzı arkadaşlar hocamızın etrafını sardıkları zaman tam Bebek önlerinden ve tam beyaz yalının karşısından geçiyorduk. Hocamıza verdiği sözü tutmasını hatırlattık. Rüzgâr saçlarımızı uçururcasına dağıtırken "Bebek'li Kız" hayatının bütün safhalarıyla kulaklarımızda çınlıyordu.

BEBEK'LI KIZ

*Beyaz yalısı deniz mâvisine karşıydı
Bebekli bir kız vardı...
Pembe güllerle dolu bahçede
Üzerinde siyah okul önlüğü
Ağzında sakız vardı...*

*Gözleri bâdem yeşili
Saçları bal sarısıydı...
Peteğimin tadı-tuzu
Peteğimin arısıydı*

*Yalısı denize karşı
Körpe dudaklarında okul marşı
Bebek'li bir kız vardı...*

*Aradan seneler geçti...
Siyah önlüğünü çıkardı Bebek'li kız
İpek elbiseilerle dolaştı
Pembe güllerle dolu bahçede...*

Körpe dudaklarına ruj sürdü
Gözlerini rimelledi.
Saçı kıızıla boyandı.
Gözleri bâdem yeşili,
Saçları bal sarısıydı...

Beyaz yalının çardak altında
Kızıl saçları gül koktu... deniz koktu...
Yalısı denize karşıydı ama,
Dudaklarında artık okul marşı yoktu!

Benim güzel manolyam...
Şarkısını söyledi Bebek'li kız,
Okul marşını unuttu...
Dün tebeşir tutan elleri,
Kadeh tuttu... vale tuttu... as tuttu...

Şimdi Bebek'deki beyaz yalı
Yine masmâvi denize karşı.
Pembe güllerle dolu bahçesinde
Ne Manolyam şarkısı, ne okul marşı...
Gelin oldu, anne oldu, kadın oldu Bebek'li kız.

D Ö N Ü Ş ...

Şiir bitince arkadaşlarımız, Bebek'li Kız'ın hâtırasını sulara attıkları bahar dallarıyla ve papatyalarla azizleştirmeye çalışıyorlardı.

Vapurumuz Köprüye yanaştığı zaman reklâm lâmbalarının renk renk ışıkları sulara rakediyor, akşamın ıslak ayaklarını sürüyerek uzaklaştığı İstanbul cadde-lerine gece lâcivert eteklerini dalgalandırarak geliyordu.

YİNE YOLCULUK VAR !

23 Nisan tâtili dolayısıyla Bursaya yapılan gezi daha çok ilgi çekici olmuştu. Gülşen, Sevtâp, Leylâ, Sumru, Müjgân, Hasene, Bursa hâtıralarını anlata anlata bitiremiyorlardı.

Lâtince öğretmeni Leylâ Özbay'ın özel çabası ile gezi kafilesi için Bursada yatacak yer temin edilmiş, iki - üç günün içine hareketli bir program sığdırılmıştı.

Gezi Kolu Başkanı olan Kimyacımızdan başka kafi-lerde birçoğk da öğretmen vardı: İngilizce Hocamız Neolâ Çapın, nişanlısı Milli Savunma öğretmeni Nedim Arat, Edebiyat Hocası Melâhat Babacan, Kimya öğretmeni Vasfiye Güler, Türkçe Öğretmeni Zeki Karadeniz, Tarih öğretmeni Adnan Tolon Fransızca öğretmeni Esel Kantoğlu İngilizce öğretmeni Ayfer Abla ve Edebiyat öğretmenimiz Şemsi Belli...

4/D nin romantik ekole mensup sevgili Cici'si (Gülşen Bican) gezinin başlangıcını şöyle anlatıyordu:

22 Nisan 1963 Pazartesi sabahı..

Valizim hazır değil; çoraplarım, onlar nerede acaba? Ah bu telâş?.. Kurusun diye çoraplarımı soba-
nın altına koymuştum, hep aksilikler de bu zamanlar-

da çıkar. Saçlarım başıma yakışmayacak kadar çirkin. Ya bu annemin üzgün hali?... Aman Allahım, ölümlere mi gidiyorum da o böylesine üzgün?..

Gideceğimiz yer Bursa, hemen şuracıta.. Altıtarafı iki üç gün sonra dönülmüş olacak.

. adımlarım ağır ağır evden uzaklaşırken bir ara kendimi boşlukta hissettim. Herhalde evden ilk defa yalnız ayrılışımdan. Köşebaşındaki berber amca, allahaısmarladık!.. Allahaısmarladık evime giden yollar!..

Elimde valiz Bâbîâli yokuşunu tırmanırken:

Aldım çantamı elime

Düştüm gurbetin yoluna

Türküsunü mırıldanıyordum kendi kendime. Ama ben gurbete gitmiyordum ki!.. Çok sevdiğim hocalarım ve sınıf arkadaşlarımla yapacağım gezi benim için gurbet olamazdı ki!..

Saat 12.30...

Bu zamana kadar vakit nasıl da geçmiş.. Arkadaşların yol hazırlıkları bitmek üzere.. Benim beton denizlerine bakan yeşil köşküm, ticaret odam, kooperatifim yine birçok öğrencilerle dolup taşıyor.

Geziye katılacak kızlar öğretmen odasının kapısındaki büyük endâm aynasında kendilerine son çeki düzeni verirlerken ben kimbilir kaç kişinin böyle bizim gibi bir geziye çıkarken bu aynaya uzun uzun baktıklarını düşünüyordum.

Bu aynanın cilâlı yüzeyinden nice liseli kızların hayâli gelip geçmişti.. İçimden "Aynaların aynası!.. Ne olur bizim görüntülerimizi yitirme!. Bu yaşlarımız, bu elbiselerimiz, bu tertemiz ve parlak bakışlarımızı biz yitirsek bile sen sakla, olmaz mı?.." diye yalvarış dolu sesler geçiyordu.

YALOVA'YA DOĞRU

Saat 14.00...

Bizi Yalovaya götürecektir olan İnkılâp vapurunda yerlerimizi aldık.

Bir baş dönmesi içindeyim... Vapur tuttu galiba.. Öğretmenim hap uzatıyor:

— Tren ve vapur tutmalarına birebirdir!.. diyor. Al bir tanel!..

İstemem hocam, istemem hap!.. Bırakın başım dönsün!.. Çünkü hayatımın ilk büyük mutluluğunun, ilk hürriyetinin, ilk olarak sadece kendimi yaşamamın sevinci içindeyim. Dokunmayın başımın ağrısına!.. Bu mutlu yolculuğun herşeyine ben çoktan hazırım zâten!..

İstanbul muhteşem silueti ile dalga dalga, köpük köpük uzaklarda bırakarak ilerliyor vapurumuz.

Yolculuğumuzu renklendirmek için oyunlara başladık:

Abdülkerim Beyle Nitrikasit, milâttan evvel 3. yüzyılda Hiltonun merdivenlerinde saklanbaç oynamışlar.. Egesel görmüş.. "Aşkolsun size!.. demiş..

Öyle şaşırmayın.. Bu garip satırlar bizim kalem oyunlarımızdan esip benim defterimin yapraklarına kadar gelmiş meltemler...

Nesi var?... Ağız var, burnu var, kaşı var, gözü var, generali var, telleri kopuk şemsiyesi var, bol bol cehennemi var!...

Anladınız değil mi?... Şimdi de "Nesi var oy-

nüyoruz. İllerdeki grupta bulunan Sumru'nun mandolini Sarıgül'ü terennüm ediyor.

Biraz sonra, ötedeki gruptan birkaç kız geliyor ve yanımızda oturan Edebiyat Hocamız Şemsi Belli'yi yakalayıp götürüyorlar kendi aalarına.

Bir alkıştır koptu. Ne olduğunu, neye uğradığımızı anıyamadık birdenbire. Sonra bizim gruptan iki kız derhal yerlerinden fırladılar ve hocamızı kaçıran gruba gidip edebiyat öğretmenimizi sonra da İngilizce Öğretmenimiz Neclâ Çapını alıp getirdiler. Bu sefer yeni bir alkış.. hem de eskisinden daha kuvvetli bir alkışla çınladı vapurun içi...

Saatler ilerliyor... Zaten anlar ancak bozuldukları zaman dururlar. İşte karşıda Yalova!... Baharlar içinde kalmış gibi görünüyor uzaktan... Ben buraya bir yıl önce de gelmişim. Fakat şimdi hiç gelmemiş de sanki rüyâda görmüş gibiyim. Eski hâtıralar yenisine karışınca ne olur, bilir misiniz İşte şimdi o olanlar oluyor kafamın içinde!...

Vapurdan indik.. Mis gibi deniz kokusuna. yosun kokusuna seyyar köftecilerin ızkaralarından çıkan köfte dumanı karışıyor.. İllerdeki binaların birinde kurbağa gözlü, kurbağa ağızlı bir adam; pencereden sarmış kafilemizin kaynaşmasını seyrediyor.

Hemen otobüsümüz hazırlandı. Herkes üstündeki uyuşukluğu atarak yer kapma telâşı ile arabaya atılıyor.

BU DA HASENE'NİN KALEMİNDEN

Cici'nin notlarından anlaşıldığı gibi vopurda bütün gezi kafilesi aynı yere sığmadığı için iki gruba ayrılmışlardı. İkinci gruba beraber oturan Hasene Baksı, bâzan realist, bâzan da mizaha kaçan orijinal ifadesiyle kendi grubunun Yalovaya kadar geçen vapur saatlerini şöylece özetliyordu:

“Vapur hareket edince Neclâ Hanımın başı tıttı. Yer değıştirdik onunla. Ben Nedim Beyin yanına oturdum.

Neclâ Hanım:

— Hasene!.. dedi. Sumruyu çağır da mandolin çalsın!..

Sumru, mandolinin teller'ne mızrabıyla dokununca türküler, şarkılar çorap söküşü gibi gitmiye başladı.

Bir ara Latince Hocası Leylâ Hanım, gürültümüzün fazlalığından çevremizi rahatsız ettiğimizi sanmış olacak ki:

— Susun biraz!.. dedi. Çok fazla gürültü yapıyorsunuz.

Sustuk tabii. Ama herhalde Bursaya kadar böyle dut yemiş bülbül gibi duracak değildik. Sükûtumuzu derslerde okadar bol hañcamıştık ki geziye birşey kalmamıştı!..

Nedim Bey:

— Hadi çocuklar, dedi, nesi var oynayalım!..

Ben oyunu bilmiyordum. Oynamak istemedim.

— Öyle şey olmaz!.. dedi Nedim Bey. Seni dö-
verim!.. Oynuyacaksın!..

Çâresiz oyuna katıldım. Katılmamla beraber de
ebe oldum. Onlar birşey tutacaklardı ben de biraz
sonra yanlarına gelip bilecektim.

— Hadi dışarı çık!.. dediler. Biraz sonra gel'rsin!.

Güverteye çıktım. Güzel bir manzara vardı dışar-
da. Deniz güzeldi. Herşey güzeldi. Bu güzellikler için-
de oyunun ebesi olduğumu unutmuşum. Onlar da beni
bekleyip durmuşlar. Dönmediğimi görünce arkadan
adam yollamışlar!..

Biraz sonra başka bir oyuna başladık. Herkes kü-
çük bir eşyasını son sınıf kızlarından birine verdi. O
bunları bir eşarp içine bıraktı. Kimin eşyası çıkarsa
ona bir ceza verilecekti. Kafileden birisi:

— Şimdi kimin eşyası çıkarsa o gidip kimyacıyı
öpecek!.. dedi.

Öğrenciler için bu bir ceza değil, bir mükâfat
diye düşündüğüm sırada Nedim Bey:

— Peşin söylüyeyim, diye haykırdı. Ben çıkarsam
başka ceza verirsiniz!..

Kahkahalar arasında eşarpın içinden bir eşya çe-
kildi. Kimin nesi çıktı ve ne yaptı? Onu merak ed'yor-
sunuz değil mi?... Başka zaman söylerim!...

CEVİZ OYNAMAYA GELDİM ODANA!..

Vapurda pek kendi halinde olan kafilemiz yaban-
cıların bulunmadığı özel otobüsün külüstür kanapele-
rine yerleşince âdeta coşmuştu.

Hatırımızda yanlış kalmadıysa gezici konserin ilk açışını Nedim Bey yapmıştı ön sıralardan.

Daha sonra orta sıralardan Safurânımın sesi duyuldu:

— Kara Treni söyleyin çocuklar, Kara Treni!..

Kara trenler, Bursanın ufak - tefek taşları, kasırgaları gelip geçen bir rüzgâr sananlar, al - yeşil kanatlı turnalar, Bursalı mı, nereli olduğu bilinmeyen kadife gelinler... Türkülerin ve şarkıların rayları üzerinde katar katar gelip geçiyorlardı.

Otobüsün motörü - Cicinin deyiimiyle - akord'arla davul karışımı bir ses çıkarıyordu.

Fransızcacı Esel Hanım, bizim Leylâ ve diğer bâzı arkadaşlar en arka sıralara düşmüşlerdi. Gülşen, Sevtâp ve Müjgân öndeki iki kişilik yere güçlükle sıkışmışlardı. Reyhan'ı otobüs tuttuğu için ne etraftaki manzaranın ne de otobüsün içindeki cümbüşün tadını çıkarabiliyordu. 4/G li Güzide, dalgın; 4/C li Aylâ - arasıra İngilizce mırıldandığı güzel parçaların dışında - düşünceli, Ayşen Bubay ise pek sessizdi.

Yolun iki yanında dalları baharlarla dolu yemyeşil ağaçlar ve onların yanı başında beyaz köpükler çıkarak akan şırıl şırıl su'lar vardı.

Ağır şarkıların otobüsün gürültüsü içinde pek tatsız kaldığı bir sırada arkadaki grubun en hareketlileri son günlerin moda türkülerine başlamışlardı:

*Ceviz oynamaya geld'im odana
Nişanlın da bu mu derler adama?
Dayanamam senin kara sevdâna*

*Aman aman olmuyor, eş eşini bulmuyor
Karayağız genç oğlan, niye gön'ün olmuyor?*

Birden bir kaynaşma oldu orta sıralarda... Asitlere karşı pek hassas olan Kimyacımız, iki eliyle sol gözünü kapatmış uğuşturuyordu. Yüzünde büyük bir acı duyduğunu ifade eden sert çizgiler vardı. Çevresindekiler, başta Edebiyatçımız, sonra Ayfer Abla ve öğrenciler, kahkahalarla gülüyorlardı.

Plâstik bir kolonyaya şişesiyle meçhul bir el tarafından Kimyacının gözüne limonçiçeği kolonyası püskürtülmüştü.

Diğer kimyacımız Vasfiye Hanım, bir taraftan gülüyor, bir taraftan da gözleri alkol istilâsına uğrayan meslektaşına teselli enjeksiyonu yapıyordu:

— Daha çok güzelleşti, diyordu, gözleriniz!.. Parıl parıl parlıyor, kim yaptıysa bu işi teşekkür etmelisiniz!..

Tabii bizim hareketli Nitrikas'dimiz, bu işi yapana teşekkür etmekte gecikmedi. O da aynı metodla Edebiyatı hocasının gözlerini parlattı.

Onların gözbebekleri parlıya dursun Ayfer Abla da billûr sesiyle bizim ruhumuzu parlatmaya başladı:

*Ne zaman geleceksiiiiiiin?
Bu kaçın-cı bahaaaaaaaar?
Nerde o ye.min.iiiiiiieer?
Ner-de o ye-min.leeeeeer?
Nerde verdiğin sözleeer?
Ne zaman geleceksiiiiiiin?
Ne-za-man-ge-le-cek-siin?
Bu kaçın-cı bahaaaaaaaar?*

*Seneler geçiyoooooooooor!
Bir ömür bitiyoooooooooor!
Ner-de o ye-miin.leeeeeer
Nerde verdiğin ;sözleeer?*

Ne-za-man-ge-le-cek-siin?
Ne-za-man
Ge-ie-cek
Siiiiiiin?

AKŞAM MİSAFİRİ

*Kapıldım gidiyorum bahtınmın rüzgârına
Ey ufuklar!.. diyorum, yolculuk var yarına.
Ayrılık görünmüşken yâr tutmuyor elimden
Misafirim bugün ben Bursa akşamlarına!..*

Ö M E R B E D R E T T İ N

BURSADA İLK AKŞAM

Güröl güröl akan yeşilimsi, mâvi bir suyun üzerinden geçtik. İki tarafı koyu neftî kümelerle çevrili bir yataktan akan bu sudan sonra yol, yine iki taraflı yeşillikler arasından uzayıp Bursaya giriyordu.

Artık şehre gelmiştik. Akşamın alaca karanlığı yavaş yavaş etrafa sinmiye başlamıştı.

İki katlı bir binanın önünde arabamız durdu. Çantasını alan iniyordu. Burası kalacağımız kolejdî. Ama

arkadaşlardan bâzıları bu iki günlük gezi için kafalarında çok muhteşem bir kolej yarattıkları için tabii hayâl kırıklığına uğradılar. Hele müşkülpesent Hasenemiz bir türlü yatakhânenin kapısından içeri girmiyordu.

Neclâ Hanım:

— Ne o Hasene?.. dedi. Burayı beğenmedin mi yoksa?.. Ne yapalım, iki gün katlanacaksın, hadi gir içeriye!..

Bir merdivenden ikinci kata çıktık. Merdivenin başındaki odaya Neclâ Hanım girdi. Tahminen 6x5 m. kadar bir büyüklüğü olan bu odanın tek pençeresi vardı. Pencerenin başında bir dolap, beri tarafta bir ayna ve üstüste ranzalar halinde 6 yatak bulunuyordu.

Diğer odalar da aşağı yukarı bu tip ranzalarla doluydu. Bizim 4/D liler en üst kattaki 6 kişilik bir odayı tutmuşlardı hemencecik. Odamızın bitişiğindeki boş odayı da tek başına Vasfiye Hanım işgal etmişti. Hasene Neclâ Hanımın odasında kıvr kıvr kıvrıyor bir cın evvel 4/D lilerle buluşmak için sabırsızlanıyordu. Onun bu halini gören İngilizceci:

— Ayp ediyorsun Hasene!.. diye çıkışıyordu. Biz yabancı mıyız?.. Ben senin sınıf hocan değil miyim?.. Nereye gidiyorsun?...

O sırada hocalarımızdan birini yanımıza alabilmek için Ciciyi Neclâ Hanımların odasına yollamıştık. Kimyacı da ordaydı.

Gülşen:

— Efendim, dedi. Biz yalnızız, yanımızda hiçbir hoca yok, biriniz gelir misiniz ..

Sınıf mümess'linin bu isteğine Nitrikasidimiz kayıtsız kalamadı. Yerini 4/C li Verda'ya bırakarak bizim odamızı şereflendirdi.

Bu arada bitişik komşumuz Vasfiye Hanım bize sıkı sıkıya gürültü yapmamamızı tenb'ih ediyordu.

BOŞA GİTTİ 25 LİKLER !

Karnımız zil değil kanpana çalıyordu. Birşeyler yiyebilmek ve sonra da birçoklarımızın ilk defa gördüğü Bursayı gezebilmek için yıkanıp, giyindikten sonra hemen sokağa çıktık.

Kafilemiz pek kalabalık olduğu için hiçbir lokantada bize yer bulunamıyordu. Parçalanmaktan başka çare yoktu.

Sumru, Hasene, Neclâ Hanım ve Nedim Bey ayrı bir yerde, diğer öğrencilerin bir kısmı başka hocalarla daha ayrı bir yerde ve bizim 4/D lilerin bir kısmı ile 4/C lilerden küçük bir grup da Ayfer Abla ve Şemsi Beyle birlikte bir başka lokantada karınlarımızı doyurduk.

Parçalanan kafile, Kültür Parkta buluşacak ve birleşecekti. Nitekim öyle oldu. Ne için kestiklerini hâlâ anlayamadığımız biletleri kapıdaki kontrolöre verip Kültür Parktan içeri girdiğimiz zaman gece bekçilerinden başka kimsecikler yoktu.

— Park henüz açılmadı!.. dediler. Görülecek birşey yok şimdi!..

— Peki ya kapıda kesilen biletler?

— Adettir, diye cevap verdi bir adam. Biletsiz içeri almazlar.

İçimizden biri:

— Mademki bilet aldık bir defa, diye söylendi.

Park açılrsa da açılmasa da gezeceğiz, biz tâ İstanbuldan geliyoruz!..

Hani köylünün biri meyve zannederek 25 kuruş verip bir dizi Arnavut biberi satın almış. Birini yemek istemiş, bakmış ki yenilir yutulur cinsten değil, zehir zenberek.

— Ulan isot!.. diye bağırmış. Acıysan da, tatlıysan da yiyeceğim seni!.. Değil mi ki sana 25 kuruş verdim!..

Bizim ki de o hesap.. Bilet paralarını verdik diye gecenin karanlığında öğretmenlerimizle birlikte Kültür Parkın altından girip üstünden çıktık.

Tâze ot kokusu, ıslak toprak kokusuna karışıyordu.

“SUSUZ GİTMİYOR, HOCAM!”

Hafiften yağmur çiseliyordu.

Ertesi gün 23 Nisan Bayramı olduğu için Bursa Orduvî silinmiş, süpürülmüş, bayram balosu için donatılmıştı. Tabii 22 Nisan akşamı için dâvetsiz misafir bekliyen yoktu. Ama biz gittik işte. Milli Savunma öğretmeni Nedim Beyin omuzlarının sayesinde büyük bir ilgi de gördük üstelik. Çaylar, gazozlar, limonatalar girila gitti.

Şerefimize mikrofonlar açıldı. Şiirler okundu. Şarkılar söylendi. Biraz Orduevinin kibar askerleri, biraz da bizim neşemiz ve canlılığımız şenlendirdi o gece Orduevini...

Teskeresi yaklaşmış bir er, Bekir Sıtkının Marya

şirini okudu. Arkasından yalvara, yakara Nedim Beyi şarkı söylemiye râzı ettik. Bizi kırmadı, geçti mikrofona. İngilizceğimiz bir taraftan mikrofondaki nişanlısını dinliyor, bir taraftan da bardak bardak üstüne su içiyordu.

Vasfiye Hanım:

— Ne oluyor Neclâ? dedi hayretle. Niye bu kadar su içiyorsun?

Sevimli İngilizceğimiz, herzamanki gibi tâ kulaklarına kadar yayılan tatlı bir penbel kle kızarak:

— Ne yapalım hocam, dedi, kuru kuruya gitmiyor bu şarkı!..

Örduevinden ayrıldığımız zaman vakit hayli geçmişti. Yağmur hafiften hafiften hâlâ devam ediyordu.

Herkes ıslana ıslana yürürken bizim şemsiyesi ile meşhur Kimyacımız (Eski kırmızı şemsiyesini Âşîyan yollarında rüzgâr parçaladığı için) yeni şemsiyesini açmış, dünya umurunda değil, aheste aheste yürüyordu.

“Fiyakaya hiç tahammülü olmayan Şemsi Bey” (Bu tâbir Hasenenindir!) şemsiyeyi kapıldığı gibi toz oldu. Nitrikasitte koşacak hâl yok. Çâresiz edebiyatçının arkasından talebeleri koşturmaya başladı. Hasene hepimizden baskın çıkmıştı. Şemsiyeyi Şemsi Beyden aldığı gibi sahibesine iade etmişti.

— Aferin Hasene!.. diyordu Safurânım. Biz başa çıkamıyoruz bu Şemsi Beyle, bâri sen hakkından gel!..

DEVAM EDECEK MİSİN HASENE ?

Misafir kaldığımız kolejın yatakhaneşine dönünce hepimizin gözkapakları ağırlaşmıştı.

Yataklarımız da bir âlemdi doğrusu. Bizden önce burada yatanlar yedikleri tuzlu fıstıkların kabuklarını herhalde bize hâtıra bırakmışlardı. Çarşafların çoğunda gizli saatlerde ranzaları ziyaret eden pirelerin ve tahtakurularının kırmızı kırmızı kartvizitleri vardı.

Kimyacımız daha çok kahverengini seviyordu ama, ranzasındaki yorgan mavi satenle kaplanmıştı.

Neclâ Hanımların odası ayrı bir hengâme içindeydi. Hasenenin ranzası üstte, İngilizce hocamızınki ise onun altınyadı. Evindeki yataktan başka hiçbir yerde rahat edemediğini çok iyi bildiğimiz Hasene, uyumak için çıktığı ranzasında otomobili bilyası gibi dönüyordu. O döndükçe yatağa ve ranzaya bırakmış bütün tozlar altta yatan Neclâ Hanımın yanaklarını ve saçlarını pudralıyordu.

Neclâ hanım, bir sabretti, iki sabretti; nihayet dayanamadı:

— Hasene!.. dedi. Farkında mısın, sen döndükçe ben bir ton toz yutuyorum!.. Daha devam edecek misin?...

KİMINİN SAÇI, KİMINİN ÇORABI

Bütün Kimyacılar erken mi uyanırlar, bilmiyoruz ama o sabah bizim iki kimyagerimiz sabahın ilk saatlerinde kalkmışlar, yıkanmışlar ve giyinmişlerdi.

Pencereyi açtığımızda tatlı bir ilkbahar havası Bursanın kokusunu odamıza dolduruyordu. Alt kattan portatif radyoların sabah müziği duyuluyordu.

Gülşen Bursayı kuşbakışı seyretmek için taraçaya çıkmış, geceyi huzursuz geçiren Leylâ, uykusunu alamamış gözlerle giyinik olarak yatağının üzerine çökmüştü.

Hasene de ranzanın üzerinde coğrafya çalışmaya başlamıştı.

Gece yuttuğu tozu unutmuş görünen Neclâ Hanım:

— Hasene! dedi. Gider gitmez Behire Hanıma söyleyeceğim sen coğrafyaya kaldırsın!..

Hasene henüz cevap vermemişti ki İngilizcecimiz başını diğer öğrencilere çevirdi:

— Çocuklar!.. dedi. Rüyanızda ne gördünüz? Bir yerde ilk gece görülen rüyâ çıkarmış!..

Diğerleri gördükleri rüyâyı hatırlamaya çalışırken Hasene:

— Ben sizi gördüm hocam!.. dedi.

Neclâ Hanım:

— Ben de seni gördüm Hasene, dedi. Edebiyat hocanın kulağını ısırmıştın, Şemsi Beye söyleyim de dikkatli olsun!..

Odasından çıkan bismillâh demeden Neclâ Hanım-

ların odasına dalıyordu sabah sabah. Ama sebepleri vardı bunun: Bir defa bu oda koridorun başındaydı. Sonra hiçbir odada bulunmayan büyücek bir aynaya sahipti. Ve en önemlisi Neclâ Hanımın bu gezde kendisine refaket eden özel berberinin de bu odada bulunmasıydı.

İlk ziyaretçi Nitrikas'dimiz oldu. Saçlarını yaptırmak istiyordu.

Neclâ Hanımın berberi Semahat Abla kimyacımızın isteğini anlayışla karşıladı. İki günlüğüne misafir bulunan bir yabancı kolej odasında bir hanım başı nekadar itina ile yapılabilirse o kadar itina gösterdi Safurânımın saçlarına.

Hepimiz hazırlanmış kahvaltıya gitmek üzere "Aynalı Oda"nın sâkinlerini bekliyorduk. Ama bu sefer de Hasenenin çorapları engellemiştii ordakileri:

Onbeş dakika çoraplarının biçimi ile uğraştı Hasene. Uzun geliyordu. Kıvırdı olmadı, tekrar kıvırdı, yine olmadı. Neclâ Hanımın sabrı taşmıştı:

— Amaaaaaan Hasene!.. biye bağırđı hafiften. İnsanı öldüreceksin!.. Ne diye bozuyorsun, güzel işte!.. Ben, çorabıma bu kadar ehemmiyet verdiğimi hatırlamıyorum!..

VER ELİNİ ULUDAĞ !

Sabah kahvaltısından sonra taksilere bölünerek garağa gittik. Orada, kiraladığımız otobüslerle Uludağ'a çıkacaktık.

Otobüsler biraz küçücek olduğu için iki arabaya taksim olduk. Son sınıf ve lise II öğrencileriyle kimyacılarımız öndeki otobüse bindiler. 4/D liler D/C

den Ayşen Bubay, Verda Akçal, Aylâ Yücel 4/G den Güzide Kaya, Neclâ Hanım, Nedim Bey, Ayfer Abla, Şemsi Bey ve bâzı öğrenciler de arkadaki otobüse yerleştik.

Ver elini Uludağ!..

Her iki yanı çamlıklar ve fundalıklarla dolu dik yokuşları tırmanırken kalın bir sis tabakasıyla karşılaştık.

Bugün yine herzamanki gibi pek şık ve pek tatlı olan Ayfer Abla, akşamdanberi talebelerine âdeta turist rehberliği yapıyordu. Çünkü kendisi Bursalıydı. Uludağ yollarında içine girdiğimiz sisin de aşağılardan, şehirden bulut olarak görüldüğünü, o anda bizim bulutların içinde olduğumuzu söylediği zaman onbeş metre ilerimizi bile göremiyorduk.

Bursanın tatlı yeşilinden çıkıp beyaz bulut kümelerine girdiğimizde arabamız durmadan klâkson çalıyordu.

Öndeki arabayı geçmiştik. Kafilen'in diğer grubu geride kalmışlardı. 12. kilometreden sonra arkadakileri beklemek için durduk. Her taraf çam ağaçlarıyla, yerler çimenler ve renk renk çiçeklerle doluydu. Ağaçlar arasında yer yer kar tabakaları vardı. Bâzı yerlerde karlar doğal bir köprü meydana getirmişti, altından şırıl, şırıl, pırıl pırıl sular akıyordu. Leylâ, bu minicik kar köprülerinin altından damla damla akan suları bedbaht bir gelinin duvağının altından döktüğü göz yaşlarına benzetiyordu.

Mâvi dağ menekşeleri, mor yabanî sünbüller, kırmızı gelincikler ve küme küme papatyaların donattığı Kirazlı Yayla'yı geride bıraktık.

2.000 metreden daha yükseklerle tırmandığımız zaman her taraf karla kaplıydı. Yeşilden beyaza geçmiştik.

KAR SEFASI

Arkadaşların "Odun Palas" diye andıkları "Bece-ren" adlı bir Dağ Evi'nin önünde otobüslerimizden indik.

Daha arabada iken bir kıyafet değiştirme faslı başlamıştı zâten. Herkes kalın süeterlerini sırtına geçiriyor, eldiven'lerini takıyor, kaşıkollarını veya eşarplarını bağlı orlardı.

Karlara bata - çıka dik bir bayırı tırmandık. Dağ-evinin önünde çevremizde alabildiğine uzanan beyaz, bembeyaz tepeleri, kayakçıları, şaşkın şaşkın seyre koyulduk.

Bir anda ortalık karıştı, kızlar Şemsi Beyi kartopuna tutmuşlardı. Edebiyatçımız da onlardan korunabilmek için kalın lâcivert paltosunu kalkan gibi kullanıyor, bu hâliyle âdeta boğa güreşçilerini andırıyordu.

Ayfer Abla'nın gülüşleri ve bakışları bu kar yığınlarının içinde biraz daha mutlu, biraz daha anlamlıydı.

Sanki hiç kar yağmıyan ülkelerden, tropik memleketlerden gelmiş gibi kendilerini karların içine atanlar mı dersiniz, tepelerden aşağı yuvarlananlar mı dersiniz, kayak sporuna özenip yüksek topuklu pabuçlarıyla takla atanlar mı dersiniz... millet karın tadını çıkarıyordu sanki...

4/D lilerin yine en hareketlisi Haseneydi: içimizde. Şemsi Bey'e hatırı sayılır bir kartopu vurmak için dur-

madan fırsat kolluyordu. Bir aralık aradığı fırsatı buldu. Buldu ama Şemsi Bey'in kendisini birdenbire geriye çekivermesiyle Hasenenin sıkılmış kartopu bütün şiddetiyle Safurânının kafasında dağıldı!...

Kimyacı kimin attığını görmemişti. Hasene, hemen Naciâ Hanımın arkasına saklandı.

DAĞEVİNDE YARIM GÜN

Herkes katıla katıla gülerken Nitrikasit kartopunu kendisine atanın Şemsi Bey olduğunu zannetmiş olmalı ki intikam dolu bakışlarla onu arıyordu. Ama başına gelecekleri farkedemeyen Edebiyatçı, soluğu Dağevinde almıştı.

Beceremeyen Dağevi, ilgi çekici bir yerdi. Acaip borularla birkaç koldan havaya el atmış olan iki insan büyüklüğündeki büyük sobası giriş kapısının hemen ilerisindeydi. Sağ tarafta Uludağın karlı tepelerine bakan geniş pencereler, onların önünde masalar, sol tarafta ise şark tipi minderli tahta sedirler vardı. Sedirlerin ucunda kocaman bir şömine göze çarpıyordu.

Siyah ve şık tayyöründe her zamankinden daha zarif olan Edebiyat öğretmeni Melâhat Babacan, etrafını çeviren arkadaşlarımızla birlikte sobanın başına geçmiş ısınmaya çalışıyordu. Boynunda, uç kısımları enine çizgili bir eşarp vardı. Esel Hanım yollu bir dağ kazağı, Tülin çizgili bir pantolon giymişti.

İri ağaç kütükleriyle dekore edilmiş bulunan dağ otelinin üst katına ahşap ve romantik bir merdivenle

çıkılıyordu. Burada da yere yakın şark stili sehpa ve masalar, üzeri minderlerle kaplı tahta divanlar vardı.

Nerede olduğu belli olmayan bir oparlörden hafif bir müzik geliyordu.

Tatlı, sıcak, orijinâl, insanı dinlendiren bir yerdi burası.

Kimimiz dinlendik, kimimiz üst kattaki yumuşak minderli divanlarda papaz kaçırdık, kimimiz de dağevinin önündeki karlı tepelerde İstanbulda bıraktığımız bahara inat kışın tadını çıkarmaya çalıştık.

Reyhan, Sumru, Hasene karlar üzerinde yuvarlanıp duruyorlar, sonra bize gelip:

— Ah ne güzel kaydık, ne güzel!.. diye nisbet yapıyorlardı.

Safurânım, civardaki karlı tepelerde incelemelerde bulunmak (!) üzere çevreyi dolaşıp duruyordu. Fakat nedimelerini kaybetmiş bir imparatoriçe yalnızlığı içindeydi.

Karlar üzerinde yuvarlanan Rehyanı, Sumruyu ve Haseneyi görünce üçünü de yanına çağırdı.

Bir güzelce haşladıktan sonra:

— Hadi benimle beraber gelin, dedi. Dolaşalım biraz!..

Gezi Kolu Başkanımız, civardaki gezintiye toplu olarak bütün kabile ile yapmayı arzuluyordu herhalde. Fakat herkes ayrı bir zevke sahipti. Kimi Dağevinin penceresinden dışardaki karlı tepeleri ve kayakçıları seyretmeyi tercih ediyor, kimi Vasfiye Hanımın masasında oturup müzik dinlemek istiyor, kimi de bizim gibi kar oyunlarına bayılıyordu.

Kimyacıdan yakayı kurtaramayacaklarını anlayan üç 4/D li,

— Hocam, dediler, belki yağmur yağar, şemsiyeniz yukarda dağevinde kalmıştı, gidip getirelim mi?..

Uludağ'da o saatte yağmurun ne işi vardı .. Ama Kimyacı çok saf yürekli bir insan olduğu için çabucak kanıverdi.

— Haydi çabuk gidin, dedi, hem şemsiyemi alıp gelin, hem de Şemsi Beye söyleyin kabileyi toplayıp getirsin!..

Safurânıma şemsiye götürmek için Dağevine gelen üç 4/D li, ne şemsiyeyi götürdüler, ne de Şemsi Beyi. Olayı olduğu gibi anlatıp tekrar soluğu karların üzerinde aldılar. Hareketlerinin mâzeretini de çoktan bulmuşlardı. Başkan kendilerine kızdığı takdirde suçu edebiyat hocasının üstüne atacaktılar:

— Efendim biz gelecektik ama Şemsi Bey bırakmadı, üşürsünüz, hasta olursunuz!.. dedi.

Diyeceklerdi.

Öğle yemeğini bütün salon boyunca hazırlanan uzun bir masada büyük bir neş'e ve iştihâ ile yed'k.

Başkan nereleri dolaşmıştı, bilmiyoruz. Salondan içeri girdiği zaman barut gibiydi. Kızacak, paylayacak insan arıyordu.

— Haydi hazırlanın!.. diye haykırdı. Gidiyoruz!..

Ama kafilenin bir kısmı ortalarda yoktu. Nedim Beyle Neiclâ Hanım kayak yapıyorlardı. Henüz öğle yemeği bile yememişlerdi. Öğrencilerin bir kısmı da onların kayak yaparken nasıl tepe - taklak yuvarlandıklarını görebilmek için dışarı çıkmışlardı.

Başkan Nuh diyor, peygamber demiyordu.

— Gelen gelsin, kalan kalsın!.. Haydi binin otobüslerinize, gidiyoruz!..

Kızlardan ikisini polis görevlisi olarak kayakçı nişanlılara yolladık. Tutuklu olarak, her ikisini de aç - susuz otobüse bindirdik ve Başkanı daha fazla kızdırmamak için sabahleyin bulutları yarararak tırmandığımız Uludağ yollarını ikindiye doğru ağır ağır inme-

ye başladık.

Safurânımın arabası yine geriden tâkip ediyordu bizi.

Bâzılarımız yorgun, bâzılarımızda surat bir karış, b'ir kısmımız da sıırıslıklamdık. Kar yalnız çoraplarımızıza, ayaklarımızın içine değil, ruhumuza kadar sınımişti bütün serinliği ile.

ROMANS'DA BİR GECE

Çoraplarımızı ve elbiselerimizi değıştirmiş, bapuçlarımızı boyatmış, yorgunluğumuzu gidermiştik.

Kafile birkaç gruba bölünmüştü. Programa göre her grup bir öğretmenin idaresinde olmak şartıyla serbestti. Biz 4/D liler de Edebiyat hocamızla Bursa çarşısını gezmek üzere sokağa çıkmıştık. Akşam yemeğini de beraber yiyecek, gece Çelikpalas'da veya misafir kaldığımız kolejde diğer gruplarla birleşecektik.

Önce Kapalıçarşığı, sonra Ulucamii ziyaret ettik. Dizi dizi bıçakların, çiçek çiçek havluların, renk renk ipeklilerin süslediği Bursa caddelerinde dolaşırken bizim kafleden oldukları halde öğretmensiz kalan bir küçük gruba rastladık. Tülây Altuğ, Tülây Yılmaz, Fatma Günay Güzin Güler ve Keriman'ı da aldık aramıza.

Restoran Romans'da, salonun biraz daha yükseğinde bulunan şık bölmelerin arasındaki yemek masasına geçtiğimiz zaman akşam olmuş; karnımız zil çalmaya başlamıştı.

Edebiyatçımız bizimle, sevimli Ayfer Ablamız da

son sınıftan lise I e kadar çeşitli öğrencilerin bulunduğu karma ekiple meşgul oluyordu.

Salonu hafif bir müzik dolduruyor, gözleri görmiyen bir piyanist bâzan kemanla, bâzan da piyano ile Restoran Romansın havasını daha fazla romantikleştiriyordu.

Romans'da akşam yemeğimiz Bursa gezimizin en mutlu saatlerini teşkil eder.

Birkaç kısma ayrılan kafilenin bir bölümü de bu gece Ahmet Vefik Paşa tiyatrosuna gitmişti. Bizim gruptan Sumru'nun da saat 21 de tiyatroya yetişmesi gerektiği için o, yemekten erken kalktı. Hocamız, hemen bir arabayla Sumruyu tiyatroya götürüp öbür gruba teslim ettikten sonra döndü.

Gündüzkü yaramazlıklarının yorgunluğundan olacak Hasene pek iştahsızdı. Müjgân, Leylâ, Sevtâp, Gülşen, bu akşam hocalarımızın izni ile Bursadaki teyzesinde misafir kalan Reyhan'ın eksikliğinden söz açıyorlardı.

Şemsi Bey, daha çok bizim grupla meşgul olmasına rağmen mahzun olmasınlar diye sık sık karşımızdaki masada yemeklerini yiyen diğer öğrencilerin de yanına gidiyor, hatırlarını soruyor bir istekleri olup olmadığını öğrenmek istiyor, sonra Ayfer Abla ile biraz sohbet ettikten sonra yanımıza dönüyordu.

Hocamızın birayı çok sevdiğini duymuştuk bir gün laf arasında. Fakat Romans'daki akşam yemeğinde masalara götürülen buzlu, buğulu bira şişelerini istekli gözlerle tâkip etmesine rağmen sofraya bira getirtmeyişi dikkatimizi çekmişti.

4/C li bir öğrencisi:

— Mademki seviyorsunuz niçin almıyorsunuz? dedi. Onun bu haklı sorusuna hocamız gülümsedi:

— Unutmayın ki özel bir gezide değiliz!.. dedi

Üzerimizde mensup olduğumuz okulun şerefi ve sorumluluğu var!. Taşıdığımız sıfatlara mini mini bir gölge düşürmiye bile hakkımız yok!.. Şu anda yemekte bira almam belki pek önemsiz bir şey ama, insanlar bâzan önemsiz konuları bile önemle düşünmek zorundadırlar!...

Yemeği neş'e ve mutluluk içinde yedik. Müşkülpe-sent Hasenemize yemek beğendirene kadar akla karayı seçtik ama bütün iştahsızlığına rağmen oyunbozanlık etmemek için minik bir ıspanak porsiyonunu sembolik olarak önünde bulundurmaya râzı oldu sonunda.

Ama yemekten sonraki neşesini, hele kadın sanat-kârlardan birinin kendisine yönelen iltifatı karşısında duyduğu memnuniyeti, 4/D liler de, o gece 4/D lilerle beraber olan gezi yolcuları da herzaman mutlu kahkahalarla hatırlıyacaktırlar!..

Restoran Romans'ı terke hazırlandığımız sırada Şemsi Beyin fermuarlı siyah evrak çantasının kaybolduğunu gördük. Hocamız pek telaşlı değildi ama içinde 4/C'nin not defteri olduğu için üzgündü. Kendisiyle beraber 4/C'li talebeler'nden Ayşen de üzgündü çantanın kayboluşuna. Edebiyatta büyük bir başarı göstermiş, iyi bir not almıştı. Elbette not defterinin kayboluşuna üzülecekti.

Romans'ın bahçesinden çıkıp caâdeye geçtiğimiz sırada bir garson - neredede bulmuşsa bulmuş - hocamızın evrak çantasını arkamızdan yetiştiriverdi.

HASENE KAYIP !

Vakit geceyarısını çoktan geçmişti. Kolejin yatakhaneesindeki bütün odalar derin bir sessizlik içindeydi. Yalnız bir odada ışık yanıyordu ve hafiften bir mandolin sesi etrafa tatlı müzik nağmeleri dağıtıyordu.

Bu oda, Hasene'lerin (Yahut Neclâ Hanımların) aynalı odasıydı. Ayfer Ablanın da uykusu yoktu galiba. O da Sumrunun çaldığı mandolini bizim gibi büyük bir zevkle dinliyordu. Neclâ Hanım ve (bu tâbir Şemsi Beyindir) "berber-i mahsusası" Semahat Abla henüz gelmemişlerdi. Saatlerin akreple yelkovanı 1.30 u gösterdiği zaman Ayfer Abla odasına, diğer kızlar da kendi odalarına çekildiler. Sumru ile Hasene'nin uykusu kaçmıştı.

Sumru:

— Hasene, dedi, gel benim ranzada beraber yatalım. Uykumuz gelene kadar konuşuruz!..

Hasene kendi yatağına dokunmadan Sumrunun yanına uzanıverdi. Öteki kızlar da zâten başlarına örtülerini çekmişler uykuya hazırlanmışlardı.

Aradan nekadardır zaman geçti, belli değil. Geç vakit Neclâ Hanım ve özel berberi Semahat Ablanın ayak sesleri işitildi.

Onların ayak sesiyle beraber Sumru ile Hasene de yorgun kafalarına çekip kayboldular.

Hasenenin yatağının boş ve bozulmamış olduğunu görünce Neclâ Hanım birden durakladı:

— Aaaa... dedi. Hasene yok... Yatağı açılmamış bile. Ne oldu acaba?..

Bir süre Hasenenin kaygusuna düştüler. Bir aralık Semahat Abla Sumrunun yatağına bakmayı akıl etti. Ve Haseneyi gördü.

Kolejin odalarında yanan son ışık söndüğü zaman sabah yakındı...

YEŞİLLER'DE SON SABAH

Edebiyat hocamız, yolun dönemecini dönerken biz yıkanmış, giyinmiş, kolejin taraçasında kendisini bekliyorduk. Hemen aşağıya indik.

— Günaydın çocuklar!

— Günaydın Hocam!..

Hepimizin teker teker hatırını, geceyi rahat geçirip geçirmediğimizi sordu.

Yürüyerek her sabah gittiğimiz sütçünün yolunu tuttuk. Fakat bir eksiğimiz vardı bu sabah. En sıkıntılı ve üzüntülü zamanlarımızda bile gülüşlerinin aydınlığı ile içimizi ısıtan çok sevdiğimiz Ayfer Abla aramızda yoktu. Hastaydı o. Yatıyordu kolejde.

Kahvaltımız yapmacık bir neşe içinde geçti. Bu arada arkadaşlardan birini Ayfer Ablaya göndererek iyileşip iyileşmediğini ve eğer birazcık iyileşmişse giyinip hazır olmasını, kendisini almadan bir yere bir adım atmayacağımızı söylemesini rica ettik.

Bir saat kadar sonra Ayfer Abla da aramızda olduğu halde Setbaşına doğru yürürken kahvaltı es-

nasındaki üzüntümüz yavaş yavaş silinmiye başlamıştı. Nedim Bey ve Neclâ Hanım da 'bugün bizim grupla beraberdi. Hava da iyice ısınmaya başlamıştı.

Çekirgedeki bir kır gazinosunda çaylarımızı yudumlarken güneş tamamen açmış, havuzun sularında tatlı ışık oyunları yaratıyordu.

Çekirgeden dönerken küçük bir havlucu dükkânına rastladık. Sahibi herhalde işi olduğu için bir yere gitmişti; dükkânı dört - beş yaşlarında mini mini bir çocuk bekliyordu.

Nedim Bey hemen tezgâhın gerisine geçti kırk yıllık havlu tüccarıymış gibi grubumuza satış yapmaya başladı. Hepsinin fiyatları üstünde yazılıydı. Beş on dakika içinde kimimiz lif, kimimiz havlu, birçok şeyler almıştık.

Alış verişin hâsılatını küçük dükkân bekçisine bıraktıktan sonra şehre indik. Biraz sonra Yalovaya hareket edecektik. Otobüsün saati yaklaştığı için öğle yemeğine zaman kalmamıştı. Bu yüzden son öğle yemeğini pek acele yedik ve kolejin gerisinde bizi bekliyen otobüslere koştuk.

Artık dönüyoruz geldiğimiz yere!.. Allahaısmarladık yeşil Bursa!.. Gelin Bursa!.. Güzel Bursa!.. Allahaısmarladık!...

Ekmeğini yedik, suyunu içtik; çiçeklerinin kokusunu, çimenlerinin ıslaklığını, ipeklerinin yumuşaklığını içimizde duyduk üç gün!.. Seni unutmayacağız!.. Bizi sana ulaştıran yolları, sende yaşadığımız mutlu günleri unutmayacağız!..

İŞTE GELDİK, GİDİYORUZ ŞEN OLASIN BURSA ŞEHİRİ !

Yeşiller ülkesi Bursadan karmakarışık duygular iç nde ayrıldık. Bâzı hocaların sinirleri alabildiğine ger-
gindi. Yorgunluktan mıydı, uykusuzluktan mıydı, yoksa,
herkesin değişik zevklere ve düşünce düzenine sahip
oluşu yüzünden bu geziden tümünün aynı derecede
mutluluk duyamayışından mıydı? Hiçbirini bilmiyorduk-
Bildiğimiz tek şey gellşte şarkı ve türkülerimizle cınla-
yan otobüsümüzün dönüşte pek durgun bir havayla
dolu olmasıydı.

Bir aralık bazı arkadaşlar hafiften b'r iki türkü
söylüyecek oldular. Hemen ön sıralardan sert ihtarlar
yağmaya başladı. Buna karşılık bâzı anlayışlı öğret-
menlerimiz de:

— Derste değişiniz gezidesiniz! diyorlardı. Yalnız
pek fazla yorulmuş hocalarınızı gürültünüzle rahatsız
etmemek şartıyla dilediğiniz gibi neş'enize devam
edebilirsiniz!..

Ama buna rağmen gelişteki kadar neşelenemedik
dönüşte. Bunun bir başka ve belki en önemli sebebi
de bu çok güzel gezimizin artık bitmekte oluşunun
ruhumuzda yarattığı üzüntüydü.

Gemlikte kısa bir mola verdik. Renk renk bahar
çiçekleriyle yükselen bayır ve önün aşağısını süsleyen
masmavi deniz çok şirin bir kompozisyon yaratıyordu.

Gezimizi başındanberi izliyen ve hem resimlerle
hem de film makinasıyla tesbit eden Karlıova, bu du-

raklama sırasında poz poz resimler tahminen sekiz on dakikalık da renkli bir film çekti.

Yalovada otobüsten indiğimizde hizi sevgili İstanbulumuza götürecek olan vapur, henüz iskeleye yanaşıyordu.

İyi ve güzel bütün hâtıraları ile Bursayı ötelerde, çok ötelerde bırakmıştık. Sabah kahvaltılarını yaptığımız muhallebici, karlarında tepe taklak yuvarlandığımız Uludağ, ranzalarında sinamaskop rüyâlar gördüğümüz küçük kolej, yemeklerimizi müzikle katık yaptığımız sevimli Romans... Herşey herşey ötelerde kalmıştı artık.

Dönüş duygulanmalarını sevgili mümessilimiz Gülşen, gezi notlarında şöyle anlatıyordu:

"Bizî coşkun kâhkahalarla üç gün evvel Yalovaya getiren vapur, kelimelere sığmıyan bir burukluk içinde dönüyordu İstanbul'a. Üç günlük bir rüyâ görmüştük işte. Ve şimdi sabah oluyordu artık. Rüyalarımızdan silkinecektik.

Heybeliada açıklarından geçerken gün batımı saatleriydi. Saçlarımızı pembe ışıklarla yaldızlıyan akşam güneşine verecek bir tutam Bursa kokusundan başka neyimiz vardı ki?..

Güverteden aşağıya indik. Demir korkuluklara dayanarak dalgalara vuran akşam kızılığını seyre aldık. Bizim hoca da yanımızdaydı. O'nun da gözleri dalgındı, tıpkı bizimkiler gibi. Dönüş hâtırası olarak fotomuzu çağırıp son bir resm çektiirdik denize karşı. Biraz sonra akşam güneşi de yavaş yavaş ufuktan kayboldu. Onun yerine İstanbulun alacakaranlığı basmak üzereydi.

İçimizde garip bir hüznün, gözbebeklerimizde biten bir rüyanın uyuşukluğu ellerimizi gökyüzüne doğru kaldırdık: Merhaba İstanbul!."

ESRARENGİZ KÂĞITTA NE VARDI Kİ ?

Zamanın rüzgârı, takvim yapraklarını ne kadar çabuk uçuruyordu. Hem, uçan yalnız takvim yaprakları değildi; her biri sayfalarca yazılsa bitmiyecek kadar çok yönlü olan yaşantılarımız da zamanla beraber uçup gidiyordu.

Yaramazlıklarımız eski canlılığını kaybetmişti. Kendimizi artık iyice derslere vermiştik. Şu son haftalar içinde göstereceğimiz çaba, başarılarımızın garantisini sağlayabilecek son fırsattı bizim için.

Buna rağmen çalışma çalışma fazla yorulanlarımız karışmış olan zihinlerini arasına çeşitli afacanlıklarla durulaştırmaya çabalıyorlardı.

. . .

Dersimiz İngilizceydi.

Havalar bir hayli ısındığından pencere önünde oturanlar güneşten rahatsız oluyorlardı.

Tülayla Müjde hocadan izin alarak kapının yanındaki sıraya geçtiler. Eski sıralarında sadece Esperanza kalmıştı. Halbuki bu üç kız birbirinden ayrı nefes bile alamazlardı.

Hocanın arkası dönüş olduğu zamanlardan faydalanarak sınıfın bir ucundan öteki ucuna gözle, işaretle sinyaller göndermeye çalışıyorlardı. Tülay - Müjde ikilisi kuzey kutbunda, Esperanza ise güney kutbunda kalmıştı.

Sinyâller'n ardından küçük kâğıtlara mesajlar ya-

zarak birbirlerine atmaya başladılar. Neclâ Hanım çok sonra işin farkına vardı. Fakat sesini çıkarmadı. Onlar da işi iyice azıttılar. Bir defasında Bilgenin attığı kâğıt Müjdelerin sırasına kadar ulaşmadı, öğretmen kürsüsünün hemen beri tarafına düştü. Her üçünün de etekleri tutuşmuştu korkudan. Ama Neclâ Hanım hayret! hâlâ sesini çıkarmıyordu. Bâzıları onun farkına varmadığını sanmışlardı. Müjde kalemını kürsüye doğru yuvarlayarak güya kalemını almak için gidiyormuş gibi içinde önemli bir mesaj olduğu anlaşılan kâğıdın yanına kadar yürüdü. Eğildi. Aldı. Tam dönüyordu ki Neclâ Hanım:

— Aldığın kâğıdı masanın üstüne koy!.. dedi.

Müjde elindeki kâğıdı istemeyerek kürsüye bırakıp yerine oturdu.

Ama.. mutlaka alınmalıydı o kâğıt.. Yazarların telâşından belliydi ki çok önemli notlar taşıyordu.

İngilizceci derse devam ederken Aylâ ile Emel (Yaramazlar ekibinin ikinci mangası) camı kapatma bahanesiyle kürsüye yaklaşıp kâğıdı alıverdiler.

Hoca farkına varmamıştı. Dersi bitirip de yerine oturunca kürsüdeki kâğıdın sır olduğunu dehşetle gördü. Kıpırmızı oldu. İngilizcecinin kızarması kızması demekti. Bunu hepimiz biliyorduk.

Gözlerini ön sıralarda gezdirdi:

— Muhakkak öndekiler yaptı bu işi! dedi. Eğer çıkarmazsanız kâğıdı; bütün sınıfa ceza verdireceğim!..

Emel kâğıdı çıkardı. Ama bu kâğıt kürsüden alınan kâğıt değildi. Onun yerine uydurmasyon bir kâğıttı bu.

— Aldığın bu kâğıt mıydı? dedi Neclâ Hanım.

— Evet efendim, buydu!..

— Hayır, sen bunu almadın, esas kâğıdı çıkar!..

Bu sefer Müjdeye döndü:

— Müjde sen ne yazmıştın kâğıda?

— Şey.. Efendim, arkadaş birini sormuştu da..
Onun öldüğünü yazmıştım!..

Neclâ Hanım, zafer kazanmış bir polis şefi gibi:

— Gördün mü dedi, Emele. Kâğıdı değiştirdin ama, yeni kâğıda ne yazdığını arkadaşına söylemek fırsatını bulamadın!.. Bu sınıfın fedaisi sen misin?...

Dersin sonuna doğru esas kâğıt ortaya çıktığı zaman Necî Hanımın yüzünün kırmızılığı kızkınlığı ile beraber birkaç misli artmıştı.

N E D İ M

Edebiyatçı, arkadaşlarımızdan birini müzakereye kaldırmıştı. Önce Tanzimat Edebiyatını, daha sonra Tasavvufi Halk Edebiyatını sordu.

Arkasından:

— Divan Edebiyatının en ünlü şairlerini say! dedi. Arkadaşımız Fuzulî'den başka isim veremedi.

— Divan Edebiyatının en ünlü şairi Fuzulîdir efendim!..

— Başka?

— Fuzulî.....

— Anladık Fuzulîyi; başka kimleri tanıyorsun Divan Edebiyatından?

— . . .

— Peki, biraz da Nedîmden bahset bize!..

— ????????

— Nedîm diye birini tanımıyor musun, düşün ba-

kalım biraz!..

Arkadaşımız düşündü, düşündü bulamadı. Hoca kızmıştı, ama kızgınlığını belli etmemiye çalışıyordu:

— Demek Nedîm'i tanımıyorsun, öyle mi?

Tahtadaki öğrenci, süklüm - püklüm:

— Tanıyorum efendim!.. dedi.

Hoca, biraz yumuşak, biraz memnun:

— Hadi öyleyse, söyle de biz de tanıyalım!.. dedi.

— Nedîm....

— Evet Nedîm?

— İngilizcecinin nişanlısı efendim!..

Başta hocamız olmak üzere bütün sınıf kahkahalarla gülüyorduk.

BU DA

BİZİM RAPORUMUZ

Tâtil, başdöndürücü bir hızla yaklaşıyordu. Bir yazılıdan çıkıp birine giriyorduk. Herkeste zayıf derslerini kurtarabilmek umudu ile büyük bir gayret başlamıştı. Ama zayıfları kurtarıırken iyi derslerimizi de istemiyerek ihmal ettiğimiz oluyordu.

Resim, müzik, bedeneğitimi, askerlik gibi nisbeten hafif derslerimizi bir tarafa bırakırsak geriye şu dersler kalıyordu:

EDEBİYAT, TARİH, COĞRAFYA, FİZİK, KİMYA, BİYOLOJİ, İNGİLİZCE, CEBİR, GEOMETRİ, KOMPOZİSYON.

Her biri başlı başına bir önem taşıyan bu on dersi

hazırlayabilmemiz için büyüklerimiz (öğretmenlerimiz-
den okul müdürümüzden daha çok büyük, büyüklerimiz)
bize sekiz aylık bir zaman bölümü veriyorlardı. Pazar-
lar, bayram, yılbaşı, dinlenme tatilleri de bu zamana
dahildi.

Merak ettik, hesapladık: Sekiz ayda (yani 240
günde) on dersi verimli bir şekilde hazırlayabilmemiz
için beher derse 24 gün düşüyordu. 24 Saatlik bir
günün normal düzeni de aşağı yukarı şöyleydi:

- 8 Saat uyku
- 1 Saat temizlik, yıkanma, giyinme
- 1 Saat kahvaltı ve okula hazırlık
- 1 Saat evle okul arasında (Sabah)
- 1 Saat evle okul arasında (Akşam)
- 1 Saat öğle yemeği teneffüsü
- 1 Saat ders arası teneffüsleri
- 6 Saat ders
- 1 Saat Akşam yemeği ve dinlenme

21 Saat en azından böylece gidiyor, geriye sade-
ce günde 3 saatlik bir zaman kalıyordu. Yani günde
3 saat çılgın şartıyla 24 günde yukarıda saydığımız
derslerden birini tam manasiyle hazırlayabileceğimiz
esas kabul edilmişti.

Bakanlığın dinlenme tatili olarak kabul ettiği gün-
ler içinde dinlenip dinlenmediğimizi ve bâzı hocaları-
mızın bu tatilleri değerlendirmemiz için bize nekadardır
yüklü ev ödevleri verdiğini burada açıklamakta ne
fayda var ki?..

Bayramları, yılbaşı ve dinlenme tâtillerini, hafta
tatillerini yukarıdaki hesaptan çıkardığımız zaman ders-
lerimize günde 3 saat değil, iki saat bile kalmıyordu.
Hadi biz iki saatten az olmasına rağmen iki saat ka-

zul edelim bu zamanı: $24 \times 2 = 48$ neticesi bütün komikliği ile yüzümüze sırtmıyor mu?... 48 saatte Cebir öğrenecektik, 48 saatte İngilizce, Biyoloji, Tarih... vs... öğrenecektik. Hem de bir üst sınıfın derslerini tâkip edebilecek kadar iyi öğrenecektik bu dersleri...

Tabii içimizden fizikçiler yetişecekti, kimyagerler çıkacaktı, kalkınma plânını uygulayacak mühendisler. memlekete kültüründen birşeyler katacak Edebiyatçılar çıkacaktı aramızdan!..

Oysaki realite daha başkaydı. Fazlasiyle beraber günde 2 saat olarak kabul ettiğimiz bu zaman bölümünü gerçekte yine tamamen derslerimize veremiyorduk. Kimimizin annesi yoktu; eve gider gitmez hem bulaşık yıkıyor, hem babasına yemek hazırlıyor, hem de küçük kardeşlerine bakmak zorunda kalıyordu. Kimimiz akrabalarımızın yanında sığıntı gibiydik. Onların himayesinden kurtulabilmek için okuyor, tahsilimizin günün birinde bize bir dilim ekmek verebilmesi için katlanıyorduk herşeye. İçimizde otobüs parası olmadığı için yolların buz tuttuğu kış soğuklarında evi ile okul arasını yürüyerek gelenler de vardı. Çoğumuz bugün bize ders veren hocalarımız gibi iki - üç odalı evlerde oturuyorduk beş - altı nüfus. Misafir odasının aynı zamanda yatakodası olarak kullanıldığı bu evlerde ertesi gün okula yetişebilmek veya ders çalışabilmek için misafirlerinin gitmesini sabırsız gözlerle bekleyenlerimiz vardı.

Daha fenası, tabanı toprak, birbuçuk odalı (Bir oda bir hol) gecekondularda 6-7 kişilik bir âile olarak oturanlarımız vardı. Bu altı yedi kişilik âilenin ayda 310 lira ile nasıl geçinebildiğini, ne yiyip ne içtiğini, insan olarak dünyaya gelmiş kişileri insan gibi yaşatmakla görevli ilgili ve yetkili kimselerin takdirine bırakalım. Ama bu birbuçuk odalı toprak tabanlı evde üç - dört kardeşiyle beraber yırtık bir yorganın altın-

da yatıp sabahleyin okula aç karnına gelen arkadaşımızın dersi bilmediği zaman hocadan işittiği ağır sözlerle ne diyelim?...

Hocalarımız belki haklıydılar, belki değil yerden göğe kadar haklıydılar: Birşeyler öğrenmemizi, topluma bilgili kimseler olarak karışmamızı istiyorlardı. Ama onların görevi bu kadar olumsuz şartlar içinde bizden ders istemek değildi sadece. Onlar, zamanında bizim çektiğimiz sıkıntıları bizzat çekmiş ve yaşamış kişilerdi. Uygulanan sistemin randuman derecesini en iyi bilen kimselerdi. Ve nihayet yaşadığımız toplumun aydın insanlarıydı onlar. Görev saha'ları içine giren konularda topluma gerekli düzeni onlar vermeyip de kimler verecekti?.. Eğer mesleklerini seviyorlarsa, öğretmenliği gerçekten asil, gerçekten aziz ve gerçekten çok üstün bir meslek kabul ediyorlarsa çırpınacaklardı aksak gördükleri noktalar için. Savaşacaklardı tüm engellerle...

Yalnız bizler değil, onlar da olumsuz şartlar içindeydi. Aldıkları maaş, gördükleri itibar, yaşadıkları hayat bir işportacınınkinden daha gerideydi. Oysaki çoğu hayatlarının en güzel yıllarını bizlerin kahır ile eritmişti. Çoğu, evdeki çocuklarının karnını doyurmadan okula bizim için koşuyorlardı. Sağlıklarını, mutluluklarını, huzurlarını bu alanda bozuk para gibi harcamışlardı. Saati 5 liraya bisiklet bile zor kiralanırdı ama bu fedâkâr insanlar bütçelerindeki büyük gedikleri kapamak için normal derslerin dışında ek dersler alıyorlar ve buna karşılık kendilerine sadece 5 lira cık ödeniyordu.

Öğretmenlik kültür, bilgi, araştırma işiydi. Ama Büyük bir kısmı kendi meslekleriyle ilgili yayınları bile izleyemiyorlardı. Politikacılarımız kendi maaşlarına zam yapmaktan zavallı hocalarımıza ayda birkaç yüz

İrâlık bir "Kitap Ödeneği" ayırmayı akıllarına getiremiyorlardı. Kitabı ne yapacaklardı onlar?!.. Bir Hayat mecmuası ile bir Hürriyet gazetesi nelere yetmezdi!?

Sendikacıları bile, işçileri bile incelemeler için Avrupalara, Amerikalara gönderen kafalar, sıra öğretmenlere gelince mevzuatın beton barajlarını dikiyordu karşılarına. Bu barajlardan tesadüfen sızıp kısa bir süre batının modern metoduyla yüzyüze gelenler de yurda döndükten sonra eski hamamda eski taslarla yıkanmaktan başka bir şey yapamıyorlardı.

Onların bu huzursuz ve çileli meslek hayatı elbette ki ruhsal davranışlarına da etki yapacaktı. Bu etkilenmeden zararlı çıkan da bizlerdik. Yetişen kuşak, yetişmiye çalışan öğrenci kuşağı...

Bu problemleri konuşamazdık onlarla. Tenbelliğimizden şımarıklığımıza, bilgisizlikten haylazlığımıza kadar herşeyimizin sorumlusu olarak "Toplum"un yakasına yapışamazdık. Bize iyi bir ruh ve kafa düzeni vermekle görevli olan âile, okul ve toplum üçgeninin sorumlusu zâten belli değildi!..

— Mâdemki durumun elverişli değil, okuma efendim!.. diyeceklerdi.

Oysaki okumak benim hakkımdı. Onun hakkıydı. Hepimizin hakkıydı memleketimizin kültür kaynaklarından faydalanmak.

— Sokak lambasında ders çalışan öğrenciler gördük biz!.. diyeceklerdi.

Ama bir öğrenciyi sokak fenerinde çalışmaya mecbur eden bir toplumun kişileri olarak o öğrenciden birşey beklemeye hakları olmadıklarını kabul etmiyeceklerdi.

Bu duygu ve düşünce dengesizliğinin içinde günler çorap söküğü gibi eriyip gidiyor, biz de bâzan sözlü müzakerelerde; bâzan yazılı yoklamalarda günlerle beraber eriyip tükeniyorduk.

Derslerden artan yorgunluğumuzu yumuşak sünger ile silip süpüren küçük geziler derslerimize daha çok sarılmamıza vesile oluyordu.

Dağılmış dikkatimiz toparlanıyor, bunalmış kafalarımız biraz aydınlığa ve berraklığa kavuşuyor ve biz dinlenmiş bir ruhla yeniden derslere yapışıyorduk.

GİDELİM GÖKSU'YA ...

Mayıs ayı bayramlarla tâtilerle doluydu yine bu yıl. Önce 1 Mayıs Bahar Bayramı vardı, arkasından Kurban Bayramı, daha sonra 19 Mayıslar, 27 Mayıslar...

Öğretmenler ve öğrenciler gruplar halinde geziye gideceklerdi 1 Mayısta. Biz de Edebiyat öğretmeni-mizle beraber nereye gideceğimizi düşündüğümüz bir sırada tarihin atlas divanlarına bağdaş kurmuş olan bir şarkı, yılların üzerine yığıldığı tozu silkeleyerek bize mısırâlarından birini fısıldadı:

— Gidelim Göksuya bir âlem-i âb eyliyelim!..

Ve âileleri izin vermediği için hiçbir geziye fiilen katılamayan fakat mânen her zaman aramızda olan birkaç arkadaşımız müstesna hepimiz 30 Nisan akşamı 1 Mayısın hayâli ile yataklarımıza girdik.

Sabahleyin uyanır uyanmaz ilk işimiz gökyüzüne bakmak olmuştu. Zira 4/D liler havadan yana pek

şanslı sayılmazlardı. O gün de gerçekten bulutlu ve pusluymuş hava.

Buna rağmen hepimiz gökyüzündeki havaya değil iç dünyamızdaki havaya, o ılık ve taze bahar havasına değer veriyorduk. İnsanın içindeki mevsim ılık olunca her tarafı mutlu penbelikler içinde görebiliyordu.

Herbiri ayrı ayrı kollarından ve semtlerden yola koyulup Eminönü meydanına geldiğimizde İstanbul yeni uyanıyordu. Klâkson sesleri vapur düdüğüne karışıyor, gazete dağıtıcıları ve simitçiler ilk alışverişlerini yapıyorlardı.

Bizi Göksu'ya götürecek olan vapur 9,05 de kalkacaktı. Bütün arkadaşlar toplanmış, hepimiz bir çift göz olmuş bir tek kişiyi bekliyorduk. Biraz sonra o da - Edebiyat Hocamız da spor kıyafetiyle sabah kalabalığının arasından sıyrılarak uzaktan bize doğru gelmeye başladı.

Bütün vapurların alt salonu sanki bize tahsis edilmiş gibi yine aşağıya indik. Aramızda yabancı kuş bile uçurmuyorduk. Cıvıltımızı gürültümüzü duyup da merakla alt kat merdivenlerini inenler olursa onları da hocamızın bir anlık bakışı uzaklaştırmaya yetiyordu.

Bütün arkadaşlar çılgın bir neşe içinde eğleniyorlardı. Hocamız daha önceki geziye nisbeten bu sefer pek durgundu. Bâzı arkadaşlar o gün bu durgunluğu yanlış yorumlamışlardı. Nitekim Gün.z, o güne ait notlarında hocamıza şöyle seslenecekti:

"Herkes gelmişti. Bir siz eksiktiniz. Nihayet siz de geldiniz ve beraberinizde biraz da üzüntü getirdiniz. Hiç neşeli değildiniz. Acaba buna sebep biz mi idik? Öyle ya, akşama kadar bir sürü kızın kaptislerine, dırıltılarına muhatap olacaktınız!.. Bu hiç de kolay değil!.. Kimbilir, belki de başka sebebi vardı dur-

gunluğunuzun..."

Güniz ve Güniz gibi düşünen arkadaşlar yanıltmış olduklarını ancak "Bahar Ülkesi" ni okudukları zaman anlamışlardı.

Hocamızın o sabahki durgunluğu arkadaşların kahkaha tufanı içinde silinip gitmişti.

Küçüksu iskelesinde ellerimizde kumanya paketleri olduğu halde vapurdan inerken hava iyice bulutlanmıştı.

Ağaçların altında kütüklerden yapılmış tabii masalar vardı. Paketlerimizi onların üzerine koyarak yemyeşil çimenlerin kapladığı geniş bir sahaya yerleş verdik.

İp, top, bisiklet, atlı karınca, salıncak herşey vardı orada... Ama bizi en çok sevindiren salıncaklar oldu. Çocukluğumuza doğru, eski günlerimize doğru uçacaktık onlarla...

Güniz ve birkaç kişi hemen salıncaklara koştular. Emel ve Oya bisiklet kiraladılar.. İnci, Gülşen, Merâi çevredeki yeşiller deryasını adım adım, karış karış dolaşmaya başladılar.

Vaktin nasıl geçtiğini farketmedik. Karnımız zil çalmaya başlamıştı. Bâzı arkadaşlar burada temin ederler diye yemek getirmemişlerdi. Nitekim sahilde büfe vardı, seyyar köfteci vardı. Fatma Özçelik'e Günizi eşyaların başına nöbetçi bırakıp hep birlikte sahile indik.

Seyyar köfteci arabasının başında müşteri bekliyordu. Aksine de havanın puslu oluşu yüzünden o gün Göksuda bizden kalabalık hiçbir grup yoktu.

Bâzı arkadaşlar:

— Tükrük köftesi!.. diye mırıldandılar. Adam eline tükürüp öyle yapıyor bu köfteyi. Kimbilir etin içinde de neler var!..

Karnımız zil çalıyordu. Köftenin kolları üzerinden etrafa yayılan nefis kokusu bizi pahalı bir parföm kadar etkilemişti.

Hocamız:

— Midenizi boş yere bulandırmayın!.. dedi. Nasıl olsa yiyeceksiniz bu köfteden!.. En iyisi benim sözlerime inanın köfteyi yiyinceye kadar! Buna tükrük köftesi değil süt köpüğü köftesi derler!.. Çok nefistir!.. İnanmazsanız...

Ve hemen köfteciye yaklaştı, ıskaralar üzerinde kızarmış olan sıcak bir köfteyi bir kibrit çöpünü batırarak birden ağızına atıverdi.

Bu başlangıçtan sonra köfteci bize köfte yetiştirmekte güçlük çekiyordu. Okadar sabırsızlandık ki en sona kalanlar köftelerini iyice pişmeden ekmeklerin arasına doldurup yola koyuldular.

Öğle yemeğinden sonra bir otobüse atlayıp Üsküdar'a geçtik. Nereye gideceğimizi tahmine çalışırken Hocaya yakın çevrelerden "Çamlıcaya gidiyoruz!.." fısıltıları doluşmaya başladı.

Kısıklı Aile Bahçesinde bir saatlik mola verdik. Soğuk su ve gazoz içtik. Sonra mor salkımlı erguvanların ve leylâk ağaçlarının süslediği bahçelerin arasından kıvrıla kıvrıla uzayan bir yola koyulduk.

Güneş bulutların arasından sıyrılmış, baharın sıcak tebessümü ile gözbebeklerimizi ısıtıyordu.

Sefâ tepesi'ni içimizde ilk defa görenler Çamlıca'nın dillere destan güzelliği karşısında hayranlıktan donakaldılar Boğaz, gümüşî pırıltılarla aşağılarda ısıltılı parlıyor, yemyeşil tepeler gerçek cennetin dünyada olduğunu doğrulayan bir güzellikle uzayıp gidiyordu.

TÜLAY'IN ELİ KANLAR İÇİNDE !..

Birçok masayı birleştirmiş hepimiz etrafını çevirmiştik. Bâzı arkadaşlar ayakta dolaşıyorlar, top oynuyorlardı.

Günlük üzüntü ve yorgunluklarımızdan eser kalmamıştı. Ertesi gün daha güçlü bir ruh sağlığı içinde yoklamalara hazırlanacaktık. Yorgunluğumuzla beraber zaman da akıp gidiyordu. Vakit ikindiden sonraydı. Nerdeyse akşam olacaktı.

Güzel bir günümüzün daha bitmek üzere olduğunu düşündükçe hüzünleniyorduk. Bir aralık yan taraftan bir çığlık duyduk. Başımızı çevirdiğimiz zaman Tülây'ın elinin kanlar içinde olduğunu, iri bir çoban köpeğinin gözlerini kırıpıştırarak etrafına bakındığını gördük.

4/D nin tatlı yaramazı etrafını çeviren arkadaşlarının arasında hüngür hüngür ağlıyordu.

Hepimiz üzüntü içinde kalmıştık. Hocamız derhal Tülây'ın yaralı elini sardırıldı. Köpeğin sahibini arayıp buldu. Kuduz olması ihtimalini düşünerek uzun uzun soruşturmalar yaptı. Başibos bir köpek olmadığını, ev köpeği olduğunu öğrenince biraz ferahladık. Ama artık neşemiz iyice kaçmıştı.

Gün, Yeşilköy ufuklarındaki kırmızı bulutların arkasında batmaya hazırlanırken biz de Çamlıca yollarından Kısıklıya doğru yürüyüşe geçmiştik.

Kendisine her zaman "Koruyucu Melek" dediğimiz hocamız pek üzüntülüydü:

— Yapamadım, diyordu. Vazifemi yapamadım. Sizi iki ayaklı köpeklerden korumak için Küçüksu'dan buraya getirmiştım. Fakat ansızın Tülâyın elini bir çoban köpeğine kaptıracaklarını düşünememiştım!..

Ve sonra Tülâya döndü:

— Sen top oynamak için benden izin almıştın! dedi. Yanıbaşımda top oynuyordunuz. Köpek nereden geldi. Nasıl oldu bu iş, anlatsana?..

Artık ağlaması bitmiş bulunan Tülây, ıslak gözlerini Şemsi Beye çevirdi:

— Bilmiyorum hocam, dedi, köpeği görünce içimde ona karşı bir sevgi duydum, okşamak geldi içimden!.. Elimi uzatmamla onun kapması bir oldu!..

Kısıklıya geldiğimiz zaman her taraf tıklım tıklım akşam kairabaiği ile dolmuştu. Hocamız tramvay idaresi ile telefonla temasa geçip bizim için özel bir tramvayın tahsisini sağladı. Biraz sonra yolcusu sadece 4/D liler olan Üsküdar - Kısıklı tramvayı bizi iskelede bırakmak üzere Bağlarbaşına doğru kayıyordu.

Bağlarbaşı, Fıstıkağacı, Setbaşı, Şeyhcamii, Çarşı.. Ve işte iskele...

Biz vapurdayız... O, gözlerinin rengi tamamen belirsiz, durgun, iskelede... Vapur yavaş yavaş iskeleden ayrılırken gözleri dolu dolu oluyor. Arkadaşlar el sallıyorlar... Onda hiç bir hareket yok. Vapur su'arı yara yara uzaklaşıyor.. O iskelede kalmış küçük bir nokta gibi bizim gözlerimizde. Onun gözlerinde ise biz akşam güneşine gelin giden bir geminin güvertesinde kırksekiz nokta!..

* *

O gezi, dersiyli içindeki son gezimizdi... Son gezi olduğu için de akşamüstü Üsküdar iskelesinde Ho-

camızla vedalaşmamız: çok mahzunca oldu. Bir ay sonra "Tâtil" denilen bir başka geminin güvertesinde Ona yine vedâ edecektik. Hem de bir daha aynı limana aynı kalabalıkla dönmemek üzere!.. 1 Mayıs gezisinin akşamı içimize çöken hüznün o günün değil, gelecek günlerin hüznüydü. Tülâyn elindeki yara da bizi ayrıca üzmüstü!

Bir akrabasına gideceği için o akşam vapura binmeyip biz Üsküdar iskelesinde uğurlayan bir başkası daha vardı: 4/D'nin Duvar Gazetesi editörü Meral...

1 Mayıs gezisinin sonunu Merâl Altınok özel notlarında şöyle kaydetmişti:

"Halat alan çımacılar da çekildi. Son düdük ötü. Arkadaşlar güverteye çıkmış el sallıyorlardı.

Yorgun adımlarla kendimi tramvaya attığımda her şey n bittiğini sanıyordum. Fakat tramvayın hareket saat henüz gelmemişti. Arabanın açık penceresinden dışarıyı, kurşunî bir kıvılcık içinde tutuşan ufukları ve o ufuklara doğru kayan vapuru seyrediyordum.

Henüz küçük olan dalgalar birbirine karışıyordu. Vapurun hareketi ile başlayan köpürme dağılmış, beyaz köpüklerin yörne sular çizgi çizgi, halka halka almuslardı.

Tramvay hareket etmemişti. Güvertedeki arkadaşların hayâli çoktan kaybolmuştu. Şimdi vapur sadece gittikçe küçülen bir kuyruk, bir gölgeydi suların üzerinde. Göz'lerimle sularda kayan bu küçük gölgeyi takip ediyordum.

Ya şu sahildeki uzun boylu gölge nereye bakıyordu?... Dimdik, donmuş bir heykel gibi başını ufkun kıvıllığı içinde kaybolmakta olan vapura çevirmiş kıpırdamadan duruyordu olduğu yerde. Vapur iyice gözden kaybolduktan sonra —benim kendisini bir tramvay penceresinden seyrettiğimden habersiz— başını

önüne eğdi, mahzun ve bitkin adımlarla yürümeye başladı. Hocamızın bu halini görmek uzaklaşan vapurdan daha çok acı vermişti bana!..

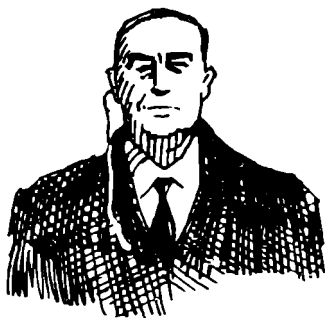
Dudaklarımda Yahya Kemalın mısırâları dolaşıyordu:

Artık demir almak günü gelmişse zamandan
Meçhûle giden bir gemi kalkar bu limandan.

4/D LİLERİN FIRÇASIYLA

Kat Muavinimiz

Müdürümüz

İngilizcecimiz

Coğrafyacımız

4/D LİLERİN FIRÇASIYLA

Gülşen Bican

Merâl Altmok

Bernâ Tolun

Müjde Yüksel

ŞÖYLE BÖYLE BİR BEŞ ...

Emel, birkaç günlük devamsızlığı boyunca hep Geometri çalışmıştı. Hiç olmazsa şu Geometriyi kurtarsın diye çabalıyordu.

Derse girmeden mümessili yakaladı:

— Ne olur Gülşen, dedi, Remzi Beye rica et de beni derse kaldırsın, seni kırmaz!..

Biraz sonra Remzi Bey, 4/D nin sıra aralarında dolaşüyor ve sesi, duvarlarda yankılar yaratıyordu:

— İki üçgenin ikişer kenarları arasındaki açılar eşit iseler bu iki üçgen birbirine eşit olur!..

Defter ve yoklama fişi imzalandı. Tam not defteri çıkmak üzereydi ki, Gülşen hocaya yaklaştı:

— Efendim, dedi, Emel derse kalkmak istiyormuş, acaba mümkün mü?

Remzi Bey, not defterinin yapraklarını birkaç defa çevirdikten sonra:

— Feki gelsin, dedi.

Emel, elinde tebeşir kara tahtaya geçip kara kara düşünmeye başladığı sırada Remzi Bey ilk soruyu sormuştu:

— Bir üçgende bir kenar diğer iki kenarın toplamından küçük, farkından büyüktür!

Beş dakika içinde Emel tecremi hazırladı. İsbat kısmını sözlü olarak cevaplandırdı.

Remzi Bey ikinci soruyu sordu:

— Bir üçgende büyük kenar karşısında büyük açı

bulunur!

Emelin duraklayışından belliydi ki bu teoreme çalışmamıştı.

Hemen harekete geçildi. Arka sıralarda karargâh kuran özel ekip derhal teoremi hazırlayıp kâğıdı ön sıraya taahhütlü olarak posta ettiler. Hocanın arkasını döndüğü bir anda sadece bu ders için ön sırada özel görevler alan ikinci ekip, teoremin yazılı olduğu kâğıdı Emele doğru atıverdiler. Kâğıt karatahtanın yanına kadar gitmemişti. Emelle arasında küçük bir mesafe vardı. Onun bu mesafeyi geçip kâğıdı alabilmesi için yeni bir ekibin harekete geçmesi lâzımdı.

Bu gibi hallerde hocayı beş-on saniye meşgul edebilmek ve dikkatini esas olaydan uzaklaştırmak görevini almış bir başka ekip Remzi Beyin gözlerini kendi üzerlerine çevirdiler ve bu fırsattan faydalanan Emel derhal kâğıdı alıverdi.

Sınıfı adımlamakta olan Remzi Bey, başını kaldırıp da tahtaya baktığı zaman ikinci teoremin tam ve doğru olarak yapıldığını gördü.

— Peki, dedi, otur bakalım Emel!.. Eh... şöyle böyle doğrultmuşsun Geometriyi!.. Ama bu kâfi değil!..

— Kaç aldım Hocam?.

— Eh... Şöyle - böyle bir beş!..

Aaaaaa!... Hayretten dilimiz tutulmuştu!... Emelin geometrisi için bu kadar ekip işbaşı yapsın.. bu kadar dikkat, bu kadar çaba gösterilsin.. İki teoremin ikisi de eksiksiz olarak yapılsın... Netice: Eh.... Şöyle - böyle bir beş!...

Yalnız hesaba katmadığımız bir nokta vardı: Biz kendimizi çok zaman hocalarımızdan daha kurnaz sanıyorduk!.. Oysa ki onlar, bu sıraları ve bu sıraların akla - hayale sığmaz şeytanlıklarını bizden çok zaman evvel tanımışlar, öğrenmişler ve yaşamışlardı!...

TILSIMLI EŞARP

Bursa dönüşü Yalova vapurunda Kimyacımızın eşarpını bulmuştuk güvertede. Gri - penbe, naylon bir eşarptı bu. Bizim kızların muzipliği tuttu. Müjde almadan vermiyelim dediler. Ama sonra günler, geçmiş, naylon eşarp unutulmuştu. Hoş Kimyacının da aradığı yoktu ya!

Eğer doğruysa arkadaşlardan biri eşarpı Bursa gezisine katılanların elinden almış ve Topkapılı Abdurrezzak Hocaya okutmuştu.

— Kim takarsa bu eşarptı ağzı dili bağlanır!.. di-yordu. Ne dileğiniz varsa dileyin eşarptan!...

Çok şakacı olan Edebiyat Hocamız da galiba bu meseleden haberdardı. Haberdar olmak ne kelime, bâ-zı arkadaşlar bu tılsımlı eşarp işinin tamamen onun muzipliği olduğunu söylüyorlardı. Güvertede eşarp bulunur bulunmaz durumdan Edebiyat hocası haberdar edilmişti güyâ. O da:

— Üç kuluallah bir elham bir de Kara Tren türküsünü okuyun, sonra eşarpı güneşin battığı yönde üç defa sallayın!.. Ne dileğiniz varsa üç vakte kadar olur!.. demişti.

Okadar çok şey söyleniyordu ki hangisinin doğru, hangisinin şaka olduğunu ayıramıyorduk.

Eşarpı muhafaza eden arkadaş, üç kuluallahla Kara Tren türküsünü mü okudu, yoksa gerçekten Top-

kapılı Abdurrezzak hocaya mı okuttu, artık o tarafını bilmiyoruz.

Arasıra eşarp saklandığı yerden çıkarılıyor:

— Eyyyyy!.. Tılsımlı eşarp!.. diye haykırılıyordu. Yarın fizikten yazılı olacağız, soruların kolay gelmesi için bize yardım et!..

Arkadaşlardan biri:

— Ayol, dedi, eşarp kime aitse tılsımını ancak onda gösterir!.. Siz bu eşarpı gizlice münasip bir zamanda sahibine ulaştırıverin!.. Ondan sonra her gece yirmiüç defa "Kara Tren" türküsünü okuyup yatın; göreceksiniz ki büyü kısa zamanda tesirini gösterecek!..

Eşarpı sahibine ulaştırmak kolaydı ama şu "Kara Tren" türküsünü bir türlü beceremiyorduk. Edebiyat Hocası Şemsi Beye sorduk bir gün öğle teneffüsünde; gü'ümsedi:

— Siz her gece 23 defa kara treni okuyacağınız üç defa Kimya kitabını okuyun, yeter!.. dedi. Ümit ve temenni ederim ki tılsım kudretini gösterecektir!..

Galiba öyle oldu. Eşarpı sahibine iade ettiğimizden kısa bir müddet sonra (Artık tâtile birkaç gün kalmıştı) büyü tuttu. Kimyadan pek az arkadaş kalmıştı. Onlar da kurultay paçayı kurtardılar ve hepimiz geçtik!..

Karnelerimizi aldığımız zaman:

— Ah!.. diye yakınıyorduk. Bir de öteki hocalarınızın eşarpını okutabilseydik!.. Ne iyi olurdu!..

“BAHAR ÜLKESİ”

Dersyılı boyunca haftanın en sevimli günlerinden biri de Çarşamba idi bizim için. Çünkü o gün öğlene kadar ders yapıyorduk. Öğle sonları okul tâtildi.

Ama sene sonunun son çarşambası öyle değildi. 29 Mayıs çarşamba günü okula gelirken çok sevdiğimiz ve artık ayrılmak üzere olduğumuz bir yuvanın havasını, sadece yarım gün teneffüs edeceğimiz için üzülyorduk âdeta.

Dersler kesilmişti. Notlar idareye verilmiş, yoklamalar bitmişti. Hattâ öğretmenlerimizin çoğu derslere bile girmiyorlardı. Halbuki ne kadar çok istiyorduk onlarla son saatlerimizi geçirmeyi.

Hepimizin üstünde bir durgunluk, hepimizin içinde garipsi garipsi bir hüznün dalgalanışı vardı.

Gün geçtikçe daha çok durgunlaşıyorduk. Meselâ geçen hafta yine üzgündük tâtıl yaklaştığı için. Ama hiç olmazsa bu üzgünlüğümüzü kamufle edebilecek, kırık gönüllerimizi neşelendirecek yapmacık eğlenceler düzenleyebiliyorduk. Esperanza, Müjde, Tülay üçlüsü bir İspanyol havasına başlayabiliyorlar, onların etrafına toplanmış arkadaşlar da:

— Ral - lal - lal - la - la Ral - lal - lal la - laaaaaa....

Diye tempo tutuyorlardı.

Emel, yatılılardan birinin sınıfta unuttuğu uzun bir eteklîgi bacaklarına geçirip sincap gibi sıraların ara-

sında dolaşıyor, üzüntülü dudaklara hiç olmazsa birer gülücük kondurabiliyordu.

Ama şimdi... Ama artık... Bukadarcık bir yapmacık neşeyi bile yaratabilecek gücümüz kalmamıştı. Ağzımızı bıçak açmıyordu.

.

Boş derslerimizde - başka sınıfa dersi olmayınca Edebiyat Hocamız geliyordu sınıfımıza. Durumu kesin olarak belli olmayan bâzı arkadaşlarımızı son defa müzakereye kaldırmak için...

Edebiyatçının sene içinde başlayıp ancak dersyılı sonunda bitirdiği "Bahar (Ülkesi)" isimli uzun bir şiiri vardı. Hocamız bunu hâtıra olarak bizim için yazmıştı.

Boş derslerimizin birinde "Bahar Ülkesi"nin birer kopyasını defterlerimize geçirmek istemiştik. Hocamız da bizi kırmadı. 4/D lilerin sınıf mevcudu kadar - 66 - beyit taşıyan uzun manzumesini boş geçen son derslerimizde hepimize yazdırdı.. Şiir şöyle başlıyordu:

*Bu bir bahar ülkesi... renk dolu, ılık dolu
Mor dallara tırmanmış kat kat sarmaşık dolu.*

*Her dal ayrı mutluluk, her yaprak umut bekler,
Beyaz ve lâciverttir bu bahçede çiçekler.*

*Bu ülkede her baştan ayrı bir ses yükselir,
Her biri başka başka birer iklimden gelir.*

*Kimisi sevgi dolu bir ömrün eşiğinde,
Kimisi, kırık - dökük, istirap beşiğinde.*

*Bir kısmı kızgın, fakat kendi de bilmez, kime?
Bâzıları pek mutlu, bâzıları yetime.*

*Kimini kader yıkmış, kimini hadiseler,
Acılar, felâketler ve daha neler neler!..*

*Yorgun şakaklarımda billurlaşıırken ter'im,
Hepsini teker teker düşünürüm, severim.*

*Onlar hep bir arada çok renkli bir bûkettir,
Onlar beni mâziye götüren birer jettir.*

*Toz, tebeşir misâli dağılır, kaybolurum,
Onların içinde ben, o yaşımı bulurum!*

Hocamız, bundan sonraki beyitlerde bütün arkadaşlarımızı çeşitli yönleri ve özellikleriyle karakterize ettikten sonra manzumeye şöyle devam ediyordu:

*Altmışaltı kişiydi bu yalda kabilemiz,
Hepsinin yüreğinde baharlar kadar temiz,
Baharlar kadar ılık tatlı umutlar vardı
Beşini fırtınalar bahçemizden kopardı.*

*Haftalar ne tez geçti, ne çabuk bitti aylar,
Bir hâtıra enkazı oldu koca saraylar.*

*Bin teselli bulurdum ben bu küçük yığında
Pazartesi günleri sabah karanlığında
Size yetişmek için yollara koyulurdum,
Katıksız mutluluğu yalnız sizde bulurdum.*

*Bir kardeş ordusuydu karşımda bu sıralar
Bu sıralar üstünde parmak izleriniz var.*

**Kiminiz bir jiletle birer hâtıra kazmış,
Kiminiz duvarlara kalemle kopye yazmış**

**Yıllarca çınlayacak kulağımda sesiniz,
Kimbilir ne durumda, kimbilir neredesiniz?**

**Diye diye kendime soracağım her zaman
Kaplasa da ufkumu her yıl ayrı bir duman,**

**Belki azizleştirir hâtıranızı ancak,
İnanın ki hocanız sizi unutmayacak!..**

**Yeni öğrencilerle dolsa da solum, sağım,
Her girdiğim sınıfta sizi arayacağım!**

**Biraz sonra bir paydos zili daha çalacak
Bu, artık bizim için en son paydos olacak!..**

**Hocanız, hepinize sağlık ve şeref diler
Bahtınız açık olsun sevgili 4/D liler!..**

SON GÜN

30 Mayıs Perşembe günü yatılı arkadaşımız Reyhan Aksal'ı İzmit'e uğurladık. Daha son gün gelmeden dallarımız yavaş yavaş kopmaya başlamıştı bile.

Sıralar arasında küçük misafirlikler, kabul günlerini andıran gidip gelmeler vardı. Ama bu misafirlikler bir bakıma bir "Vedâlaşma" idi.

Çok sevdiğimiz Matematik Hocamız Remzi Bey bile üçgenleri, denklemleri bir tarafa bırakmış bize şiirler okumuştı o gün!..

Hâtıra defterleri sıradan sıraya koştı. Gözyaşları içinde çocuksu hâtıralardan, gençkızca notlara kadar sayfalar doldu, boşaldı. Bâzı öğretmenlerimiz hâtıra yerine cebir veya kimya denklemi yazmayı daha kolay buldular.

Ve takvimden bir yaprak daha koptu..

31 Mayıs 1963 Cuma günü, bütün dramatik çehresiyle karşımızda bize bakıyordu duvar takviminde...

Soğuk bir rüzgâr esiyordu sınıfta. Son gün ve son ders kaçınılmaz bir sür'atle üstümüze geliyor!.. Son günün son dersi Edebiyattı, ilk dersi Kimya.

Hocalarımız için yaptırdığımız çiçekler, sekiz aylık hâtıralarımızı gömmekte o'duğumuz bu kutsal yuvanın pencerelerine konulmuş birer çelenk gibi duruyorlardı..

Sınıfın en neşeli, en yaramaz gruplarında bile en ufak bir hareket yoktu. Islak bakışlarla bakıyorduk birbirimize.... Buğulu gözlerimizi çevirdiğimiz birer kâğıt parçası vardı sıralarımızda. Dersyılının son dersi Edebiyat olduğu için son ödevini de yine Edebiyatçı için karalamıştık. Konusu: "Son Ders"ti bu ödevimizin! Ama bunlar birer ödevden çok nesir halinde kaleme alınmış birer ayrılık şarkısıydı... Gözyaşlarımızı damla damla içirdiğimiz, kalbimizin vuruşlarıyla noktaladığımız birer ayrılık şarkısı..

*

Åsüman Erfidan, notlarına şöyle başlıyordu.

"Can sıkıcı bir hava.

Sınıfın hangi köşesine baksam bana derin bir hüznün veriyor.

Kara kara yüzüme bakan karatahta, bir daha üzerinde oturamayacağım emektar sıram, kış günleri başına üşüştüğümüz demir soba, her saat ayrı bir öğretmenimizin üzerinde bize seslendiği sınıf kürsüsü, arkadaşlarım, kitaplarım, defterlerim, parmaklarım arasındaki kalem bile bir hüznü fısıldıyor kulaklarıma.

Son ders...

Çocuksu kaderimizi çocuksu umutlarla yaşadığımız bir dersyılının son dersi.

İçimde zamana karşı bir isyan duygusu var. Ne olurdu sanki bu sıralarda geçen günlerimiz bitmeseydi!.. Herşeyin bir sonu olmasaydı ne olurdu?..

Dışarda yine yağmur yağsaydı avuç avuç çınar yapraklarına. Yine Müdür Bey. elinde cetvelle sınıfa girerek numaralarımızı alsaydı. Kızsalar, bağırsalar, haşlasalardı yine bizi hocalarımız ders çalışmadığımız için. Yine sabahları erken kalksaydık, uykularımıza doymasaydık, derslere geç kalmak endişesiyle soğuk

kış günlerinde otobüs duraklarında tir tir titreseydik. İmtihanların heyecanını çekseydik yine, ne olurdu sanki?..

Bu sıralarda yaşadığımız bütün mutlu günleri, ıslak gözlerle yine bu sıralarda uğurluyoruz son dersin şu hüzünlü saatinde!..”

*

Zekî ve çalışkan yatılıımız Reyhan Aksal, son günü bekliyemeden İzmite gitmek zorunda kaldığı için arkadaşlarına bıraktığı notlarında şöyle diyordu:

“Ayrılık!.. Ağıra alındığı, acısı duyulduğu zaman insanı ürperten kelime!..

Sınıfımız ve okulumuz, bizi bir âileden daha fazla birbirine bağlamıştı. O bağlar bugün tâtilin çelik parmaklarıyla koparılmak isteniyor!... Zorlanıyor!.. Ayrılığın koparmaya zorladığı bu bağ yüreklerimizin tâ içine kadar kol atmış olmalı ki dayanılmaz acılar içinde sarsılıyoruz.”

2375 Reyhan'ın duyuşlarını 1411 Fatma tamamlıyordu:

“Artık ne lâcivert - beyaz formalarımız, ne de çantalarımızı dolduran ders kitapları!.. Onların yerlerini rengârenk elbiseler alacak!.. Çok sevdiğimiz hocalarımızı, arkadaşlarımızı göremiyeceğiz!.. Gelecek dersylı herbirimiz ayrı ayrı çevrelere dağılmış olacağız. Kaderin alnımıza ne yazdığı belli değil. Bugün olduğu gibi belki ilerdeki yıllar içinde de birçok ayrılık hüzünleri çökecek içimize. Fakat bugünkü kadar içten, bugünkü kadar derin ve samimi olacak mı?... O, belli değil işte!..”

*

Ve işte sınıfımızın sevimli, içli, romantik kızı Cavidan... O da aynı açıdan, ama daha başka bir içlenişle

hüzünleniyordu:

"Geçen günler...

İnsanın birçok tatlı ve acı hâtıralarının sarmaş dolaş olduğu günler... Bâzan bir defterin yaprağında, bâzan bir fotoğraf kartında kalakalan günler... Yüzümüzde acımtrak bir gülüş, içimizde bir başka çeşit burkuluşla dalarız bu hâtıraların önünde...

Ama gelmez, gelmez ki bir daha o günler geri,

*

Bütünlemesiz geçtiği için hepimizden çok mutlu olması gereken Sevtap, ayrılığın acısı ile sevinemiyordu bile:

"Yıllar... Hırçın ırmaklar gibi durmadan akan yıllar... Kimini sevindiren, kimini yakan yıllar!...

Ne çabuk geçmiş koskoca bir ders yılı?... Tâtil ne tez dayanıvermiş kapımıza?...

Gülenler var, ağlıyanlar var. Koca bir ders yılının sonundaki kazancı koskoca bir "Hiç" olan, başarı umutlarını kaybetmiş arkadaşlarım var bu çatının altında. Bir bakıma benim mutlu olmam, sevinmem lâzım. Çünkü bütün bir senenin verimini almış, sınıfımı geçmiş durumdayım. Ama gülemiyorum, sevinemiyorum bir türlü. Aksine üzgünüm, hem de pek üzgünüm büyük paydosun yaklaştığı şu son günlerde.

Niçin mi?...

Ömür denilen zaman parçasından bir yıl daha kaybettiğim için!.. İçinde evimden daha fazla oturduğum bu sevimli çatıdan uzaklaştığım için!..

Artık ne için erken uyanacağım sabahları?... Okul formam, gardrobun içinde bir köşeye fırlatılacak. İmtihan heyecanları yok. Sözlüye kalkma korkusu yok. Öğretmenlerimizin takdirleri, azarları, bağırımları yok.

Bütün bunlar değil miydi bizim hayatımızı ve günlerimizi değerlendiren, mânalandıran.. Sevinçleri, başarıları, korkuları ve heyecanları insan hayatından sildiğiniz gün hayatın hayatlığı kalır mı artık?...

— Çalışıyorum, yapamıyorum, anlayamıyorum!..

Diyen arkadaşlarımın sesi kulaklarımda çınlıyor hep. Ben de okulumdan ayrılışımın acısını unutmak için.. çalışıyorum, yapamıyorum, başaramıyorum!.."

*

Gülây Yola ise bugünün acısını gelecek günlerin zincirine bağlıyordu:

"Günlerden sonra, yıllardan sonra bir gün tekrar karşılaştığımız zaman birbirimize:

— Beni hatırlıyabildin mi?

Sorusunu soracağız.

Yılların süngeri, arkadaşlarımızın adlarını, soyadlarını ve numaralarını belki zamanla silelek hâfızalarımızdan. Ama yaramazlıklar, muziplikler, gözyaşları ve kahkahalarla dalu binbir çeşit hâtıranın süslediği bu tahta sıraları ve bu sıralarda dolaşan gözbebeklerini unutmak mümkün mü?..."

*

Arkasından Leylâ'nın sesi çınlıyordu kulaklarımızda:

"Bu ne biçim iş? diyordu. Sekiz ay evvel bir yolculuğa çıkmıştık hep beraber.. Her yolculuk kavuş-

makla biter.. Ama bizim yolculuğumuz ayrılıkla bitiyor!.."

Bilgi Soltay, daha realisttti. Ama gözünün önünde canlandırdığı realitenin onu şimdiden üzdüğü besbelliydi:

"Bu dört aylık bir tâtîl ayrılığı değil!.. diyordu. Bu ebedî bir ayrılık.. Asıl üzüntümüz de bundan zâten!.. Önümüzdeki dersylı herbirimiz ayrı ayrı köşelere dağılmış olacağız.. Sınıflar, şubeler ayrılacak.. Tabii bu ayrılışla beraber dostluklar da yavaş yavaş yerini yeni yeni dostluklara terkedecek. Okulun koridorunda sınıf arkadaşlarımıza rastlayınca kuru kuruya bir selâmlaşma alacak belki de.. Hele bâzılarımız, bir üst sınıfta okuyan arkadaşlarımızın karşısına çıkmaktan bile sakınacağız... Kaçacağız, saklanacağız onlardan.. Utancımızdan olacak bu, yoksa kiskandığımızdan değil."

*

Ayşe Boz da üzüntülüydü.

"İyi ümitlerle girip kırık hayâllerle çıktığımız bu sınıf" diye başlıyor, arkasını getiremiyordu. Boğazında düğümlenen hıçkırıklar, yüreğini burkan acılar, susturuyordu onu...

Emine Fındık, Edebiyat hocamızın "Gelin Telleri" şiirini değiştirerek sesleniyordu tüm arkadaşlarına:

Bütün sıraların gözünde acı

Siz gittiğiniz için.

Bütün defterlerde duygular yarım

Bir daha gelmiceksiniz diye.

Hâlâ ıslak mı gözlerin 4/D!..

Hâlâ ağlıyor musun, söyle ne olur?

Tâtîl ya'kamızı bıraksın yeter

Bitsin bu delice yağmur!..

Ama...

Bitmiyordu, bitmiyordu delice yağmurumuz!..

ELVEDA, SEVGİLİ 4/D !..

Ve nihayet Gülşen Bican... Sevgili mümessilimiz b'zim... Gözlerinden dökülen damlalarla, yalnız sınıfımızın değil; duygu ve düşüncelerimizin de mümessili olan Cici, kıvrak uslûbu, aşkun ifadesiyle son günün acılarını ne güzel dile getiriyordu:

"Gözlerimin rengini aynada, kilometrelerce uzakta görüyorum. Düşünüyorum.. Gözbebeklerimde billurlaşan damlaları elimin tersi ile silerek düşünüyorum...

Aynadaki genç kız da aynı şeyi yapıyor. Gözlerinin rengi ıslak bir buğünün altında gittikçe siliniyor, kayboluyor.

Sekiz - dokuz aylık bir zamanın film şeridi geçiyor bu ıslak buğünün altından. Odanın gece lambasıyla bile aydınlanmıyan karanlığı içinde, korkunç şekillerin yansıdığı bu ayna, şimdi canlanıyor birdenbire.

Görüntülerin içinde kanatlarını çırpıp çırpıp uzaklaşan, diğer köşedeki görüntülere karışan bir gölge var.. Belirip belirip kayboluyor: İki kanat arasında bir baş. Biz onu sonradan sembolleştireceğiz... Aynadaki karanlıklar başın ve yüzün derinliklerini gölgeliyor. Yalnız gölgelenmiyen, açıkta kalan şefkat dolu bakış-

larıyla bir çift göz.... Gittikçe büyüyen bu bir çift göz, yaşıyan aynaya daha kuvvetle yaşaması için ruh enerjisi veriyor.

Hâtıraların çığlıkları, kahkahaları şu andaki yalnızlığımla alay ediyorlar: Ben de varım!.. Ben de varım!.. diye.

"Önümden kırıta kırıta iki resim geçiyor.. Bir vapur... Sesini hâla duyuyorum. Bizim civıltılarımızla dolu bir vapur... Çok da rüzgâr varmış.. Saçlarımın hâline bakın. Ya Emine'nin gözleri neden öyle.. neden öyle bana bakıyorlar?... Ortadaki hepimizin çok sevdiği biris!... Gözleri? Arkada başkaları mı var?.. Hayır!.. siz gitmeyin!. Nereye?...

Gittiler.... Onları geri çeviremem... Elim kalkmıyor.. Durun bakalım daha yenileri geliyor: Balıklı bir resim bu... Bir hanım var. Bana neden öyle sarılmış, ben kaçmıyorum ki!.. Dişleri pırıl pırıl.. Kırmızı dudakları var onun. Güneşin solduramadığı kırmızı dudakları gülüyor.

Siz de mi beni terk ediyorsunuz balıklar?...

Yck... Onlar da gitti... Gittiler işte... Arkadan gelenler bir biri ardı sıra hızla geçiyorlar... Durun diyorum, beni bekleyin!.. Alay dolu kahkahalardan sonra geçip gidiyorlar!...

Ne oldu?

Gözlerim bir ara hiçbirşey görmedi galiba... Ooohhh!.. Nihayet görebiliyorum: Şimdi yine bir vapur geçiyor. Dilimde bir tatlılık var, ağzım çukolata kokuyor. İyi yolculuklar temenni ediyor bu tat bana... Gözlerimdeki yaşın tuzluluğu ile bu tatlılık da kayboluyor!

Mutluluğun dumanları arasında kaybolmuş dokuz

kişi. Belki daha başkaları da var. Ama yok, onlar bizi yaşamıyorlar...

. Sana da ne oluyor Çamlıca Tepesi?.. Sen bari sus, sus da aklımı darmadağın etme!.. Ama ne mümkün... Bu bir damla kanı gözlerimden silmek ne mümkün... Ah!.. Gecenin bu saatinde ben sizi gömdüm sanıyordum... Oraya, çocuksu yüreğimin tâ içine gömdüm sanıyordum sizleri... Nereden çıktınız birden?... Üzerinizdeki yükün altından nasıl kalktınız?.. Kanımın yapıştırıcılığından nasıl kurtulabildiniz?..

Anlıyorum. Sizi ben gömememiş'm. Buna gücüm yetmemiş. Yaşayın bakalım öyleyse. Ben ölene kadar yaşayın!... Aşıyan... derslerim... kalemlerim.. hâtırâ defterim... kitaplarım... öğretmenlerim... karanlık gecelerim... Bursa.. Küçüksü.. amlıca... heyecan dolu imtihan günlerim... mümessilliğim.. kooperatifim.. hergün koridorlarda karşılaştığım temiz yürekli, müşfik bakışlı muavinlerim.. mûnis çehresini hiçbir zaman unutamıyacağım müdürüm... kara tahtam.. tebeşir kutum.. okul formam... Çok çok yaşayın hepiniz..."

Susuyor, hepimizin yerine derin bir göğüs geçiriyor; sonra yine hepimizin yerine içten bir duygulanışla notlarına devam ediyordu Gülşen:

"Herşey bitmek için başlar". Bu cümleyi unutamıyorum bir türlü. Herşey başladı..... Ve bitti!..

Son gün.

Son saat.

Son ders.

Son dakika... diye düşünürken aklıma daha nice "Son"lar geliyor! Bu sonların içinde bana çok uzaklardan gülümsiyenleri de var:

Uzun, geçeceği umulmayan fırtınalardan sonra, ayna yüzü kadar parlak bir son... Aklıma böyle bir son olmayacağı geliyor. Çünkü o mutlu sonu da daha

nice sonlar tâkip edecek ve nihayet en büyük S O N..
İnsan hayatının başından sonuna kadar devam eden
ömrünün bitiş anında başlayan b ü y ü k s o n !..

Her son ayrı görüntüler içinde. Ağlamalar, gülme-
ler, sevinmeler, kavuşmalar, özlemler ve kelime-i şaha-
detler...

Her canlı varlığın olduğu gibi bizim 4/D nin de
bir ömrü vardı. Bâzan kutup bölgeleri kadar soğuk,
bâzan Alplerin tepesindeki fırtınalar kadar sert, bâ-
zan el değmemiş tabiat parçaları kadar güzel, bahar
meltemleri gibi ılık hâtıralarımızın dolu olduğu bir öm-
rü vardı bu sınıfın.

Bu arada, sizin de tatmadan anlıyamayacağınız
kadar güzel günler geçirdik. "4/D liler" adını alma-
mızla başlayan şansımız bize gelen seçilmiş öğretmen-
lerle arttı.

4/D nin sınıf mümessiliydim. Bir de kooperatifim
vardı. Hepsi.. hepsi biraz sonra mâzi olacaklar!.. Mâzi
deyince hep akla geçmiş gelir. Halbuki biz işte şu an-
da mâziyi avuçlarımızda tutuyoruz. Bütün acısı ve sı-
caklığı ile.

"Geçmiş unut, geleceğe bak!" diyorlar. Mümkün
mü bu?... Gözlerimin önünde hergün 61 kişi (Dersyılı
ortasında ayrılanlarla beraber 66 kişi) resmigeçit yap-
tıkça, müdürümüz, başmuavinimiz kat muavinimiz, öğ-
retmenlerimiz, canlı ve cansız bütün varlıklarıyla oku-
lumuzun bütün unsurları.. yaptığımız geziler, Bursalar,
Âşiyânlar, Küçüksular, Çamlıcalar... hâfızamın en taze
yaprakları içine nakşolunan bu hayâller var oldukça
geçmiş unutmak mümkün mü?...

Bir yanda benimle zıt geçinen Aylâ'nın hareketle-
ri, sözleri; diğer yanda sorularıyla beni boğan Müjde,

Tülây.. daha ötekilerin sesleri.. (. . . .) hocamızın bir dersteki takdiri kadar bir sonraki derste bağıırışı. Bahçede çınlayan:

— Cici, çabuk gel!...

Nidaları kulaklarımda dalga dalga yayılırken işte yine bir "Son" geldi, kapımızın eşiğine dayandı.

Unutabilir miyim ben sizleri Tombik?... Nur?... Os-kulum Oya?... Çapık Serpil?... Prof. Kirkor?... Unuta-bilir miyim?...

Ya sizler?.. Sizler beni unutabilir misiniz?... Hiç sanmıyorum!... Unutacaksınız da ya bu gözlerinizin buğusu neden?... Neden bugün, hergünkü Koçero'nun Çetesi 4/D lileri yaşamıyorsunuz da üzgün üzgün otu-ruyorsunuz?... Bir kabahat yaptıktan sonra kenara çe-kilen yaramaz çocuklara benziyorsunuz bugün, ne-den?... Biliyorum yüreğinizin içindekileri... Gözlerinizin neden buğulu olduğunu biliyorum. Şu son dakikanın sı-fırınacı sâniyesine kadar herşeyi benimki gibi kan ağılı-yan içinizin derinliklerine gömdüğünüzü biliyorum!.. Bütün bunları bile bile, zehir gibi acı gözyaşlarımızı kalbimize akıta akıta yine de birbirimizi neden bırakı-yoruz?... S o n olduğu için değil mi?... S o n' lara karşı gelmek kudretine sahip olamadığımız için değil mi?..."

Gülşen de sustu işte.. Herkes sustu, herşey sustu. Sıralar, tahtalar, duvarlar... Bize sükûtların en acısını tattıran duvardaki takvim bile...

Hergün bir yaprağını kopardığımız için o da artık bize kızmıyacak. Günlerce, haftalarca hep aynı tarihi gösterecek: 31 Mayıs, Cuma.

*

Sekiz ay...

En kutsal çabalarla, en mutlu anılarla, en doyum-

suz heyecanlarla dolu sekiz ay!.. Ne çabuk geçti?... Birbirimizi yeni yeni tanımıştık.. hocalarımıza yeni yeni alışmıştık.. Alışkanlıkların sevgileşmeye başladığı sırada masamız yarım kaldı!..

Islak gözbebeklerimizi ayların, haftaların ve mevsimlerin ötesine çeviriyoruz: Gittikçe uzaklaşan, uzaklaştıkça buğulaşan, renk renk, duman duman hayâller...

Beynimizden gözkapaklarımıza doğru bir yağmur serpiliyor hafiften.. Tıpkı Âşîyan yollarında saçlarımızı ıslatan bir yağmur.. Bu yağmur bulutunun arasından önce bir cetvel uzanıyor bize doğru, sonra çok iyi tanıdığımız bir el.. Ve Müdür Bey kaşlarını çatıyor!.. Ötelerden, çok ötelerden çatıyor kaşlarını!.. Sonra Suat Hanım geçiyor bembeyaz sabah bulutlarının arasından... Hâkim bakışları ile bizi gözlerinin etkisi altına alıyor.. Ve işte tatlı gülüşü ile Kat Muavinimiz Saadet Hanım... Ve ötekiler... Fizikçimiz, kimyacımız, Tarihçimiz... Alıştığımız ve sevdiğimiz kadronun hepsi!..

Mambolar.. Sambalar... Çaçâ'lar, twistler... Tah-ta sıralara karaladığımız cebir denklemleri.. Duvarlarımızı süslediğimiz renkli resimler.. Okuldan değil öğrenci, kuş bile uçurtmayan çakır gözlü, gri saçlı kapıcıımız.. Gölgesinde ders çalıştığımız çınar ağaçları... Laboratuvarlarımız, koridorlarımız, kooperatifimiz... Gezilerimizin ilk durak yeri Eminönü.. Rumeli Hüsarı'nın burçlarından Âşîyana uzanan bahar yağmurları... Bursalar, Yalovalar, Uludağlar, Çamlıcalar, Küçüksular...

Allahâısmarladık mutlu günler!.. Elvedâ kutsal yuvamız, sevgili sınıfımız, canımızın bir parçası olan 4/D, elvedâ!.. Yaramaz Tülây, konuşkan Bilge, afacan Müjde elvedâ!.. Aylâ'lar, Leylâ'lar, Sevimler, Serpiller, Emeller, Merâller, Günizler, Yıldızlar!.. Ayşeler, Fatmalar, Emineler!.. Cahideler, Cavidanlar, Seniha-lar!.. Fügenler, İffetler, Ziyetler!.. Şennurlar, Şengüller,

Mehnurlar!.. Oyalar, Günaylar, Gülşenler!... Nevzatlar, Perizatlar, Nurhanlar!.. Rezzanlar, Lerzanlar, Inciler!.. Aytenler, Nurtenler, Bilgiler!.. Âsumanlar, Ersinler, Ârifeler!.. Beyhanlar, Sevtaplar, Sumrular!.. Bernâlar, Semâlar, Nefiseler!.. Haseneler. Hanifeler, Mukadderler!.. Reyhanlar, Müjgânlar, Şükranlar!.. Sevililer, Yaşarlar, Niymetler!. Gülaylar, Ülküler, Melekler!.. Nuranlar, Ayseller, Enginler, Sevgiler!...

Hepiniz, hepimize elvedâ!..

V E D Â G E Z İ S İ

— Fatma, sen o adama kaç lira verdin?

— Altı lira verdim, iki bilet verdi; bir lira da iade etti!

— Yanlış... Kandırmışlar seni!.. Dur bakiim, ayol sen ekspres bileti almışsın, koş. çabuk değiştiriver onları!..

— Boş ver.. Utanırım.. Hem sen Âsumana söyle de benim matarayı öyle sallamasın çingırak gibi!..

— Ayfer nerde, Ayfer?..

— Büfenin önünde Hocam, yengesini bekliyor!.. Safurânım da orda!..

— Emel, biletini aldın mı?

— Sevil nerde çocuklar?... Bu kalabalıkta ayrılmayın birbirinizden kaybolursunuz?...

— Cici ile Inciye söyleyin kuyruğa çabuk girsinler, vapur nerdeyse kalkacak!..

— Bu kalabalıkta da bilet alınmaz ki şekerim,

binelim de içerde kessinler!..

— Mjdeyle Tülây gelmediler değil mi?...

— Kambarsiz de düğün olur ne yapalım!..

— Ayl yrsene biraz, ne kadar yaklaşsak krdır!.. Baksana şu kalabalığa!..

— Kimyacı nasıl gelecek buraya kadar, iğne atsan yere düşmez!..

Bu sesler, bu herbiri sekiz aylık bir alışkanlıkla kulaklarımızda en tatlı müzik nağmeleri gibi çınlayan sesler, bizim 4/D lilerin sesleriydi. Ama bu sefer sınıfımızda değildik artık.. Evvelki günkü acı gözyaşlarımızı yumuşak bir teselli süngeri çekmek için Büyük-adaya bir ved gezisi düzenlemiştik. Toplu olarak son defa beraberliğimizin tadını ıkaracaktık.

Binbir güçlükle biletlerimizi aldık. Vapurun hareketine beş on saniye kala yanımızda Ayfer Abla, şemsi Bey ve Safurânım olduğu halde güvertede toplanmıştik.

Okul formlarımız artık evlerimizdeki askılarda kalmıştı. Bütün bir yaz boyunca da orada kalacaklardı. Hepimizin içinde ayrılıkla mutluluğun karışımı bir hüzün vardı.

Fakat herşeye rağmen okulun kapandığı evvelki güne nazaran çok neş'eliydik. O günkü gzyaşlarımızdan, boğazlarımızda düğümlenen hıķırıklardan eser kalmamıştı.

Yüzümüzü okşayarak geçen bir rüzgâr esiyordu güvertede. Serin, tatlı bir yaz rüzgârı...

Leylâ, denizin köpükleri:ne dalmış bulunan Gülşene sokulmuş:

— Cici!.. diyordu. Dolmaları getirdin mi?... Ama siz, Inci, Ayşe, Serpil, Emine yiyeceksiniz onları, değil mi?...

Bir başka ses:

— Şu yumurtalara da bak!.. diye söyleniyordu. Kim kaynatmış bunu böyle?... Sarıları şimdiden akmaya başladı!..

Kızların, vapur kaptanına bir hediyeleri vardı: 1 kiloluk bir hamsi paketi. Gülşenle Esperanza 4/D lile-
rin küçük hediyesini sunmak üzere Kaptan Köşküne çıktılar.

Sumru'nun mandolini yine yanındaydı. Tabii sevgili Kimyacımız biraz sonra herzamanki gibi "Kara Tren"i isteyecekti.

Kınalı, Heybeli derken bir de baktık ki Büyükadaya gelmişiz. Küpeşte demirlerine dayanan küçük bir 4/D li grubu, hafiften bir Ada şarkısı mırıldanmaya başlamıştı:

*Adadaki o şen günler
Hcni nerde o yeminler?
Gözüm yolda seni bekler,
Hep sözlerin yalan imiş!..*

Beşer kişilik guplar halinde bindiğimiz payton'lar, at nallarının ruh okşayıcı şakırtısı içinde bizi Âşıklar Yolu'nun alt tarafındaki çamlıklara bıraktığı zaman öğleye bir saat vardı.

Çamların arasından gökyüzünün açık mâvisi ile denizin koyu mâvisi bize gülümsüyordu. Bize gülümsiyen yalnız bu çiftte mâviler değildi. Dersyılı sonunun bütün yıpratıcı acılarına rağmen birliğini kaybedip kendi kabuğuna çekilmiyen bütün 4/D liler çamların romantik gölgelerinde, ağaçların koyu yeşilliğinde, çimenler arasından başını kaldırmış yaz çiçeklerinin rengârenk cümbüşünde ayrı bir gülümseyiş, ayrı bir huzur kaynağı buluyorlardı.

Ayfer Abla Korosu, "Tren gelir hoş gelir" diye bir türküye henüz başlamıştı ki Safurânımın sesi duyuldu:

— Kara Treni söyleyin, Kara Treni!..

— Bu da tren, o da tren!.. Karası beyazı olur mu bunun?

— Elbette olur cehenneme gidesiceler, siz Kara Treni söyleyin!..

Âşıklar Gazinosu'na girdiğimiz zaman oranın sahipleri önce kalabalığımızı görüp sevindiler; ama kollarımızdaki yemek sepetlerini, kucaklarımızdaki paketleri görünce yüzlerindeki sevinç b'rdan kayboluverdi.

Kalabalığımızla koskoca pazar günü adamcağızın kazancına mâni olmamak için gazinodan çıkıp gerektiği zaman su temin edebilmek için civardaki çamlıkların altına 4/D karargâhını kuruverdik.

SOSYETİK EŞEKLER

Gülşen'in eşiği siyahtı. Aylâ'nınki gri. Hasene'ninki paslanmış demir rengindeydi.

Şemsi Bey'in eşiği "Âşıklar Yolu"nın virajlarına doğru dörtnala koşarken, Safurânımın eşiği - safkan eşek olmasına rağmen - yerinden kıpırdamıyordu.

Her 4/D linin altında bir eşek vardı. Yularları püsküllü, dizginleri nakışlı, eğerli, üzengili, süslü - püslü eşeklerdi bunlar. Gülşen'in deyiimiyle "Sosyetik Eşekler"di hepsi.

Sosyetik olmalarına, eşek olmalarına rağmen yine de sevimliydi. Kinleri, ihtirasları, kıskançlıkları, dedikoduculukları yoktu onların. Birbirlerini ısırmıyor, bir-

birlerine tekme savurmaktan haz duymuyor, dizginlerini boyunlarına atıp başıboş bıraksanız bile kimseye zarar vermiyorlardı.

Kimimiz sopa ile, kimimiz dizginlerin sapı ile - ancak insanlara mahsus bir gaddarlık'la - onları hızlı yürümeye zorluyor, kimimiz de ayakkaplarımızın ve üzengilerin bütün gücü ile karınlarını tekmeliyorduk. Ama ses çıkarmıyorlardı eşekler. Kızıyorlar, bağırp, çağırıp feryad etmiyorlar; sopamıza sopa ile, tekme-mize tekme ile karşılık vermiyorlardı.

Onlar nihayet birer eşektiler; insan gibi hareket etmeyi nerden bileceklerdi?..

Eşeklerin en sosyetik olanı galiba Aylâ'ya düşmüştü. Çok kaprisliydi. Sanki adım atmaya nazlanıyordu.

Aylâ, üzengideki topuklarıyla nekadark tekme savurduysa cımadı. Sınıfın renkli tebeşirlerine benzemi-yordu eşeğin karnı.

Arkadaşlardan biri eşeğini Şemsi Beyin eşeğine yaklaştırarak:

— Hocam!.. dedi. Aylâ'nın eşeği yürümüyor, ne yapsak acaba?

Edebiyatçı, güldü:

— Arabanın dilinden şoförü anlar!.. dedi. Belki kontak anahtarını kapatmışlardır. Eşekçiye söyleyin de gazlasın!..

Bu sefer Aylâ'nın suvari arkadaşları eşekçiye yalvarmaya başladılar:

— Amca, söyle de şuna yürüyüversin biraz!..

Bir sopa darbesiyle kontak anahtarını açan eşekçi, dörtmala koşan hayvanının arkasından baka kalmıştı. Aylâ uçuyordu!.. Uçtu uçtu uçtu, tam Âşıklar Gazinosu'nun önünde - hızını alamamış olacak ki - bu sefer de eşeğin üzerinden uçuverdi.

Kahkahalar ve geçmiş olsun cümleleri birbirine karışıyordu. 4/D nin afacan suvarisi hiçbir şey olmamış gibi soğukkanlılıkla yuvarlandığı tozların içinde doğruldu, ellerini silkeledi ve tekrar eşeğine bindi.

Leylâ'nın eşeği de çok hızlıydı. İkide bir vites değiştiriyor, kafiledeki öteki eşekleri geçip gidiyordu. Bu arada Safurânımın eşeği ile Leylânın eşeği tosladılar. Herikisinin de suvarisi fren yapmakta, dizginleri çekmekte gecikmişlerdi.

Gülşen, hayatında ilk defa biniyordu bu canlı kaddillaklara. Eğer topuklarını üzengiye koymasaydı 1.75 e yaklaşan boyu ile sevgili Cicimizin ayakları neredeyse yere değecekti! İlk defa suvariliği denemeye başladığı dizginleri tutuşundan belliydi. Eşek de suvarisinin acemiliğini herhalde anlamıştı, dümdüz asfalt dururken Gülşeni hep çamlıklara doğru götürüyordu.

Eşeklerle yapılan geziden çok memnun olan bâzı arkadaşlarımız, turları bittiği zaman üzölmüşlerdi. Hayvan sahiplerine yaklaşarak:

— Küçük tur çabuk bitiyor, dediler, saat hesabı kiraya vermez misiniz?

Eşekçi;

— Niçin vermiyelim, dedi, saati 6 lira, isterseniz akşama kadar da binebilirsiniz?..

Fiat pahalı gelmişti bizimkilere. Yine Şemsi Beye koştular.

— Hccam!.. dediler. Eşekçiye söyleyin de bize biraz tenzilât yapsın, saatine 6 lira istiyor!..

— Bütün eşeklerin mi saatine 6 lira istiyor?

— Hayır, bir eşeğin saati 6 lira!..

Şemsi Bey, eşekçiği yanına çağırdı:

— Eşeğin saati altı liraymış, öyle mi? dedi.

— Evet beyim, altı liradır bir saati!..

— Kim biçti bu fiatı eşeklere? Altı lira olur mu

hiç?

— Neden olmasın beyim? Bu hayvanın yemesi var, içmesi var, bir sürü mesarifi var!.. Hükûmetin tarifesi öyle; saati 6 liradır!..

Hocamız, acı bir kahkaha savurdu:

— Yâhû!.. dedi. Ne iyi şeymiş eşeklik!.. Koskoca Üniversiteyi bitiren öğretmenlerin saatine 5 lira fiat biçen hükûmet, demek sizin eşeklerin saatini 6 lira olarak tesbit etmiş!..

Ve - herhalde yanibaşında otlamakta olan kafide kulaklı hayvancağıza duyduğu saygı hissinden olacak - ceketinin düğmelerini ilikledikten sonra gözlerini bize çevirerek ilâve etti:

— Hükûmetin hikmetine akıl ermez!.. Bırakın da hayvanlar çamların gölgesinde, altı liralарınız da çantalarınızın içinde dirlensinler biraz!..

KİMYACININ KEMENDİ

İpin bir ucunda Kimyacıımız, bir ucunda da mümes-silimiz vardı. En başta Ayfer Abla, sekiz - on kişilik bir grup ip atlıyorduk.

O sırada bisikletli bir delikanlı bizim ipin üzerinden geçmeye heveslendi. Kimya Hocamız kızmıştı. İpi öyle bir ustalıkla çevirdi ki, bisikleti genç boynuna takılan kementle soluğu yerde aldı.

Hiç yoktan küçük bir tartışma başlamıştı. Bisikletten düşen delikanlı Kimya öğretmenimize kendisini ne

hakla düşürdüğünü soruyordu. Amma da saçma bir soruydu!.. Safurânım dı bu, değil bisikletliyi kafası kızarsa pâdişahı bile tahtından indirirdi!!! Üstelik kabahat Kimyacımızın değeri ki!.. O, gelip ipimize takılmak istemişti.

Durumu uzaktaki çamların altından izliyen Edebiyatçının ve diğer arkadaşlarımızın yanımıza gelmesiyle olay büyümeden kapandı.

Artık "Âşıklar Yolu"nın tadı kalmamıştı. Bisikletli "delikanlılar" saati altı liraya kiralanan "durgunkanlılar" kadar vakarlı ve anlayışlı değildiler.

Mor gölgeliklerin taht kurduğu yeşil yamaçlardan bir neş'e ve heyecan seli halinde akarak Yörük Ali plâjının üst tarafındaki çamlıklara geçtik.

Bu gezide bize katılmak zahmetinde bulunan bir de aziz misafirimiz vardı: Ayfer Ablamızın akrabası olan genç ve şirin bir hanım.

Çamların altındaki yeni karargâhımızda misafirimiz bize o güzel ve tatlı sesiyle şiirler okudu: Nedîm'in, Yahya Kemal'in, Ahmet Haşimin seslerini duyduk mısırâ mısırâ...

" ADA SAHİLLERİNDE BEKLİYORUZ !. "

Gün batımı yakındı.

Büyükada iskelesinin iki yanındaki sahil gazinoları hıncahınc doluydu. Yörükali ile iskele arasındaki uzun yolu yürüyerek gelen 4/D kafilesi, yorgun ve

susuzdu.

Masaları birleştirerek oğul arıları gibi salkım salkım yığılıverdik sahile.

Bugulu şişeler içinde bğ gibi sular, renkli külâh-lara doldurulmuş tepeleme dondurmalar göz açıp kapayıncaya kadar eriyip gidiyordu dudaklarımızda.

İşte bugün de bitmişti!.. Ders ve not kaygusundan uzak, kendi kendimizi yaşamanın dinlendirici sevinci içinde mutlu, bir gün daha bitmişti.

Hepimizin yüzünde garipsi garipsi gölgeler dolaşı-yordu. Gönümüz, bir - iki saat sonra başlıyacak olan yeni bir ayrılığın tâze acılarıyla dolup taşarken kafamız derslerin ve karne notlarının istilâsına uğramıştı.

Meral Altınok, "Aynı noktaya etki yapan ikiden fazla kuvvetin bileşkesi"yle sarsılıyordu: Fizik. Geom-etrî, Biyoloji!.. Bu bileşkenin acısını "Poligonu" me-toduyla bile bulamazlardı!.. Öylesine karışık, öylesine çok yönlüydü.

Birkaç saat evvel çamlıklarda eşek koşturan Leylâ şimdi de ihtimallerin peşinde dörtmala hayâl koşturu-yordu. Fizikçi ağızyla "aynı yönlü paralel kuvvetlerin etkisi" altındaydı.

Safurânım, dilindeki dondurmayı bitirdikten sonra:

— Ne oldu yine? dedi. Hepinizi bir durgunluk bastı!..

Ayfer Abla:

— Üzölüyorlar herhalde!.. dedi. Gezileri bittiğı için!..

Üzöldüğümüz doğruydı. Gezimizin bitmesinin de üzüntümüzde elbette büyük bir payı vardı. Ama kesin akşam sularında tutuşan nar çiçeğı ışıkları yudum yudum ruhuna içirdiğı şu güzel Ada saatinde yüzleri-miz' gölgeleyen hüznün daha başka sebeplerden ileri geliyordu.

“— Şiddetleri eşit, doğrultuları paralel, fakat yönleri ters olan iki kuvvetin bileşkesi sıfırdır!..” diye mırıldandı arkadaşlarından biri.

— Bunları Nahide Hanıma söyleseydin ya!.. diye lafa karıştı bir başkası.

Sumru'nun yüzünden bir akşam bulutu geldi, geçti. Neclâ Hanımı görür gibi oldu bulutların arcsında. Arkasından bir sürü şekiller, çizgiler, sesler gürültüler: Vejetatif sinir sistemleri.. Beyin küresindeki ruhsal merkezler... Karayosunlar.. Sümüksü mantarlar... Arşimet terazisinin bir gözüne oturmuş eşkenar açılı üçgenler, öteki gözünde karbüratörler, Diesel motorları, higrometreler...

Bir ateş bastı Sumru'yu. Yalnız Sumruyu mu? Kafatası aynı kaygılarla dolu bütün arkadaşları bir ateş bastı. Boncuk boncuk terler dökmiye başladılar.

Bizi İstanbula götürecek olan vapurun iskeleye yanaşması hepimizi daldığımız âlemin dışına, bilet gişesine doğru sürüklemeye başladı.

Üzüntülerimizin ısı derecesini düşüren tek tesellimiz, kötü ihtimallerin arkasına saklanmış olan ıslıl ıslıl umutlarımızdı: Başarı umudu, sevinme umudu, yeniden birbirimizi görme ve kavuşma umudu!..

TĂȚIL NOTLARI

Can çekişen ışıklarıyla ihtiyar geceleri
çocuk gündüzlere bağlayan saatler boyunca
senden uzak kaldım sevgili ülkem!.. Sevgili
sınıfım benim!..

Bahçedeki çiçeklerin her biri şimdi baş-
ka başka iklimlerde.. Cânım sınıfım, bahar
kokulum, tebeşir boyalım, bana ilk sunulan
kültür buketim!.. Senin özleminle yeniden
çocuklaşan kalbim, her gün bir damla su bek-
liyor senden!..

Bahar Ülkem!.. Sevgili yuvam benim!..
Anılarımda sen, hayallerimde sen, kitapla-
rımda sen, her yerde sen!.. Sendenim, seninle
yim! Haftalar var ki seni koklamadım, seni
düymedim, seni yaşamadım!.. Tâtilin aramıza
gerdiği saydam tülün bığulu aydınlığı içinde
aradım seni!..

Gülşen Bican

“ BİR TATLI HUZUR ALMAYA GELDİK KALAMIŞTAN !.. ”

Ne çok özlemiştik okulumuzu, sınıfımızı. arkadaşlarımızı hocalarımızı!..

4/D nin birlik ve samimiyet havasını yitirmemek ve çok özlediğimiz o havayı okulun kapalı olduğu aylarda bile bir nefes olsun teneffüs edebilmek için 7 Temmuz günü bir gezi düzenlemiştik.

Birçok hocalarımız ve arkadaşlarımız tâtîl dolayısıyla İstanbulu terktettiklerinden bu geziye katılacakların miktarı evvelkiler kadar çok olmayacaktı.

Nitekim 7 Temmuz sabahı yine Eminönü meydanında buluştuğumuz zaman 4/D lilerin önemli bir kısmı eksikti.

Gelenlerin varlığında gelemiyenleri de buluyorduk. Lâcivert beyaz okul formalarının yerine rengârenk yaz elbiseleri vardı hepsinin omuzlarında. Ama sesleri, konuşmaları, gülüşmeleri ve özlemleri 4/D kokuyordu tüm. Bu havada okulumuzu, sınıfımızı buluyorduk. Hocalarımızı, Müdürümüzü, muavinlerimizi, tebeşirlerimizi, lâboratuvarlarımızı, kara tahtamızı ve sıralarımızı buluyorduk!..

Cici, pastel eflâtun rengi elbisesi içinde her zamanki gibi güleç ve sevimliydi. Âsuman, göğsü beyaz dantelli mavi bir piknik kıyafetine bürünmüştü. Sevil, baştan aşağı bembeyazdı. Ayaklarında yüksek topuklu çabucuklar, boynunda zincir kolyesi vardı. İkiz kardeşler (Rezzan ve Lerzan Aydın'lar) yeşil - beyaz yollu elbise-

leri ve turuncu fiyonglu hasır şapkalarıyla yine bir elmanın aynı boyda iki dilimi gibiydiler.

Uçuk penbe poplinden elbisesiyle Leylâ, kırmızı - yeşil maviler içine gömülmüş olan Sevim'e hararetli hararetli birşeyler anlatıyordu. Hasene, kırmızı - siyah karışımı kareli elbisesini giymişti. Yaramazlık şirketinin en büyük hisse sahiplerinden Aylâ Uzel, pastel yazlığının üstüne süt mâvisi süeterini almıştı. Uzel'in kıdemli sıra ve gürültü arkadaşı Emel, beyaz bir pantolon giymiş, omuzlarına da lâcivert bir süeter geçirmişti. Perizat ve Nevzat Diyarbakırlı kardeşler aynı örnek giyinmişlerdi: Yakası, açık yeşil biyeli yollu bir yazlık. Serpil, mâvi üstüne beyaz puvanlı ipek buluzu ve lâcivert eteği ile tatlı bir renk armonisi yaratıyordu. Şükran, enine desenli eteğinin üstüne mâvi bir süeter almıştı.

Sınıfta hep okul forması içindeki tiplerine alıştığımız arkadaşlarımız, şimdi ayrı ayrı beldelerden gelmiş birer sevimli turisti andırıyorlardı.

İkizler:

— Cici ne olursun, diyorlardı, denizli bir yer olsun gideceğimiz yer!..

Hocalarımız bütün arkadaşların fikirlerini aldıktan sonra karar verdiler; istikamet: Fenerbahçe ve Kalamış!..

Hemen bir motora dolduk. Ver elini Kadıköy!..

Ayfer Abla'nın şakacılığı yine üstündeydi. Gözlerini Haseneye çevirdi:

— Hasene!.. dedi. Motoru iyi idare edemiyorlar, dümene sen geçsene!

Hasene, dimdik ayakta duruyor, etrafı seyrediyordu.

— Hayır Hocam, dedi. Ben dümene geçersen arkadaşlardan uzak kalırım!.. Sonra da gezi hakkında

hiçbir şey yazamam!..

Ayfer Abla gülüyordu:

— Amaaaaaaan Hasene, dedi, bu Şemsi Bey de hepinizi yazar yapıp çıkaracak!..

Haftaların biriktirdiği özlemler bâzan tatlı şakaların, bâzan sevimli şitemlerin ve serzenişlerin gölgesinde eriyip gidiyordu.

Motor faslı Kadıköyde bitti. Bu sefer tramvaya dolduk. Birbirimizle konuşacak ne kadar çok şeyimiz vardı. Sohbet etmekten çevremizdeki zarif köşkleri, bahçeleri göremiyorduk âdeta.

Fenerbahçe sahil boyunca uzayan kocaman ağaçların gölgeleri erkenciler tarafından tutulmuştu. Biz, biraz daha gerideki ağaçların altındaki çimenlere yerleştik.

Öğle yaklaşmıştı. Âsuman elindeki meyveleri Gülşene gösterip:

— Nasıl oldu da acıkmıyorsun Cici? diye soruyordu. Biraz almaz mısın?..

Aramızda bir de Ankaralı misafirimiz vardı. İngilizce öğretmeni Ayfer Ablamızın kuzeni Ayşen!

Yerimizi bâzı arkadaşlar denize uzak bulmuşlardı. Halbuki deniz en çok elli metre ötemizden bembeyaz yelkenlileri, renk renk kotraları ve dalgalı çırpınılarıyla gözlerimize gülümsüyordu.

Daha güzel bir yer aramak için Ayşenle Gülşen Edebiyatçımızı da yanlarına alarak keşif dolaşmasına çıktılar.

Hasenenin seyyar bir satıcıdan aldığı topla biraz voleybol oynamaya çalışanlar çok geçmeden topu patlattılar. Bu sırada keşif kolu dönmüştü.

Şemsi Bey:

— Bulduk, dedi, eğer beğenirseniz dört oda bir salon denizle kucak kucağa yeni, bir ikametgâh bul-

duk sizin için!..

Ve eliyle biraz ilerdeki ağaçları gösterdi.

Bir anda taşınıverdiğimiz yeni piknik sahamız, gerçekten tam denizin kıyısıydı. Büyük ağaçların gölgelerine sığınmış âileler vardı yan tarafta. Sağ taraf biraz sıkıştırsak hepimizi alabilecekti.

Saatler ne de çabuk geçmiş, öğle olmuştu. Arkadaşlar sofralarını açmışlar, yemek hazırlığına başlamışlardı. Kuru köfteler, zeytinyağlı dolmalar, börekler, söğüşler kaplarından çıkarıldı. Salatalar yapılmaya, meyveler soyulmaya başlandı. Civardaki köfteciden ve diğer satıcılardan sağlanan ek yiyecekler ve ayranlar evlerden gelenlere katıldı.

Hiç doymayacakmış gibi iştiha ile sofraya oturanlar birkaç saat sonra ekmeklerinin ve yemeklerinin büyük bir kısmını bu ağaçların gölgesine bırakıp gideceklerini hatırlarına bile getirmiyorlardı.

Yemekten sonra susuzluk başladı. İzmirde olduğu için gezimize katılamayan Kimyacının kulaklarını çınlattık o sırada.

— O olsaydı şimdi deniz suyundaki tuzu ayırır size sa: H2O emin ederdi!.. diyorduk kendi kendimize.

Bazı arkadaşlar da:

— Ne zaman kalkacağız Hocam?... Sandala ne zaman bineceğiz Hocam? diye sabırsızlanıyorlardı.

Bir süre istirahatten sonra Şemsi Bey:

— Hazırlanın, kalkıyoruz!.. dedi.

Bu satırları yazarken Fenerbahçe — Kadıköy tramvay biletçisine borçlu olduğumuzu hatırlamaktan kendimizi alamıyoruz. Bilet kesmekte çok aheste davrandığı için Kalamış durağında indiğimiz zaman ancak birkaç kişi bilet alabilmişti. Arabayı fazla bekletmek için ona bir avuç bozuk para uzatıp:

— Yolumuz buraya kadar, ne yapalım? dedik.

Hakkını helâl et!

Ve asırlık çınarların gölgelerinden grup halinde yürüyerek sahildeki bir çay bahçesine doluverdik.

Kalamış koyu iğne atsanız yere düşmez sözüne tıpatıp uyacak kadar sandal ve kayıklarla doluydu.

Masa örtüleri ayrı ayrı renkteydi, ama üzerimizi kaplayan turuncu tente, masalara da yüzlerimize de portakalımsı gölgeler düşürüyordu.

Sanki Kerbelâdan gelmiştik. Buğulu şişeler içinde buz gibi sular, gazozlar, dondurmalar, şuruplar masaya konmasıyla beraber yok oluyordu.

SON HÂTIRA

Kalamış koyundaki iki büyük sandal 4/D lilerle doluydu biraz sonra. Ötekiler de turuncu tentenin gölgelediği masalarda dondurmalarını yiyor ve sandal sıralarını bekliyorlardı.

Birinci sandalın kaptanı Edebiyatçı, öteki sandalın kaptanı ise İngilizceciydi.

Hasene, Ayfer Ablanın kürek çektiği ikinci sandalın tarassut yerinde oturuyor, sarışın kaptanına yön veriyordu.

Denizde büyük bir trafik tıkanıklığı olduğundan mı, yoksa sarışın kaptanın heyecanından mı çok geçmeden Ayfer Ablaların sandalı sol taraftaki kayalıklara bindiriverdi.

Etraftan:

— Çabalama kaptan gidemezsin!..

Sesleri geliyor, bir taraftan Gülşen, kayalıklara

oturan sandalın içinde sarışın kaptanlarına yardıma çalışıyorlardı.

Şemsi Bey, öteki sandalın kayalar içindeki perişan halini görür görmez küreklere aşıldı. Fakat sandal kalabalık ve ağır olduğu için ötekilere çok güçlüklerle yavaşabiliyordu.

İkinci sandaldan birinciye ipler atıldı. Ayfer Ablaların talihsiz gemisi (!) yedeğe alındı ve açıklara doğru çekildikten sonra bırakıldı.

Bu arada Ayşen - yedek kaptanlık yapması için - Şemsi Beyin sandalından Ayfer Ablaninkine, Gülşen de Ayfer Ablanın sandalından Şemsi Beyin grubuna geçmek suretiyle trampa oldular.

Bir grup iniyor, yerine yeni bir grup geçiyordu. Bir saat aralıksız devam eden sandal gezisi bittiği zaman hocalarımız kürek çekmekten yorulmuşlardı.

Öğlenin kavurucu sıcağı çoktan geçmiş, akşamüstünün 'serin rüzgârları Kalamış sahillerini okşamaya başlamıştı.

Turuncu tentenin altındaki renkli masalar tâtilden bir gün çalan 4/D lilerin cıvıltısıyla dolup taşıyordu.

O esnada bir Çingene kadın görüldü ortalıkta. Bâzı arkadaşlar 25 kuruşa fal baktırmaya başladılar. Müşterilerini pek hevesli gören kadın, etrafımızdan ayrılmıyordu. Bir aralık Şemsi Beylerin masasına yaklaştı:

— A be bre efendi, dedi, falına bakayım!..

Şemsi Bey:

— Otur!.. dedi.

Kadın yere oturmak istedi.

— Hayır, sandalyeye otur!.. Şöyle karşıma geç!..

Kadın hocamızın söylediklerini aynen yaptı.

— Uzat elini!..

Çingene kadın elini Şemsi Beye doğru uzattı.

— Adın ne senin?

— Kara Fatma!

Şemsi Bey, Kara Fatmanın kara elini avucunun içine alarak başladı konuşmaya:

— A be bre Kara Fatma!.. Çerez merez kengeroz, kakkaroz, mangez oskeronos toskiros!.. Ben bakayım falına, Allah baksın halına!.. Yüreğin açılmış, kalbin ferahlamış!.. Karganın ağzında biber, güvercinin ağzında haber var!.. Üç vakte kadar üç haber alacaksınız!.. Yüzünden severler, arkandan söverler!.. Sevenin var olsun, sövenin kör olsun inşallah!.. Sen de inşallah de Kara Fatma!..

— İnşallah!..

— A be bre Kara Fatma!.. Bereketli aşın, efkârı başın var!.. Yüzünden ekmeğini yerler, arkandan kuyunu kazarlar!.. Bir ay doğmuş kapının önüne!.. Müjdeli bir haber var.. Koy bakalım göynünden kopan bahşişi de söyleyim sana o müjdeli haberi!..

}

B i r i n c i B ö l ü m ü n S o n u

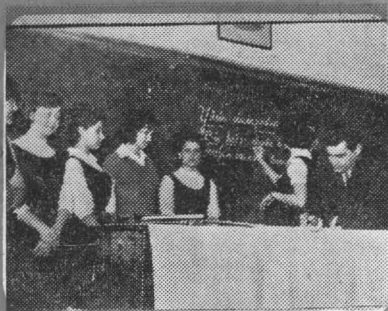
**Yıttık en mutlu günlerimizi
Herşey beş - on parça resimde kaldı!**

Åşıyan Yollarında

Yağmur Sonrası...

4/D den gölgeler...

İşte geldik, gidiyoruz; şen olası Bursa şehri!...

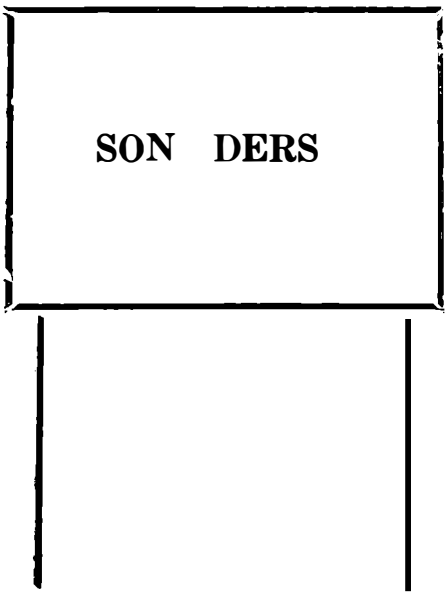

Gezilerimizin üçgeni:
İngilizceci Ayfer Ersan, Edebiyatçı
Şemsi Belli, Kimyacı Safure Dağlar

Son gün, Son saatl....

İKİNCİ BÖLÜM

SON DERS

I

Son dersin son dönemecinde, size, aşktan daha üstün sevgilerden söz açmak istiyorum...

Ne yazık ki, koskoca bir kitabı küçük bir noktanın; sınırsız bir evreni bir damla gözyaşının içine sığdırabilmek gücüne sahip değilim.

Nekadar zorlasanız akrep ve yelkovanı durduramayacaksınız. Şu anda göğsünüzde çırpınan yüreklerinizi, gözlerinizden taşan yaşları durduramadığınız gibi..

.
Ceyhun adında bir öğretmen tanır mısınız?.. Bilir misiniz ıssı bir Anadolu köyünde öğrencilerine ve mesleğine sevgiler üstü bir sevgi ile bağlanan bu genç adamı?...

Vekilinden milletvekiline, müsteşarından genel müdürüne kadar koskoca toplum içinde Öğretmen Ceyhun'un adını duyan kaç kişi gösterebilirsiniz?...

Hiç kimse tanımaz onu; bir avuç öğrencisinden bir avuç köylüsünden başka!.. Çünkü.. Evet çünkü; öğretmenlik şöhretten, servetten, bütün insanların peşinden koştuğu her türlü debdebe ve ihtişamdan uzak tek meslektir de onun için!..

Kadife kutular içinde madalya koleksiyonları yapan nice kahramanlar, nice nice başarı sahipleri vardır. Ama onların ruh hamuruna şekil veren, onların en

büyük başarılarında en büyük payı olan herhangi bir öğretmenin göğsünü bir madalyanın süslediğini gördünüz mü?..

Mesleğini ve ilmini meydan kürsülerinde bangır bangır haykıran, her girdiği toplulukta avuçlar morarınca kadar alkışlanan, adına heykeller dikilip nutuklar çekilen tek öğretmen hatırlayabiliyor musunuz?..

Hayır, değil mi?.. Çünkü:

*Ilmin sesi haykırmaz, ilim şarlatan olmaz
Sessiz de seven yoksa, vatan hiç vatan olmaz!*

Sessiz sevgi... Öğretmenin bütün yaratma ve yaşatma gücünün sırrı işte burada. Önce mesleğine, sonra öğrencilerine karşı duyduğu o asil, o karşılıksız, o müstesnâ ve sessiz sevgi... İşte benim sözkonusu ettiğim sevgiler üstü sevgi, aşktan daha üstün olan sevgi budur!..

Köy Öğretmeni Ceyhun'un, canından ve kanından kopmuş bir parça kadar sevdiği küçük öğrencilerine son nefesinde seslenişini gelin hep beraber okuyalım:

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum
Bütün çiçeklerini getirin buraya
Öğrencilerimi getirin
Kaya diplerinde açmış çiğdemlere benzer
Bütün köy çocuklarını getirin buraya.
Son dersimi vereceğim onlara
Son şarkımı söyleyeceğim.
Getirin, getirin
Ve sonra öleceğim!..*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Kır ve dağ çiçekleri istiyorum.*

Kaderleri bana benziyen:

Yalnızlıkta açarlar

Kimse bilmez onları:

Geniş ovalarda kaybolur kokuları ,

Yurdumun sevgili ve adsız çiçekleri

Hepinizi hepinizi istiyorum, gelin görün beni

Toprağı nasıl örterseniz öylece örtün beni

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum

Afyon ovasında açan haşhaş çiçeklerini

Bacıımın suladığı fesliğinleri

Köy çiçeklerinin hepsini hepsini

Avluların pembe entarili hatmisini

Çobanyastığını, Peygamber çiçeğini de unutmayın

Aman Isparta güllerini de unutmayın

Hepsini hepsini bir anda toplamak istiyorum

Getirin dünyanın bütün çiçeklerini istiyorum.

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum

Ben köy öğretmeniyim, bir bahçıvanım

Ben bir bahçe suluyordum gönlümden

Kimse bilmez, kimse anlamaz dilimden

Ne güller fışkırır çilelerimden

Siz çiçek getirin yalnız; çiçek getirin!..

Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum

Baharda Polatlı kırlarında açan

Güz geldi mi Kop Dağına göçen

Yörükler Yaylasında, Toroslarda eğleşen

Muş ovasından, Ağrı eteğinden

Gücenmesin, bütün yurt bahçelerinden

Çiçek getirin, çiçek getirin örtün beni

Eğün türkülerinin içine gömün beni

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum
Okulun duvarı çöktü, altında kaldım.
Ama ben dünya üstündeydim toprakta
Yaz — kış birşeyler söyleyebilen sonsuz toprakta
Çile çektim yalnız kaldım ama, yaşadım
Bilir bunu bahçeler, kayalar, köyler bilir
Şimdi sustum, örtün beni yatırın buraya
Dünyanın bütün çiçeklerini getirin buraya!...*

Öğretmen Ceyhun'unun son nefesinde öğrencileri-
ne seslenişi, belki şiir san'atı bakımından fazla başarılı
değil; fakat ona bu satırları yazdıran ruh gücüne,
meslek aşkına hayran olmamak mümkün mü?..

Bu aşk değil miydi, kaburga kemikleri kırıldığı
halde hâlâ at üstünde ordusunda kumanda eden Ata-
türk'ü ayakta tutan?.. Dünya romancılığının babası
Balzac'a, son nefesinde eserlerinin kahramanlarını sa-
yıklattıran, geçen yılki şiddetli kışta karlar arasında
donup ölen iki gazetecimizi sıcak yuvalarından buz
gibi fırtınaların ortasına iten hep aynı meslek sevgisi
değil midir?...

Kundakdaki çocuğunun ilk gülümseyişi karşısında
bir annenin duyduğu hazzı, elindeki bayrağı düşman-
dan kopardığı yurt parçasına ilk defa diken yaralı
askerin yüreğindeki mutluluğu, geçici aşk sıtmalarının
süreksiz sarhoşlukları ile mukayese etmek mümkün
müdür?..

Yolunuzu ve yaşantılarınızı sevgi üstü sevgiler dol-
dursun, benim aziz ve asil kızlarım!...

II

HAYAT, henüz ilk sayfalarını çevirdiğiniz meraklı bir kitap sizin için... Formalar dolusu sayfalar var parmaklarınızın ötesinde. Umut dolu, heyecan ve heves dolu, mutluluk dolu sayfalar var ötelerde... Her heyecan, her heves, bir kırılış ve darmadağın oluşun çengeline asılı.. Ya mutluluk?.. Ak düşlerin ısıltısıyla aydınlanmış tertemiz yüreklerinizin özlediği, beklediği, kavuşmak için can attığı mutluluk?... O, acılarla, üzüntülerle; sabır, yorgunluk ve didiniş dolu barajlarla çevrili....

Her adım başında bir sıra dikenli tel.. Ellerinizi tırmalamaya, eteklerinizi yırtmaya, dizlerinizi ve gözlerinizi kanatmaya hazır bir sıra dikenli tel..

Her kilometre taşında, en mâsum isteklerinizle süslediğiniz umutlarınızı bir saniyede kırabilecek kadar güçlü olaylar zinciri.. her yol kavşağında başarılarınıza ve mutluluklarınıza paralel uzanan haset, kin, kıskançlık, çekememezlik duygularından dokunmuş koca koca, kaba kaba halatlar...

Ellerinizi kanatmadan bu dikenli telleri atlamanızı, umutlarınızı yitirmeden olaylar zincirinden sıyrılabilmenizi, hızınızı azaltmadan o koca ve kaba halatlardan kurtulmanızı ne çok diliyorum bir bilseniz!...

III

Saadet... ve felâket...

Gerçek anlamını kazanmamış iki kelime sizin sözlüğünüzde.

Bütün sevinciniz ve üzüntünüz, (10) numara ile (0) arasında değişen rakamların biçimine bağlı... Zayıf

olan birkaç dersinizin kurtarılması, sınıf geçmeniz, yeni bir muhit, yeni bir elbise... ve benzeri şeyler.... Mutlu olmanız, sevinmeniz, sevincinizden çağıl çağıl coşmanız için yeter bunlar... Ya da tam aksi: Sınıfta kalmanız, sıfır almanız, dilediğiniz bir gezinti için izin koparamayıp, vitrinde gözbebeklerinize gülümseyen bir kumcu omuzlarınızda taşımak imkânını elde edemeyişiniz... Bu kadarcık ufak - tefek yoksunluklar da henüz büyük acıları tanımamış temiz yürekleriniz için bir istirap... Bir felâket...

Oysaki mutluluk da, acı da, yılların ötesinde sizin için daha başka anlamlar, daha değişik özellikler taşıyacak.

Siz, bugünün mini mini geçici acılarını, yaşlarınızın agrandizatöründe büyütürken bizim içinde bulunduğumuz sarsıcı olayları ve bu olayların üzerimizdeki etkisini düşünemiyecek kadar yağmur bulutlarının ötesinde

IV

Tehlikeli virajların başında yolunuzu bekliyen ne katı gerçekler var, bir bilseniz!..

Toplum sorumluluğu var. Kendilerine kanınızla bağlı olduğunuz çevrenizin, parmağınızda alyansını taşıyacağınız kişinin sorumluluğu var. Ekmek kavgası, hayat kavgası, başarı çabası var yollarınız üstünde...

Kaderinizle savaşacaksınız.. İnsanlarla savaşacaksınız.. Yaşama gücünüze karşı koyan kuvvetlerle savaşacaksınız.. Hislerinizle, iradenizle, kendinizle savaşacaksınız!..

Bütün bu savaşlarınızda başarı, önce kendinizi yenmekle mümkün: Duyuşlarınızın ve isteklerinizin kö-

les.' değil sultânı olduğunuz gün, kalbinizi mantığınızın kontrol sahasına almanın hazzını ve gururunu yanyana duyacaksınız... Yalnız kendinize olan, iradenize olan güven hissiniz artmıyacak; belki ondan da fazla yukardaki güçlerle çarpışma ve onları yenme kuvvetini bulacaksınız varlığınızda...

Tehlikeli virajların başında sizi bekliyen bütün katı gerçekler, işte ozaman yumuşayacak.. eriyecek.. Sorumluluğunu taşıdığınız insanları, çevrenizi ve toplumu huzura yöneltmenin huzurunu duyacaksınız!..

V

Yarın...

Hepiniz yarının hayâleriyle avunuyorsunuz. Yarına hazırlanıyorsunuz yorucu çabalar içinde.

Yarın...

Bir kısmınıza göre: Diploma.. başarı.. ekmek parası.. iyi bir hayat arkadaşı.. yuva.. çocuklar..

Yarın...

Yatalak annenizi kurtarmak.. fakir gecekondunuza su ve elektrik almak.. küçük kardeşinizi okutabilmek.. maddenin ağır ve korkunç baskısından sıyrılabilmek, bâzılarınıza göre...

Ve bâzılarınıza göre yarın: Lüks, ihtişam, araba, köşk, para, göz kamaştırıcı kumaşlar... kolyeler, iğneler, broşlar.. Aşçılar, işçiler, uşaklar...

Yakın yarınların ötesindeki uzak yarınlardan haberiniz yok. Beyaz yaldızlı, yeşil cenâze arabasından.. kumaşların en pahalısı değil en ucuzu, en göz kamaştırıcısı değil en sadesi olan son giyiminizden.. kefen bezinizden haberiniz yok... Tabut, mezâr, toprak, ürpertici ve korku verici kelimeler dizisi bugün için...

Ne madde hırısı.. ne ölüm korkusu... İkisini de bi-

rer çakıl taşı gibi fırlatın kimliğinizin ötesine...

Amacınız sâdece mutluluk olsun!.. Kendiniz için, âileniz için; çevreniz, memleketiniz, milletiniz ve nihayet insanlık için mutluluk!.

Mevkie, şöhrete, lükse, ihtişama, servete özenmeyin, imrenmeyin!.. Yatağına kral olarak girip sabahleyin makinalı tüfek kurşunlarıyla delik deşik edilmiş cesetleri sokaklarda dolaştırılan taç ve taht sahiplerini düşünün!.. Cumhurbaşkanlığı koltuğundan idam sehпасına giden yolun, şöhretle zillet arasındaki mesâfenin, servetle sefalet arasındaki çizginin pek kısa olduğunu hatırlınızdan çıkarmayın!..

Kaderinizi çizmek elinizde değildir; fakat yarınızı ve mutluluğunuzu sağlayan irade direksiyonu parmaklarınızın arasındadır!

VI

Duvarları küf kokan bir gecekonduda oturuyorlardı. Tabanını eski bir kilimin ve köhne bir hasırın kapladığı evleri, bir oda bir de holden ibaretti.

Evin erkeği, civardaki mandıraların birinde ahır süpürmekle kazanıyordu hayatını. Kadın, biri üç diğer beş yaşındaki iki çocuğuyla ve küçücük eviyle meşgul oluyordu akşama kadar.

Kolunda iki ekmek ve bâzan da bir kilo meyveyle dönen babalarını, küçük çocuklar evlerinin teneke kaplı kapısında karşılıyorlardı anneleriyle beraber.

Akşam yemekleri genellikle kışın çay - peynir ekmektî. Yaz aylarında ise çayın yerini kavun, karpuz, salatalık, üzüm alıyor; bâzan da mevsim sebzelerinden yapılmış sıcak yemek sofraya şeref veriyordu.

Ama mutluydular... Hudutsuz istekleri, gerçekleşmesi güç idealleri yoktu. Acı soğanı bile öyle tatlı bir

lezzet ve neşe içinde yiyişleri, sobalarının odalarını ısıtmadığı soğuk günlerde bile kırık camlı pencerelerini sarsan öyle güçlü kahkahaları vardı ki, üzüntü onlara yaklaşmaya cesaret edemezdi..

VII

Duvarları kristâl aplikler, gümüş çerçeveli tablolarla süslü iki katlı bir köşkte oturuyorlardı.

Köşkün her katında büyük bir salon ve kapıları bu salona açılan beşer oda vardı.

Altı kişiydiler: Ellibeşine henüz gelmiş armatör bir koca. Otuzuna henüz varmamış karısı. Evvelki hanımından olan yirmibir yaşındaki oğlu. Aşçısı, bahçıvanı ve hizmetçi vazifesi gören bahçıvanın ortanca kızı...

Mutfaktaki yiyecekler, buz dolabına sığmayan meyve ve sebzeler, birkaç gün geçtikten sonra ya bahçıvanın evine yollanıyor, ya da çöp bidonuna dökülüyordu.

Sofralarında kuş sütünden başka herşey bulunurdu. Köşkün geniş bahçesinin nihayetindeki bahçıvan evi, bir evvelki sayfada söz konusu olan gecekondu-nun yanında saray sayılırdı.

Armatörün ilk karısı beş - on yıl önce ölmüştü. İkinci hanımı ile evlendiği zaman yeni eşinin arzusu üzerine Şişlideki apartmanlarından buraya taşınmış-lardı. Babadan kalma eski ve zarif bir binaydı bu. Köşk bahçesinde kocaman çamlar, çeşitli meyve ağaç-ları, küçük bir havuz, sarmaşık güllerinin tâ tepesine kadar tırmandığı demir kafesli bir kameriye vardı.

Bahçen'in arka cephesinden beş - altı basamaklı beton bir merdivenden doğrudan doğruya denize iniliyordu. Beton merdivenin yan tarafındaki küçük bir iskelede beyaz boyalı bir deniz motorü, köşkün ön kapısındaki garajda 61 modeli bir Opel, gezdirecek insan bekliyordu.

Ama bunlara rağmen bahçıvan ve âilesinden başka köşk sakinlerinin hiçbiri mutlu değildi.

Armatör, otuzuna varmamış olan güzel karısını yirmibir yaşındaki oğlu başta olmak üzere herkesten kıskanıyordu. Gündüz işinde, gece yatağında huzursuzdu. İçini kemiren şüpheler kendisini hem oğlundan, hem de karısından soğutmuştu.

Armatörün genç karısı âile şerefi hususunda pek titiz olan üvey oğlunun kontrol çenberi içinde kimseyle ilgilenmek cesaretini kendisinde bulamıyor, gecelerini takma dişli kocasının yakında prostat ameliyatı olacağını düşünerek istirap içinde geçiriyordu. Evlendiği zaman gözlerini kamaştıran herşey, ayağının ucunda olmasına rağmen kendisini çok yalnız, çok bedbaht hissediyordu.

Yirmibir yaşındaki delikanlı, babasından da üvey annesinden de bedbahttı. Evin içine kim olduklarını bilmediği bir sürü hoppa kadınlar girip çıkıyordu. Üvey annesi ilk sıralarda kendisine hiç de annelik sevgisine benzemiyen bazı yakınlıklar göstermiş, fakat delikanlı buna kayıtsız kalmıştı. Ama, babası ile sadece serveti için evlendiğine şüphe olmayan üvey annesinin bütün hareketlerini de o gündenberi kontrol altına almıştı. Fırsat bulsa kaprisleri için bütün âile şerefini lekeleyebilirdi o kadın. Bu fırsatı ona vermek için fakülte derslerine bile muntazam devam etmiyor, köşkü terkettiği saatlerde bile bir yandan bahçe kapısını, bir yandan deniz cephesini uzaktan uzağa

göz hapsine alıyordu. Huzursuzluğundan ve istirabından yemek bile yiyemiycek kadar sıkıntılar içindeydi. Mutluluk...

Hep onu arıyorsunuz değil mi? Akvaryumdaki balığın suyu arayışı gibi.

Ve bulamadığınızı söylüyorsunuz.

Nerede arıyorsunuz mutluluk dediğiniz şeyi?... Hayâlinizde yarattığınız muhteşem köşklerin sihirli salonlarında mı?... Son model bir Mercedesin lâcivert parıltısında mı?... Milyonları kucaklamış tılsımlı bir şöhrette mi?... Parada, süste, lükste, servette mi arıyorsunuz mutluluğu?... Yoksa fizik ötesi kuralların akıl dışı yüceliklerinde mi?...

Mutsuzlukların bile mutluluğun bir parçası olduğunu; acıların, üzüntülerin bile mutluluğa derinlik ve yücelik veren birer garnitür olduğunu niçin düşünmek istemiyorsunuz?.

Varlık bilinci, yetmiyor mu mutluluğunuz için?... Sağlık güveni, aradığınız mutluluğun tam ortasında olduğunuzu, onu avucunuzun içinde tuttuğunuzu size fısıldamıyor mu?...

Saçlarınızı uçuran rüzgâr, omuzunuzu yakan güneş ışığı, yediğiniz meyvenin dilinizdeki lezzeti, gözbebeklerinizi okşayan renkler ve şekiller, elinizi vurduğunuz kumaşın yumuşaklığı, burnunuza çarpan bahar kokusu, yürüdüğünüz sokaklar, aldığınız nefes, duyduğunuz hazlar ve heyecanlar... Bundan öte ne bekliyorsunuz mutluluk dediğiniz şeyden?.

Ruh ve beden sağlığının Tanrının size sunduğu en büyük mutluluk olduğunu anlayabilmeniz için koltuk değneği ile dolaşan bir kötürüm mü olmanız lâzım?... Yoksa bir yığın toprağın altında mezar kurtlarının kemirdiği kupkuru bir çeset mi?.

Varolmak... Ve sağ olmak...

Nice sağların var olmadıklarını, nice varların da sağ olmak, sağ olabilmek için bütün varlıklarını yok etmiye hazır olduklarını yolunuzun üstündeki uzak kilometre taşlarında daha çok anlıyacaksınız!..

"Teşekkür ederim!" yerine "Sağ ol!" veya "Sağ olasın!" diyen Türk halkının bu iki heceye sığdırdığı mâna derinliği gerçekten her türlü temenninin üstündedir.

Sağ olmak, sağlık içinde olmak... Ne büyük bir mutluluk ol... Ruh ve beden sağlığının servetlerin ve mevkilerin en yücesi, en büyüğü olduğunu anlamanız için "Olmiya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi!" diyen ünlü Osmanlı Sultânının şiiirini ezberlemenize lüzum yok...

Boş bir zamanınızda size en yakın bir hastahane-yi ziyaret ediniz.. Koğuşları teker teker dolaşınız.. Belkemiği kırılmış delikanlıları, böbreğinde kocaman taşlar taşıyan mustarip yüzlü insanları, safra kesesi alınmış zavallıları, kemik vereminden bacağı kesilmiş gençkızları, kanser tümörleri tâ akciğerlerini sarmış tek göğüslü hanımları, vücudundan akan kan ve irinleri pamuklu bezlere dolduran yatalakları.. körleri, sağırları, sakatları... hepsini teker teker görünüz...

Helen Keller bakın ne diyor:

"— Kör olan ben, gözleri sağlam olanlara şunu tavsiye edeceğim: Ertesi gün sanki kör olacağmışsınız gibi gözlerinizden istifade edin. Diğer duygularınızı da ihmal etmeyin. Seslerin müziğini, kuşların ötüşünü, bir orkestranın ahengini birazdan sağır olacağmışsınız gibi dikkatle dinleyin. Ertesi gün dokunma duygunuz elinizden alınacakmış gibi her eşyayı sevgi ile okşayın. Çiçekleri koklayın. Yediklerinizin tadından zevk duyun. Beş duvqunuzdan mümkün olduğu kadar fazla

istifade etmiye çalışın. Tabiatın size bahşetmiş olduğu uzuvların sayesinde dünyanın nekadard güzel, hayatın nekadard yaşanmayı değer olduğunu ozaman anlıyacaksınız!.."

VIII

İki mahkûm, cezaevinin penceresinden dışarıya bakıyorlardı.. Birinci, başını pencerenin demirlerine dayamış, gözbebeklerini sokaktaki çamur birikintilerine çevirmişti:

— Hayat ne güzel!.. diye düşünüyordu. Şu bulut-kendine... Her adım başında bir çirkef.. bir çamur birikintisi...

Öteki, elleriyle demir parmaklıklara tutunmuş, gözlerini gökyüzüne çevirmişti:

— Hayat ne güzel!.. diye düşünüyordu. Şu bulutlar, şu masmavi gökyüzü.. şu akşam güneşi.. Ve uzaklarda şehrin gürültüsü...

Aynı pencerede ayrı ayrı şeyler gözliyen iki mahkûmdan birincisi toplumla olan bütün bağlarını koparmış, kimsesiz varlığını karamsarlığın pençesine bırakmıştı...

İkincisi?... İkincisi herşeye rağmen irade gücünü kullanıyor, umutlarını yitirmemeye, toplumla olan bağlarını koparmamaya ve ufacık şeylerle de mutlu olmaya çalışıyordu...

XI

Yarımsınız, yarı aydınlık yarı karanlık sarayların giriş kapısında..

Bir olacaksınız, tam olacaksınız.. mermer merdivenlerin son basamağını çıktığınız gün.

Sonra.. Bir iken iki olacaksınız çiçeklerin, şeker-

lerin, gözlerin ve objektiflerin karşısında.

Üç olacak, dört olacak... belki de beş, altı, yedi olacaksınız..

Ve yine bir gün.. uçaktan atlıyan paraşütçüler gibi tersine sayacaksınız sayıları: 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1...

Sıfırla başlayan yokluğunuz, varlık ötesi yeni bir evrende belki de yeni bir rakam dizisinin başlangıcı olacak...

Yarımsınız, yarı aydınlık, yarı karanlık sarayların giriş kapısında...

X

A ş k .

Birçoklarınızın yüreğini yerinden hoplatan sihirli kelime!.. Annelerinizin, babalarınızın, öğretmenlerinizin, büyüklerinizin sizinle açıkça konuşmaya yanaşmadıkları, yaşımıya cesaret edemedikleri bir duygu... Konuşulması, hissedilmesi, tartışılması, enine boyuna tahlil edilmesi çok zaman sakıncalı görülen, yasak addedilen bir konu...

Fakat... Radyolarınızın bangır bangır şakıdığı bütün şarkılar, pikaplarınızda dönen plâkların her ezgisi, romanlar, filmler, şiirler, tablolar, heykeller, piyesler, herşey.. herşey gözlerinize, kulaklarınıza, yüreklerinize günün yirmidört saatinde hep aynı şeyi fısıldamakta... Hattâ okul kitaplarındaki parçalar bile "Yârin dudağından getirilmiş bir deste alevler" den söz açmakta...

Bir tarafta, size yol gösterecek durumda olanların çekingen, cesaretsiz, esrarlı susuşları. bir tarafta yasaklanmış bir ortam.. bir tarafta günlük hayatınızın her safhasında yasak ilân edilen o duygunun sürekli propagandası.. şarkılar, şiirler, romanlar, vesaire..

Bu çelişik, bu zıt ortamda şaşkınlıklar içinde kal-

diğınızı biliyorum.

Babalarınız susuyor: Ayıp!.. Anneleriniz, ablalarınız çekiniyor: Ayıp!.. Hocalarınız, büyükleriniz, görev sınırlarından taşmamak için susuyor: Ayıp!..

Ve siz... size çok yakın olan, sizden çok tecrübeli olan, sizin yüceliğınızı ve mutuluğunuzu dileyen bu kişilerin en önemli konulardaki bilai ve görgülerinden yoksun olarak bu üç harfli kelimenin körpe dimağları-nızda yarattığı soruların cevaplarını romanlardan alı-yorsunuz.. filimlerden, piyeslerden, şiirlerden şarkı-lardan alıyorsunuz... Hem de eksik olarak.. hem de yalan, yanlış ve uydurma olarak.. Çünkü çok zaman dinlediğiniz şarkının, okuduğunuz romanın yaratıcısı sizin ruhunuzun olumlu bir şekilde gelişmesi, mutlulu-ğunuzun sağlanması için değil; size heyecan duyurmak için eser veren ve sadece san'at çabası ile güzellik yaratmaya çalışan kişiler...

Bu sefer.. Romanlardan, masallardan, filimlerden tanıdığınız aşkı hayattan ve insanlardan bekliyorsu-nuz... Oysaki bütün dünya insanları arasında hiç bir erkek R o m e o , hiçbir kadın J ü l y e t değildir.. Sanatçıların zengin hayâl dünyasında idealize ve ro-mantize edilen her duyguyu gerçek sandığınız gün, en büyük yanılmaların eşiğinde kendinizi kırılmış, incin-miş, terkedilmiş hissediyorsunuz...

Yanmalar, tutuşmalar.. ahlar, oflar.... intihar özen-tisi.. mezarınızda ağladığını tasavvur ettiğiniz bir ha-yâl... verem oluş... ve daha neler neler..

Bu unsurlarla süslediğiniz ve beslediğiniz h a -y â l î a ş k ' ı telkin yoluyla kendi kişiliğinize ve ruh yapınıza aşilamaktan çekinmiyorsunuz..

Bir film veya roman kahramanına imreniş, özel mâceralarını bire beş katarak ballandıra ballandıra size anlatan bir arkadaşınıza gıpta ediş, körpe var-

lîğınızı üstün ve asil alanlardan tehlikeli virajlara doğru sürüklüyor...

Gözlerinizin içine gözlerini süzerek bakan usta bir aktör gibi dramatik pozlarla karşınızda göğüs geçiren her insanın ilgisini, romanlardan ve filimlerden öğrendiğiniz aşkın başlangıç sinyâli veya ilk merdiven basamağı sanıyorsunuz.. Aynı bakışın beş dakika sonra başka gözbebeklerine yöneleceğini aynı hüzünlü pozların biraz sonra başka genç kızlar karşısında aynı ustalikle tekrarlanacağını bilmiyor, bilemiyor, düşünmüyorsunuz!.

Tırmandığınız - çekici heyecanlarla dolu - merdiven; yalan, riyâ, umut, emel dolu basamaklarla sizi geçici bir süre için havalandırıyor, yükseltiyor. Derslerinizi, okulunuzu, yuvanızı, soyadlarınızı taşıdığınız insanların şeref ve itibarını.. herşeyi herşeyi bir tarafa bırakıyor, tırmandığınız hayâl merdiveninden aşağıya kuş bakışı bakıyorsunuz.. Çevreniz ufalıyor, küçülüyor, şekil, biçim ve anlamını kaybediyor... Oysaki dünya devrinde güneş seyrinde devam etmektedir.. Şekil ve biçim değiştiren, hüviyet ve anlamını kaybeden, küçülen, çevreniz değil, daha fazla sizsiniz!..

Ve birden... adına a ş k dediğiniz o çekici hayâl merdiveni, bilmediğiniz bir basamakta kopuyor.. ayaklarınızın altından bütün dayanakların kaydığını, bir boşluğa doğru yuvarlandığınızı hissediyorsunuz..

En kutsal yönleriniz zedelenmiş, en büyük umutlarınız kırılmış, en güçlü güven duygularınız sarsılmış olarak yapayalnız kalıyorsunuz. Tıpkı çocukların oynayıp, kırıp bir tarafa attıkları oyuncaklar gibi.

Varlığınızda, körpeliğinizde ve cinsiyetinizde en seçkin oyuncakların çekiciliğini bulan kimse, siz dar-madağın hayâllerinizin enkazı üzerinde çırpınırken daha başka, daha yeni, daha değişik oyuncaklar pe-

şindedir...

Kazancınız: Bir avuç dolusu gözyaşı. Kartopu gibi yuvarlana yuvarlana büyümüş bir yığın dedikodu.. Ve hikâyenizi yakından bilenlerin bin çeşit anlam dolu alaylı bakışları...

Hani ebediyyen birbirinizden ayrılmayacaktınız?.. Hani siz olmayınca yaşıyamazdı?.. Hani O'nun "Ru-hu", "Canı", "Hayatı", herşeyi idiniz?....

Size aşkı başka türlü tanımlıyan şarkılar, bu defa başka türlü seslenişlerle doluyor yüreklerinizin iç'ne:

*Hani nerde verdiğin söz
Hani nerde o yeminler?...*

Bir başka şarkı, kendi kendinize itiraf etmiye çekindiğiniz bir gerçeği yüzünüze haykırıyor:

*Meğer sevmek de boş şeymiş
Meğer vuslat da bir ânmış.*

Bir ân... Bir anlık heves, heyecan ve istekler için bir ömür boyu sürecektir yalanlar, vaidler, acılar, üzüntüler, istiraplar, korkular. şüpheler, lekeler.. ve ne-leeeeeer neler!

Aşk bu mu?... Bu basit, bu geçici, bu süreksiz ve insanın insan olarak ne kadar güçlü bağlantısı varsa hepsini birden koparıcı dengesizliğin adına mı a ş k diyoruz?...

Şu anda umursamaz bir ruh çağılırtısı içinde dalgalanan sesinizi duyar gibi oluyorum:

— Yapmayın Hocam!.. Bâri siz inkâr etmeyin bu duyguyu?... Siz ki şâîrsiniz.. siz ki bu hissin yüzeyinde değil, derinliğinde yaşamışsınız.. Eserler yazmışsınız bu duygunun esintisi içinde!.

Diyorsunuz.

Bu sorunuzun cevabını yine eserlerimde bulabileceksiniz!.. Onların yüzeyinde değil de derinliğinde gerçeği arayabilirsiniz...

XI

Şereflerin, mevkilerin, yüceliklerin en üstünü, en özeli, en güzeli: A n n e l i k !..

Dünya üzerinde gözünüzü kamaştıran, gönlünüzü tutuşturan, imreneceğiniz, gıpta edeceğiniz ne varsa unutmayın ki tümü annelerin eseridir.

Annelik, doğurmak değil!.. Annelik, "Anneler Günü"nde çekilen palavra nutuklar, selafon anbalajlara sarılmış çekici hediyeler değil!..

Vatanını satan insanlar, cezaevlerini dolduran suçlular, kaldırım taşlarında kendi kaderlerini yaşıyan eroınmanlar.. Bunlar ceviz kabuğundan çıkmamışlardı.. Bunların da anneleri vardı; ömrünü insanlığın mutluluğu için harcayan, topluma kendi çabasıyla yönler verebilen kişilerin de...

Annelik, bir bakıma yarı yarıya tanrılaşmak... Yaratma ve işleme sanatı annelik!.. Bir kuyumcunun altın üzerinde işleyişi gibi.. bir ressamın paletindeki renklerle eserine güzellik ve iyilik unsurları katması gibi.. bir heykeltraşın kuykuru bir taş parçasına canlılık ve üstünlük, anlam ve derinlik vermesi gibi...

Annelik sanatı, san'atların en kutsalı.. Ama en zor... Okul sıralarında okuduğunuz "Çocuk Bakımı" değil!.. Dikkatle hazırladığınız mama değil!.. Söylediğiniz ninni, emzirdiğiniz süt değil. annelik.. Çocuğunuzu sevmeniz, korumanız, üstüne titremeniz hiç değil!..

Bir kedi yavrusu da emzirilir annesi tarafından.. Yalanır.. yıkanır.. temizlenir.. Mağaradaki tavşan, or-

mandaki geyik, kümesteki tavuk da aynı dikkatle, aynı titizlikle titrer yavrusu üzerine..

Annelik, bir balmumundan daha yumuşak olan körpe bir ruhu yağurmak, şekil ve biçim vermek, nakışlamak... yaratıcı bir güçle yepyeni bir eser meydana getirmek... Topluma ve evrene faydalı olabilecek bir eser....

— Peki, diyeceksiniz. Anne olduğumuzda bizim en titiz çabalarımızla değerlendirmeye çalıştığımız bu eserler, okul ve toplum gibi önemli geçitlerde aynı dikkati, aynı ilgiyi ve aynı yaratma aşkını bulabilecekler mi?... Bizim, ilk duraktan en iyi ruh anbalajı ile ileriye yolladığımız bu körpe varlıklar ikinci, üçüncü ellerde usantının ve kayıtsızlığın, yanlış işlemlerin ve kötü örneklerin cenderesine sıkışmıyacak mı?..

İşte bütün düğüm noktası burada!..

Sizin kendi gücünüz ölçüsünde değerlendirdiğiniz, mükemmelleştirdiğiniz nüveye daha büyük değerler, daha büyük mükemmellikler katmakla görevli olan okul ve toplum yığınının kişileri de eğer üstün bir annelik sanatının kaynağından gelmişlerse kollarınızı gökyüzüne doğru açıp nefeslerin en rahatını alabilirsiniz!..

Ne güzel söylemiş Göte:

"Herkes kendi kapısının önünü süpürse...."

Bütün mesele, süpürmenin zahmetini değil, zevkini duyabilmekte...

XII

İnsanlar tanıyacaksınız:

Fakir, yoksul, perişan, görgüsüz, câhil. hatta vahşi..

Farkında olmadan düşürdüğünüz içi mücevherat dolu çantanızı size teslim edebilmek için çoluk çocu-

ğunun bir haftalık nafaka bedelini gazete ilânına verecek; ve sizi arayıp bulduktan sonra çantanızı elinize uzatmanın mânevi hazzını, her türlü bencil duygunun üstünde tutacak...

İnsanlar tanıyacaksınız:

Adının başındaki Ord. Prof.. Dr. ünvanlarını itina ile kartvizitine ve kapı levhasına işlemiş büyük insanlar... şöhretin şâhikasında, servetin zirvesinde, ilim ve bilim dalının en son basamağında.. insanlar tanıyacaksınız...

İlmin altın parıltısı içinde nurlanmış, şöhretin ve servetin sınırsız imkânları içinde herşeye doymuş sandığınız, hattâ hattâ kafanızda bir bakıma kutsallaştırdığınız bu Ord. Prof. Dr. ünvanlı kişiler, hasta babanızı ameliyat masasına yatırıp kafatasını açtıktan sonra:

— Hemen 10.000 lira tediye etmezseniz maalesef muhterem pederinizin beyin ameliyatına başlayamayacağım!...

Diyecekler...

Düşünün bir defa... Apaydınlık umutlarınızı yitirmeden, sahneyi gözlerinizin önüne getirin bir defa: Kafatası açılmış, beyni çıkarılmış, narkozun etkisiyle yarı ölü bir durumda ameliyat masasına upuzun uzanmış babanız... Ve hırslı gözlerinde binlik banknotların silüeti dolaşan O r d . P r o f . D r . operatörünüz..

İçinizde bir damar kopacak!.. Öyle bir damar kopacak ki içinizden, hastanızı kaybetmek bile size o damarın kopuşu kadar acı vermiyecek hiçbir zaman!.. Yıllar yılı yüreğinizi dolduran insan sevgisi donacak,

katılaşacak.. Kafanızda yarattığınız düzenli dünya ve iyi kalbli insanlar darmadağın olacak... Yalnız umutlarınızı ve h y llerinizi değil, insanlara ve topluma olan güven duygunuzu da yitireceksiniz...

İlmin ve cemiyet'in suratına tükürmek gelecek içinizden... Ama t k remiyeceksiniz!.. T kr ğ n z bile aızızlaşecek etrafınızı  eviren iğrenç halatların ortasında!...

Sahte diplomalarla yıllarca h kimlik yapmış, yüzlerce hapis ve beraat kararı vermiş a ık  zler.. haberiniz olmadan sizi k canızdan boşayacak kadar usta (!) avukatlar, bir teneke zeytinyağı hediye ederek ortaokul kitaplarına şiirini koydurmaya muvaffak olmuş g    (!) şairler.. biraz daha kazanabilmek için kötü malzeme kullanıp inşa ettiği binaları insanların tepesine   kt ren mimar ve mühendisler.. 50 liraya suç zaptı değiştiren karakol polisleri.. akşam rakısının parasını açıktan çıkarmak için "Bugün g t yarın gel!" diyen daire ge feri..  nce parasını, sonra da mümkün olursa en kutsal yönler'ni kemirmek için gazete ilanlarıyla film yıldızı arıyan firmalar..   beş yüz nüsha fazla satabilmek için hislerinize ve heyecanlarınıza sansasyon havadislerin oltasını atan gazeteler... karısını döner sermaye gibi kullanan lüks otomobilli kocalar.. kızını gang erkeklere olta yemi yapan seçkin ve geçkin anne'ler. ve daha nice nice insanlar tanıyacaksınız...

İğreneceksiniz... Tiks'neceksiniz... Kırılacak, iminecek, sarsılacaksınız...

Okulunuzun, kitaplarınızın,  ğretmenlerinizin, anne ve babalarınızın yıllarca emek çekerek kafanızda kurmaya çalıştığınız hayat düzeni, iskambilden  atolar gibi darmadağın olacak!...

Sevdiklerimin ben

Hepsinde o tırnakları, hepsinde o hâli

Hepsinde o hırçın kedi simasını gördüm.

T e v f i k F i k r e t

XIII

Düşmanlarınız size hiçbir zaman düşman olduğunu söylemeyecektir. Siz onları her zaman dostlarınızın arasında arayınız!..

Anneniz, babanız, kardeşiniz.. bütün yakınlarınız.. Size yüreklerini en derin sevgilerle açmış herkes... Çıkarlarının barometresi sıfıra yaklaştığı gün elbise değiştirir gibi - karşınızda kimlik değiştireceklerdir.

Sevgilerin altın çağı, sevgilenişler boyunca sürer. İncinmiş parmaklar sevgi dolu yüreklerin ardından teneye çalmaya başladığı gün tüylerini okşadığınız kedi bir kaplan olabilir.. Gagasına su damlattığınız serçeniz, pençesini bağrınıza saplayan bir kartal yırtıcılığına bürünebilir.

Dostluk, en büyük düşmanlıkların koruyucu kalkanı. Tatlı sözler, yalancı gülüşlerle süslü muhteşem maske!.. Kötü zamanlarınızda bâzan şefkat anahtarı, teselli kaynağı... ama büyük başarılarınızda, üstün mutluluklarınızda ancak insanoğluna özge bir değişkenlikle tepe — taklak olan koçaman bir haset barajı.. kin, kıskançlık, intikam sarhoşluğu ile benliği sarsılmış bir ahtapot!..

Dostlarınızın çokluğu kadar düşmanlık duygusuna hazır olunuz!.. Düşmanlarınızın çokluğu kadar güvenlik ve gurur duyunuz! Hiçbir değer unsuruna sahip olmadığınız müddetçe kimse karşınızda düşman cephesi kermeyacaktır. Talihi dost olmayan kişilerin düşmanı pek azdır!.. Ama talihiniz size dost olduğu gün her adım atışta ayaklarınıza çelme takanlar, her köşe başında yolunuzu kapamaya çalışanlar dünyanın en büyük yaygaralarını keparacaklardır!..

Korkmayın, üzülmeyin..

Ve sevinerek hatırlayın ki, bir kervanın ihtişamı yoluna çıkan köpeklerin fazlalığı ile bellî olur!..

Dostlarınızı seviniz.. ama güvenmeyiniz!..

Avcılar, tetiği çekmeden evvel avlarını haberdar etmezler!..

XIV

U ZAKTAN, çok uzaktan, henüz yaşanmamış yılların ötesinden bana seslendiğinizi duyar gibi oluyorum:

“— Hani nerde sınıf kürsüsünde söyledikleriniz Hacıam?... diye haykırıyorsunuz.. Hani bize aşlamak istediğiniz insan sevgisi?... Hani bize öğretmiye çalıştığınız dürüstlük?... Okulda dinlediklerimizle hayatta gördüklerimiz arasında en ufak bir benzerlik bile yok!..

Okul sıralarında bize ahlâktan, faziletten, şereften ve gururdan söz açardınız sık sık. Hayata atıldıktan sonra “Ahlâk”ı, sözlüklerde uyuyan bir kelime, “Fazilet”i herkesin hor gördüğü bir budalalık, “Şeref” ve “Gurur”u bâzan stadyom localarına verilen bir isim,

bâzan da kendini beğenmiş kişilerin aşağılık duygusuna siper eyledikleri bir kalkan olarak gördük!..

Okul sıralarında bize kültürün ve çalışmanın başarıya giden en büyük bulvar olduğunu telkin etmişsiniz; hayata atıldıktan sonra biz, cehaletin ve tenbelliğin asfaltında arabasını başarıyla yürüten insanlar, saksayan beyni kadar beyin taşımayan kültürel kişiler gördük!..

Okul sıralarında saçlarımızı kabarttığımız, göz'lerimizi - sadece bir genççilik özentisi ile - boyadığımız zamanlar bizi azarlardınız; Başmuavine yollardınız.. Ama hayata atıldıktan sonra biz, hindi gibi hüviyetlerin kabartan ve milletin gözünü boyayan nice insanlar gördük ki onları ne azarlayan var, ne de yola getirecek bir Başmuavin!..

Okul sıralarında küçük çakılarımızla tahta sıralara adımızı kazdığımız zaman kıyametleri koparırdınız; hayata atıldıktan sonra biz, memleketin temel direklerini kökünden söken "Büyük Adamlar", menfaatlerinin çakısıyla bütün bir milletin karakterini kazımaya çalışan "Yüksek Şahsiyetler" gördük... hiç kimse kıyameti koparmadı onların karşısında.. Üstelik herkes belleriyle bacakları arasında 90 derecelik bir dik açı meydana getirerek, yerlere kadar eğilip onlara saygılarını sundular!..

Okul sıralarında kopya çektiğimiz zaman bize sıfır verirdiniz. Hayata atıldıktan sonra biz, öylesine usta kopyacılar gördük ki kimse onlara sıfır vermedi... Kopye ettiği eserin altına imzasını atıp fakülte kürsüsünde öğrencilerine okutan cüppeli profesörler gördük... daha önce yazılmış hikâyeleri ufak değişikliklerle kendine mal edip imzasıyla yayınlayan usta mizahçılar gördük.. mısraları olduğu gibi aşırın şairler, batılı müelliflerin piyeslerine kendi damgasını vuran ti-

yatro yazarları, birbirlerinden nağme çalan bestekârlar, birbirlerini çekinmeden kopye eden ressam- lar, çektiği bütün nutuklar daha önceki nutukçuların palavralarından aşırılmış mikrofon kahramanları gördük... Bunların hiçbirisi - kopye çekerken yakalanan bir öğ- renici kadar olsun - hicap ve utanma hissi duymadılar... Yüzleri kızarmadı!..

Okul sıralarında büyüklerimize saygı, küçüklerimize sevgi duymamızı tekrarladınız sık sık.. Hayata atıldıktan sonra biz, küçüklerini her gören, büyüklerine dalkavukluk antremanları yapan bir insan yığını ile karşılaştık... Tükürmeye tenezzül etmediğimiz elleri öptük, öpülmeyi değer elleri ısırdık; başarılarımızı gerçeklerin yüzeyinde değil, yalan, riyâ ve yağcılığın kıvrımlarında sağlamak zorunda kaldık!..

Okul sıralarında bize, çimenleri ve çiçekleri çiğnediğimiz için ceza verirdiniz... Hayata atıldıktan sonra biz, kendi hazırladığı Anayasaları bizzat çiğniyen Üniversite Profesörleri gördük... Kimse yakasına yapışıp da çiğnediğinin çimen olmadığını hatırlatmadı!.

Hani, nerede öğrettikleriniz Hocam?... Nerede sık sık bahsettiğiniz insan sevgisi?... Her bakışın gölgesinde gizli bir maksat, her gülen çehrenin altında sinsi bir emel, her dostça hareketin gerisinde bir kötülük duygusu...

Olaylar zincirinin paslı halkalarında gözlerimize sırtan bu acı gerçekleri izledikten ve gözledikten sonra insanda insan sevgisi nasıl kalır artık, söyleyebilir misiniz bize hocam?..."

XV

Gardrobundan tuvalet masasına, şifonyerinden taban halısına kadar hepsi ince bir zevkle seçilmiş ve yerleştirilmiş muhteşem bir yatak odası.. Salonda şık ve modern koltuklar, kübik sehpa, üstü biblolarla dolu güzel bir şömine... Yemek odasında siyah formika kaplı kapalı bir büfe.. Büfenin üstünde gümüş şamdanlar.. yan tarafta büyük bir buzdolabı.

Ve diğer odalarda bir evin ihtiyacı olan herşey.. Elektrik süpürgesi, çamaşır makinası, havagazı fırını, dikiş makinası, radyo, pikap, teyp...

Bana evlerini gezdirirken sevimli bir gurur dolaşıyordu yüzlerinde. Hanım, erkekden daha çok hevesleniyordu herşeyi göstermeye.

— Şu takımların ağacını Yugoslavyadan getirttik! diyordu. Çok kıymetli bir ağaç!..

Ve kocasının gözlerine sitemkâr bir ifade ile bakarak ilâve ediyordu:

— Ne olurdu, şu erkekler çalışmasalardı?.. Sabahın erinde gidiyor, akşam geç vakitler dönüyor!.. Patlıyorum tek başıma bu evde inanır mısınız?.. Çocukların okuldan gelme saatini dört gözle bekliyorum. Onlar da olmasa çıldırırım vallahi!..

Kocası, çalışkan bir iş adamıydı. Kendisine mahsus babacan haliyle:

— Hanım, dedi. Erkekler çalışmasalardı ne olurdu bilir misin

— Ne olurdu?

— Şimdi misafirimize gururla göstermiye çalıştığın eşyalardan hiçbirisi olmazdı.. Sen aç kalırdın.. Ço-

çukların aç kalırdı.. Hayat yükünün altında ezilir, mahvolurduk!..

Beriki, hâlâ aynı telden çalıyordu:

— Şimdi de sıkıntıdan mahvoluyorum şekerim!.. Ev işi, bilemedin iki saatte bitiyor. Komşular pek üst perdeden!.. Kolay kolay anlaşılamıyorum onlarla!.. Tek başına çıldırasım geliyor bu eşyaların içinde!..

Gözlerim etrafta dolaştı. Bir kitaplık aradım, bu her türlü konforun taht kurduğu yuva içinde.. Birkaç magazin dergisinden başka gözüme kâğıttan yapılmış hiçbir şey rastlamadı.

— Kütüphâneniz hangi odada? diye sordum.

Hanımdan önce kocası cevap verdi:

— Maalesef yok!.. dedi. Bekârlık zamanımdan kalma biraz kitabım vardı, onları da bu eşyaların iç'ne yakışmıyor diye çatiya attılar.. Zâten çocuklar çoğunu parça parça etmişlerdi!..

Gözlerimi hanıma çevirdim:

— Okumayı sever misiniz? dedim.

— Tabii!.. diye kırtarak sehpalardan birinin alt gözündeki magazin dergilerini gösterdi: Hiçbirini kaçırmam!.. Hele resimli romanlarına bayılırım!..

— Kitap halinde basılmış eserlerden herhalde hoşlanmıyorsunuz?

— Yoooo, onlardan da okurum ama... bilmem ki şimdi okunacak kalitede eser var mı?...

— Eskiden hangi kitapları okurdunuz?

— Ben mi?... Şey.. Yakup Kadri Güntekinin "Çalıkuşu"nu okumuştum lisedeyken.. Hocamız ödev olarak vermişti del!..

— Başka?

— Falih Rıfkı Karaosmanoğlunun şiirlerine bayılırım!..

Daha fazla sormak gücünü kendimde bulamadım.

Bulabilseydim hangi liseden mezun olduğunu, Edebiyat hocasının kim olduğunu öğrenmek isteyecektim...

İsteyecektim de ne olacaktı sanki?...

Lüksün ihtişamı içinde yalnızlık acısı çeken hanıma:

— Herşeyden evvel bir kitaplık düzenleyin!.. Falih Rıfkı Karaosmanoğlunun değil, Falih Rıfkı Atayın ve Yakup Kadri'nin eserlerinden edinin. Reşat Nuri'nin romanlarını, Ömer Seyfettin'in hikâye kitaplarını toplayın.. Yerli ve yabancı yazarların en ünlülerinden en yenilerine kadar kitaplığınızı çeşitli eserlerle doldurun. Hattâ isterseniz polis romanları da alın. Önemli o'lan bir defa okuma zevkini tatmanızdır... Ondan sonra göreceksiniz ki bu evde yalnızlık sizi hiçbir zaman patlatmayacak... Hattâ en üzüntülü zamanlarınızda bile kitaplığınızdaki eserler sizin en yakın dostunuz ve tescilli kaynağınız olacak!.. Sizin en büyük kusurunuz, lise sıralarında okuma zevkini tatmadan diploma alıyorsunuz!.. Okumayı biraz sevseydiniz bu kadar yalnız kalmıyacaktınız şimdi!..

Diyemezdim.

Çünkü kırılırdı, gücenirdi bana. Onun için kötü kişi olurum.

XVI

Orta Anadolu'da, kuş uçmaz kervan geçmez sözüne tıpatıp uygun bir dağ çadırına misafir olmuştum.

Çadırın sahibi, orta ikiden ayrılmış, geçimini hayvancılıkla temin eden yirmibeş - otuz yaşlarında bir köylüydü.

Bir köşeye yanlamasına yerleştirdiği orta büyüklükte bir şeker sandığını etajer gibi kullanıyordu. İçerisi kitaplarla doluydu.

Merak ettim ve kendisinden izin alarak kitaplarını incelemeye başladım:

Yeni harflerle basılmış bir Kur'an.. Atatürk'ün üç ciltlik Nutku.. Ali Fuat Cebesoy'un, Kâzım Karabekir'in, Ali İhsan Sabîs'in "İstiklâl Harbi" ne ait eserleri.. İki ciltlik Osmanlı Tarihi.. Türkçe - Osmanlıca orta boy bir sözlük.. Üç doktorumuzun birlikte hazırladıkları "Doktor Gelineye Kadar" isimli bir kitap.. Rıza Tevfik'in "Serâb-ı Ömrüm" isimli büyük boy şiir kitabı.. Refik Halid, Reşad Nuri ve Hüseyin Rahminin çeşitli eserleri.. Yaşar Kemal'in "İnce Memet", Erich Von Stroheim'in "Çingene Aşkı" romanları.. Şevket Rado'nun "Eşref Saat" ve "Ümit Dünyası", Faruk Nafiz'in "Bir Ömür Böyle Geçti" isimli kitapları.. Birkaç polisiye roman.. Bir "Yemek Kitabı".. Ve şu anda iyice hatırlayamadığım çeşitli dergi ciltleri...

Ben kitaplara bakarken o yanıma yaklaştı:

— Hepsi bu kadar değil, dedi, köydeki evde de var biraz. Çadıra göçerken ancak bu kadarını aldım yanıma!.. Ne yapalım, dağlık yer burası. Kışın beş ay kasaba ile bağlantımız kesilir. Yaz - bahar ayları gelince de göç başlar çadırlara!.. Şehir uzak, giden gelen yok, insan istediği kitabı sîpariş edemiyor, etse bile bulduramıyor!..

O gün geç vakitlere kadar çadırın önünde yanan lüks lâmbasının aydınlığında dağlı arkadaşım ile beraber kitaptan yana konuştuk. sohbetimiz derinleştikçe anladım ki o kıl şalvarlı, siyah burma bıyıklı genç dağlı, en az çadırındaki kitapların üç - beş misli eser karıştırmış. Hem de geliş güzel değil, ruhuna, kafasına emzire emzire, sindire sindire okumuş onları...

Gözümün önüne muhteşem salonların çıtkırıldım "Hamfendi"leri, spor - totocu "Küçük Bey"leri geldi. Onlar, eğer bir otobüste, ya da bir tren koridorunda şu karşımdaki kıl şalvarlı, burma bıyıklı dağ adamı ile

201

karşılaşsalar dı kimbilir ne al dı ne küçümser pozlar takınacaklardı taşralı yolcuya!..

XVII

Bütün yaşantımız boyunca bizi taşıyan çeşitli araçlar var: Tren, vapur, tramvay, otomobil, at arabası, uçak, kağıt, bisiklet... vesaire...

Bu arada Kadıllıkların kauçuk minderine gömülmüş milyonerlerimiz, sabah - akşam işine gelip giderken bacalarının bütün gücü ile pedal çeviren işçilerimiz, başını dayadığı saman çuvalında kağıtının gıcırısını dinliyerek uyuklayan çiftçilerimiz var....

Ama büyük sonucun eşiğinde yaptığımız son yolculukta hepimizi taşıyan araç aynı: Yeşil boyalı cenza arabasının içine yerleştirilmiş beş - on tahta parçasından ibaret bir tabut!..

*Tahıradan yapılmış uzun bir kutu
Baş tarafı geniş, ayakucu dar.
Çakanlar bilmez ki bu boş tabutu,
Yarın kendileri dolduracaklar.*

Çoğumuz, Tanrı gücünü ve tabiat kanunlarını umursamayan bir ruh yapısı içinde nereden geldiğimizi ve nereye gittiğimizi düşünmek zahmetine katlanmayız.

Mücevherat kutusundaki elmasların, altınların, pırlantaların arasına yakut taşlı yeni bir saat, inci işlemeli bir gece çantası, zümrütleri ışıltılı yanan bir kolye daha ekleyebilmek için can atarız.

Daha kötüsü, bu dünyanın tapusunu, artı sonsuza kadar cebinde taşıyacağına inanmışçasına para hırsıyla gözü dönmüş zavallılarımız da vardır.

Onlar için para bir araç değil, bir amaçtır!.. Bütün

tün çabaları, bütün yılları bu amaç uğrunda tüketiverir. Yemezler, içmezler, giymezler, gezmezler. En yakınlarından bile en yakın maddi ilgiyi esirgerler çok zaman. Banka hesaplarındaki sıfırların adedi yarım düzineden bir düzineye de geçse onların gönlü yine aç, yine susuzdur. Bunlara açılmaktan başka insanın elinden elbetteki birşey gelmez.

Ama bir de bunun zıttını göz önüne getirin: Kazanmak ve biriktirmek güçlüğü ile bir gün olsun karşı karşıya gelmemiş 'kayıtsız ve sorumsuz kişilerin har vurup harman savuran tutumlarını düşünün.

Kocası pençesiz pabuçla dolaştığı halde:

— Kürk isterim.. Benim de kendime göre şerefim var komşuların yanında!.. İsterim de isterim!... diye tutturan kadının hesapsız - kitapsız yargısı, o ailenin hesaplarını ve kitaplarını altüst etmese bile kocasının kafasını altüst etmiş e kâfidir.

Yuva yı dişî kuşun yaptığı doğrudur. Ama bir yandan hemcinslerine, öte yandan erkek kuşlara hoş görünebilmek için yuvasını "Yuva"lıktan çıkaran dişî kuşlar da vardır.

Her akşam sofranızda size uzatılan bir dilim ekmeğin fırından yemek masanıza kadar gelebilmesi için babalarınızın, ağabeylerinizin, erkeklerinizin ne yorucu zahmetlere katlandıklarını, ne büyük çabalar gösterdiklerini aklınızdan çıkarmayınız!..

XVIII

Ay aydınlığında bahar bahçelerindesiniz... Çevrenizde, mor salkımlı erguvanların süslediği yemyeşil kameriyeler... Çevrenizde iri kırmızı güller, sarı ve beyaz güller...

Yaşama hazzının taht kurduğu balkonlardan taşan

müzik, yüreklerinizi dolduran umutlar, aynı çizgi üstünde...

Önce yağmur damlasını emmiş olan topraklar, şimdi ay ışığını emiyor. Topraktan çekirdeğe, çekirdekten gövdeye, gövdeden dallara ve yapraklara yürümüş yağmur suları...

Şu iri pembe güllerin, şu salkım salkım mor erguvanların, şu kadife yeşili yaprakların, rengini veren ustayı düşündünüz mü hiç? Bir çekirdekten bin dal yaratan şu kocaman çınar ağacının toprağa uzanmış köklerinde, bitkiseliliğin çok ötesindeki bir tılsımlı oluşun varlığını bütün detaylarıyla açıklayabilecek bir bilginе rastladınız mı?...

Kaplanın derisindeki benekler, portakal dilimindeki kokulu şerbet, omuzunuzdaki ipeğin yumuşaklığı, leylâkların bayıltıcı kokusu, adına flût veya ney dediğimiz bir kamış parçasından çıkan sesler, en küçük teferrüatına kadar herşeyi yerli yerince düzenlenmiş insan yapısının bütün yönleri.. bütün organları.. Evrensel yaşantının tüm görüntüleri: Akşamlar, sabahlar, geceler, gündüzler... Mevsimler... Ölümler... Doğumlar.

Akil ötesi uzaylardan fizik ötesi derinliklere kadar herşeyi hatasız ve yanlışsız düzenliyen büyük güç karşısında nekadardır güçsüz, nekadardır mini mini yaratıklar olduğumuzu öğrendiğiniz gün, en karışık problemlerinizi bile - bir tomar ipeğin lifleri gibi kolaylıkla gözülecektir!

Ay aydınlığında.. ve bahar bahçelerindesiniz... Küçük dünyanızı büyük dünyaların problemleri sarmadan ayışığını ruhunuza, bahar bahçelerini gözbebeklerinize emzirmeye çalışınız!..

İlik meltemlerle gelen akordiyon sesleri susacaktır... Dallarından ayışığının süzüldüğü ağaçlara kurmuş olduğunuz ipek salıncaklar, umutlarınız kadar ö-

mürlü değildir!..

Ama siz, güçlerin en güçlüsünü aklınızın pençesiyle yakaladığınız gün, ayışığını da, bahar bahçelerini de, ipek salıncakları da her zaman yanbaşınızda bulacaksınız!..

XIX

Sevgili 4/D lilerim,

Ben, bu sayfalarda yalnız sizlere değil, sizin yürüdüğünüz bahar yollarında kendi ayak izlerini bulan binlerce, onbinlerce okuyucuya da seslenmek istedim!.. Ne yazık ki kitabınızı düzenlediğim saatler, hayatımın en üzgün en sıkıntılı saatleriydi. Bir taraftan tomar tomar kâğıtları dolduran notlarınızı birbirine ekliyor, bir taraftan da - sizin de çok iyi bildiğiniz - aziz bir hastama, benim için kutsallaşmış bir varlığa son vazifelerimi yapmaya çalışıyordum.

Bu satırları yazarken çok sevdiğim o kutsal varlığı ebediyen, sizleri de sınırını bilmediğim geçici bir süre için yitirmiş durumdayım. Yitirmedığım tek şey, ömür boyu yüreğimi doldurmuş olan insan sevgisi ve yaşama gücüdür. Bu sevginin ve bu gücün sağaltamayacağı hiçbir yara, silemiyeceği hiçbir acı düşünemiyorum. Ölüm ve ayrılık kelimeleri benim sözlüğümde yok. İnsanların yarattığı kavramları, insanüstü bir çaba ile değerlendirdiğimiz gün, hayatımızı etkileyen olaylar daha değişik anlamlar kazanıyor.

Her saniye beraber oldukları halde aralarında ayrılığın en korkunç uçurumları bulunan insanlar tanıdığınız gibi, birbirlerinden uzak ve ayrı oldukları halde duyguların ve düşüncelerin mesafeleri yok eden gücü karşısında her an beraber olan insanlar da tanırırsınız.

Yaşadığı halde ölmüş bulunan nice varlıkların ya-

nında, öldüğü halde yaşamakta devam eden nice nice kimselerin bulunduğunu düşündünüz mü hiç?...

Bu düşünce düzeni içinde siz, "B ü y ü k P a y - d o s un sayfalarında her zaman beraber, her zaman yanyana olacaksınız. Öğretmen kürsüsünden - taşıdığım sıfatın verdiği bir durgunlukla uzaktan uzağa gözlediğim sizleri, bu sayfalardaki görünmez kürsüden daha içten, daha derin duygulanışlarla gözlemekte devam edeceğim. Tıpkı bir bahçıvanın çiçeklerini, tıpkı bir annenin yavrularını gözleyişi gibi.

Değil geçici ayrılıklar, ölümler bile bu sayfalardaki birlik ve beraberliğinizi dağıtamıyacak!

Yüz sene sonra, üçyüz sene sonra bu kitabın sayfalarını çeviren bir genç kız düşününüz: Okurken - zaman insanlar gibi sözleri de eskittiği için - belki bâzı kelimeleri anlamakta güçlük çekecek; fakat herşeye rağmen óó liseî kızın öğretmenleriyle beraber bu sayfalarda yansıyan sesini tıpkı bugünkü kadar canlı, tıpkı bugün kadar net, yüreğinin antenlerinde rahatlıkla duyabilecek!

Sizi, bizi, hepimizi, üzerimize yığılmış olan taşların, toprakların ve yılların altından çıkarıp, ruh dünyasının içinde yaşatabilecek.

İnsan, beş - on kilo kemik, yirmi - otuz kilo et, beş - on kilo kan, üç - beş kilo deri, beş - on metre bağırsaktan ibaret bir madde topluluğu değil.. Ona asıl insan kişiliği veren özellik, işte bu ruh ve düşünce gücüdür.

Hayatı, sâdece beşik mezar arasında uzayan küçük bir çizgi zannedenler, yaşamayı sâdece "Madde" nin katıldığında arayanlar, evreni yine sadece beş duygunun açısından kavramaya çalışanlar, bu gücün etkileme alanındaki büyük sonsuzluğu anıyamazlar. Ama sizler, benimengin ve zengin ruhlu kızlarım,

İç dünyanın p ncereleri büyük ufuklara açılan duy-
gulu okuyucularım, sizler bu kanıda olamazsınız!..

İlimlerin ve bilimlerin henüz c zemediği, fizik ve
akıl ötesi sonsuzlara kadar ya ayabilmeniz dileği ile...

Senai. Belli

Kalamı : 10 Eylül 1963

Yollarımız, sınıflarımız ve kaderlerimiz ayrıldı:60 kişiyle tâtiile giren 4/D lilerin 19 u, yine aynı sınıfta, aynı sıralarda. İkinci sınıfa geçen 25 e yakın arkadaşımız Edebiyat ve Fen şûbelelerine dağıldılar.

Ötekiler, daha başka okullara, daha başka iklimlere gittiler: Çapa Selçuk Kız Enstitüsüne, Cağaloğlu ve Nişantaşı Kız Enstitülerine devam edenler var; bankalarda çalışanlar, evlerinde annelerine yardımcı olanlar, parlak bir aiyansın ışıltısında umutlu yarınları bekleyenler var!..

Fakat... Yaşantımız ne olursa olsun, ortak masalımız Büyük Paydos'un sayfalarında tüm özellikleriyle devam edecek!..

BÜYÜK PAYDOS

İkinci cilt

Bir zamanlar aynı sınıfta okuyan 66 lisenin kızın, ayrı ayrı topluluklardaki değişik dünyalarını, daha renkli, daha entereran ve daha çok ilgi çekici özellikleriyle yansıtacaktı!.. Ayrıca: Gerçeklere ışık tutan yönleri ile bâzı çevrelerde bir bomba gibi patlıyacaktı!..

BÜYÜK PAYDOS

İkinci cilt

Şimdiden yaşanmaya ve yazılmaya başlandı!.

B e k l e y i n i z

AK KITAPEVİ
Ankara Cad. 78
İstanbul

